ŽUMBERAČKI KRIJES

KALENDAR 2024.

Izdavač Žumberački vikarijat Križevačke biskupije

Glavni urednik Mile Vranešić

Grafički urednik Daniel Vranešić

Uredničko vijeće Mile Vranešić, Daniel Vranešić,
Ivan Romanović, Nenad Krajačić

Uredništvo Stojdraga 16, 10432 Bregana, Hrvatska
Tel/fax. (01) 33 87 600
e-mail: zumberacki.krijes@gmail.com

Slika na naslovnici Svadba u Kani Galilejskoj

Slika na omotu Ikona Bogorodice i Krista u tehnici kolažu

Grafička priprema Tangir, Samobor

Tisak Edok, Samobor

Službena web stranica Žumberačkog vikarijata

www.zumberacki-vikarijat.com

ŽUMBERAČKI KRIJES

2024.

UVODNA RIJEČ

Pravilo pristojnog ponašanja nalaže svakom čestitom čovjeku kada dolazi u kuću pozdraviti jednim od mnogobrojnih pozdrava radosti susreta. Usuđujemo se nadati da u većinu domova Prijatelj (Žumberački krijes) već punih četrdeset sedam godina ulazi kao dragi prijatelj. Zato je dostojno i pravedno da sve vas dragi naši prijatelji pozdravimo, zahvalimo za višedesetljetnu podršku i zaželimo svako dobro. Veseli nas da je i Ordinarijat Križevačke biskupije prepoznao vrijednosti koje se promiču kroz Žumberački krijes, dodjelivši biskupijsko priznanje na blagdan zaštitnika Križevačke biskupje Tri istočna oca na svečanoj svetoj liturgiji, za uloženi trud. Smatramo dostojnim i pravednim da ovo priznanje podijelimo i s vama dragi prijatelji. Ujedno vam želimo usprkos svim nevoljama i tektonskim poremećajima koji nas uporno prate izraziti svoju zahvalnost.

Povijesno – geografsko područje koje danas zauzima pojam Žumberka zbog svojeg morfološkog izgleda i loše dosadašnje komunikacijske povezanosti kroz dugu povijest nikada nije uspio izgraditi neko veće središte i u njemu stvoriti upravna tijela koja bi vodila jednu razboritu i progresivnu brigu na dobrobit svekolikog pučanstva. Policentričnost i raštrkanost sela stvorilo je specifičan mentalitet. No usprkos takvom stoljetnom razvojnom konceptu stvoren je jedan specifičan duh međusobne povezanosti ali isto tako i razdvojenosti. Imajući sve to na pameti uredništvo Žumberačkog krijesa, kao djeca svog zavičaja, kroz uređivačku koncepciju nastojalo je poticati međusobnu povezanost ali isto tako sačuvati specifičnosti ako ne svakog sela a onda barem župa i kapela.

U sve to valjalo je ukomponirati velike probleme i poteškoće s kojima se susreće naš zavičaj zadnjih desetljeća. Svakako da je najveći problem masovno iseljavanje. Opustjela su naša sela, zatvaraju se škole, župe ostaju prazne. Samo se pune groblja. Postavlja se pitanje, za sada bez adekvatnog odgovora, kako sve to promjeniti na bolje? Ti problemi nisu samo žumberački nego cijelog zapadnog svijeta pa time i Hrvatske i Crkve. Sada valjda i najdobronamjernijima postaje kristalno jasno da ovako kako se do sada radilo ne valja.

Žumberački krijes kao publikacija Žumberačkog vikarijata u sklopu Križevačke biskupije želi promovirati i poticati vrijednosti koje su stoljećima bile nositeljice života. Križevačka biskupija već se godinama priprema na proslavu visokog jubileja 250. godišnjicu svojeg milosnog postojanja i djelovanja. Da bi se što bolje pripremili za ovu proslavu odlučeno je molitveno-pastoralno pripremiti vjerničko mnoštvo. Zato je pokrenuta Velika devetnica. Prvih sedam godina posvećeno je upoznavanju Sedam svetih sakramenata. Ove godine na redu je sakramenat ženidbe odnosno otajstvo svetog kršćanskog braka. U isto vrijeme cijela Katolička crkva na čelu s Petrovim nasljednikom papom Franjom pokreće cijeli niz novih inicijativa da kroz rad crkvenih tijela ali uz darove i energije Svetog Duha u dušama vjernika rasplamti duh zanosa za Kraljevstvo nebesko. U svezi toga i Žumberački krijes donosi obilje duhovng i korisnog štiva.

Svakog istinskog Žumberčana gdje god bio u rodnom selu, susjednom gradu, dalekoj Kanadi ili Australiji posebno vesele vijesti i fotografije iz njegovog zavičaja. Naši vrijedni svećenici i suradnici trude se tijekom godine skupiti što više materijala znajući da će time razveseliti djecu djedovskih ognjišta. U mnoštvu radosnih vijesti dobronamjernog čovjeka veseli pomak koji vodi lakšem životu. Svakako da će 2023. biti zapamćena kao godina velikih građevinskih radova na žumberačkim prometnicama i ostaloj infrastrukturi. Jednom riječi stvaraju se preduvjeti za početak novog načina života u Žumberku. Treba biti mudar da se u ovim nastalim uvjetima ne unište tradicionalne vrijednosti koje su vjekovima krasile ovaj ponosni i radišni gorštački narod.

Na početku uvodnika zahvalili smo svim dragim prijateljima na podršci i razumjevanju. Stara poslovica kaže da u svakom žitu ima kukolja tako moramo radi povijesne istine konstatirati da se od vremena do vremena pojavljuju ljudi koji iz ne baš čestitih pobuda pokušavaju obezvrijediti godišnjak. Zbog svojeg prizemnog i pamfletističkog pisanja ne želimo s njima polemizirati jer bi nam bilo ispod intelektualog nivoa spuštati se na tu špijunsku razinu ali možemo izraziti iskrenu sažalnicu nad tolikom količinom neznanja i zločestoće. Bilo bi tužno da nije žalosno kada čovjek zbog svojih sitnih interesa izgubi svoj materinjsko-žumberački-štokavsko-ijekavski izričaj i zamjeni ga nama Žumberčanima potpuno stranom

ekavicom. Onda je to doista dno dna. Radi vlastite mentalne higijene takve ljude je najbolje ignorirati u velikom luku. A i ovo nam valja kazati: iz uskočkog nam radatovićkog kraja vazda je poštenih svećenika bilo, ima ih sada, a bit će ih i u budućnosti ako Bog da sreće. Dok je sinova radatovićkog kraja - Kristova se svijeća u našem fužinarskom kraju gasiti neće.

Približavamo se visokoj godišnjici, pedesetom broju izlaženja Žumberačkog krijesa. Pred knjigom se pojavljuju veliki izazovi. Suvremeni načini komunikacija kod mlađeg naraštaja, nenaviklog na čitanje knjige i tako izdavaštvu zadaju velike poteškoće a čitateljstvo duhovno osiromašuju.

S velikom radošću uredništvo našim dragim prijateljima predaje još jedno godište omiljenog štiva doprinoseći duhovnoj i intelektualnoj izgradnji. Želimo vam ugodno čitanje i svako dobro.

KALENDAR 2024.

1 P OBREZANJE GOSPODNJE; Sv. Bazilije Veliki, nadbiskup kapadocijski; Nova godina – Svjetski dan mira; državni praznik
2 U Silvestar, papa rimski; predsvetkovina Bogojavljenja
3 S Malahija, prorok; Gordije, mč.; predsvetkovina Bogojavljenja
4 Č Zbor sedamdesetorice ap.; Teoktist, č.o.; predsvetk. Bogojavljenja
5 P Teopemt i Teon, mučenici; Sinkletika, časna majka; ***Predvečerje Bogojavljenja (post)***
6 S BOGOJAVLJENJE GOSPODNJE – svetkovina; državni praznik
7 N NED. PO BOGOJAVLJENJU, glas 7.; Zbor sv. Ivana Krstitelja, Preteče Gospodnjega
8 P Juraj Hozevit, č.o.; Dominika, č.m.; Emilijan, priznaval.; posvetk.
9 U Polieukto, mč.; posvetkovina
10 S Grgur, biskup Nise; Domecijan, biskup; Marcijan, č.o.; posvetk.
11 Č Teodozije Veliki, č.o.; posvetkovina
12 P Tatjana, mučenica; posvetkovina
13 S Ermil i Stratonik, mučenici, posvetkovina
14 N NED. 32. PO DUHOVIMA (O ZAKEJU), glas 8.; Sinajski i Raitski časni oci mučenici; završetak posvetkovine Bogojavljenja
15 P Pavao iz Tebe, č.o.; Ivan Kušnik, č.o.
16 U **Poklonstvo časnim verigama svetog apostola Petra**
17 S Antun Veliki, č.o. pustinjak
18 Č Atanazije i Ćiril, nadbiskupi aleksandrijski
19 P Makarije Egipćanin, č.o.
20 S Eutimije Veliki, č.o.
21 N NED. 33. PO DUHOVIMA (O CARINIKU I FARIZEJU), glas 1.; Maksim Priznavalac, č.o.; Neofit, Eugen, Kandid, Valerije i Akil, mč.
22 P Timotej, apostol; Anastazije Perzijski, č.o.
23 U Klement, biskup mč.; Agatangel, mč.
24 S Ksenija Rimljanka, časna majka
25 Č Grgur Bogoslov, patrijarh carigradski
26 P Ksenofont, č.o., i njegova obitelj
27 S Prijenos moći sv. Ivana Zlatoustoga
28 N NED. 34. PO DUHOVIMA (O RASIPNOM SINU), glas 2.; Efrem Sirski, č.o.
29 P Prijenos moći svetog svećenika mč. Ignacija Bogonosca
30 U SVETA TRI SVETITELJA: Bazilije Veliki, Grgur Bogoslov i Ivan Zlatousti, zaštitnici Križevačke eparhije; Hipolit, svećenik mč.
31 S Kir i Ivan, dobrotvori

Siječanj

1	**P**	**SV. MARIJA BOGORODICA; NOVA GODINA**
2	U	Bazilije Velik; Grgur N.; Gregor
3	S	**Presveto Ime Isusovo;** Cvijeta, Genoveva
4	Č	Anđela F.; Borislav; Emanuel
5	P	Miljenko; Emilijana; Radoslav; Eduard
6	**S**	**BOGOJAVLJENJE – SV. TRI KRALJA G+M+B**
7	**N**	**KRŠTENJE GOSPOD.; Rajmund; Zorka**
8	P	M. B. Brze Pomoći; Teofil; Severin
9	U	Julijan; Živko; Marcelin; Jadranko
10	S	Grgur X.; Dobroslav; Agaton; Vilko
11	Č	Neven; Zdravko; Bernard; Honorat
12	P	Ernest; Tanja; Benedikt; Tatjana
13	S	Hilarije; Radovan; Veronika; Veselko
14	**N**	**2. NED. KROZ GOD.; Malahija; Rajko**
15	P	Anastazija; Stošija; Pavao Pustinjak; Mavro
16	U	Marcel; Oton; Mislav; Časlav
17	S	**Antun pust.;** Lucije; Zvonko; Toni
18	Č	Margareta; Biserka; Izabela; Priska
19	P	Makarije; Mario; Ljiljana; Senka
20	S	Fabijan; Sebastijan; Henrik; Tijana
21	**N**	**3. NED. KROZ GOD.; Ned. Božje riječi**
22	P	Vinko; Vice; Vinka; Irena
23	U	Emerencijana; Ema; Vjera; Milka
24	S	**Franjo Saleški;** Vera; Bogoslav; Ksenija
25	Č	**Obraćenje Sv. Pavla;** Andrija
26	P	Timotej i Tit; Paula; Tonka; Ksenija
27	S	Anđela Merici; Živko; Pribislav; Vital
28	**N**	**4. NED. KROZ GOD.; Toma Akvinski**
29	P	Tvrtko; Zdravko; Zdeslav; Valerije
30	U	Martina; Tina; Gordana; Darinka
31	S	**Ivan Bosco**; Vanja; Viktor; Marcela

1 Č Trifun, mč.; predsvetkovina Susreta u Hramu
2 P SUSRET GOSPODA ISUSA KRISTA U HRAMU – svetkovina
3 S **Mesopusna zadušna subota (prva);** Šimun Bogoprimac i proročica Ana; posvetkovina
4 N MESOPUSNA NED. (35. PO DUH.), Spomen Strašnoga suda, glas 3.; Izidor, č.o.; posvetkovina
5 P Agata, mučenica; posvetkovina
6 U Vukol, biskup; Silvan, biskup i drugovi, mučenici; posvetkovina
7 S Partenije, biskup; Luka, č.o.; posvetkovina
8 Č Zaharija prorok; Teodor Tiron, velemučenik; posvetkovina
9 P Nicefor, mč.; završetak posvetkovine Susreta
10 S Siropusna subota – Spomen svih otaca isposnika; Haralampije, biskup mč.; bl. Alojzije Stepinac, bk.mč.
11 N SIROPUSNA NED. (36. PO DUH.), glas 4.; Blaž (Vlaho), bisk. mč.
12 P **Početak Velikoga i časnoga posta (Četrdesetnice) – strogi post;** Meletije, nadbiskup
13 U Martinijan, č.o.
14 S **Preminuće časnog oca Konstantina - Ćirila, učitelja slavenskog;** Auksencije, č.o.; Maron, pustinjak i čudotvorac
15 Č Onezim, apostol
16 P Pamfilije, Porfirije i drugovi mučenici
17 S **Prva subota Velikoga posta (Tedorova subota);** Teodor Tiron, velemučenik
18 N PRVA NED. VELIKOGA POSTA (SVETIH IKONA ILI PRAVOVJERJA), glas 5.; Lav Veliki, papa
19 P Arhip, apostol
20 U Lav, biskup katanski
21 S Timotej, č.o.; Eustat, nadbiskup
22 Č Našašće časnih moći Eugenijskih mč.a
23 P Polikarp, biskup mč.
24 S Druga zadušna subota; Prvo i drugo našašće časne glave sv. Ivana Krstitelja, Preteče Gospodnjega
25 N DRUGA NED. VELIKOGA POSTA, glas 6.; Taras, nadbiskup carigradski
26 P Profirije, biskup Gaze
27 U Prokopije Dekapolit, č.o. priznavalac
28 S Bazilij, č.o. priznavalac
29 Č Kasijan, č.o.

Veljača

1 Č Brigita; Miroslav; Ela; Sever
2 P **PRIK. GOSP. – SVIJEĆNICA** *(bl. svijeća)*
3 S **Sv. Blaž (Vlaho);** Oskar; Tripun *(bl. grla)*
4 N 5. NED KROZ GOD.; Izidor; Veronika
5 P Agata; Dobrila; Jagoda; Goran
6 U Pavao Miki i dr.; Doroteja; Dora
7 S **Pio IX.;** Rikard; Držislav; Teodor
8 Č Jeronim E.; Jozefina; Jerko; Mladen
9 P **Skolastika;** Sabina; Zora; Apolonija
10 S **Bl. Alojzije Stepinac;** Vjekoslav; Vilim
11 N 6. N. KROZ G.; Gospa Lurdska *(dan bolesnika)*
12 P Zvonimir; Damjan; Tomo; Eulalija
13 U Katarina; Božica; Pavao; Kristina
14 S **PEPELNICA – ČISTA SRIJEDA** *(post i nemrs)*
15 Č Mihael; Faust; Klaudije; Vitomir; Tin
16 P Julijana; Julka; Danijel; Samuel
17 S Donat; Darko; Božidar; Teodor
18 N 1. KORIZ. NED. (čista); **Šimun; Bernardica**
19 P Konrad; Ratko; Bonifacije; Blago
20 U Leon; Lav; Jacinta; Franjo; Slobodan
21 S Petar D.; Damir; Mira; Eleonora kvatre
22 Č **Katedra Sv. Petra;** Tvrtko; Maragreta
23 P Polikarp; Romana; Jozefina; Grozdan kvatre
24 S Modesto; Goran; Lucije; Matija kvatre
25 N 2. KORIZ. NED. (pačista); **Donat Zadar.**
26 P Aleksandar; Sandra; Branimir; Alka
27 U Donat; Gabrijel; Tugomil; Franjo P.
28 S Roman; Vikica; Timotej; Teofil
29 Č Hilarije; Osvald; Ida; Radovan

1 P Eudokija, časna majka mučenica
2 S **Treća zadušna subota;** Teodot, biskup mč.
3 N TREĆA NED. VELIKOGA POSTA (KRIŽUPOKLONSTVENA), glas 7.; Eutropije, Kleonik i Bazilisko, mučenici
4 P Gerazim, č.o.
5 U Konon, mč.
6 S Amorijski mučenici
7 Č Kersonski mučenici
8 P Teofilakt Nikomedijski, č.o. priznavalac
9 S Četvrta zadušna subota; Četrdesetorica mč. sebastijskih
10 N ČETVRTA NED. VELIKOGA POSTA (Spomen sv. Ivana Ljestvičara), glas 8.; Kodrat i drugovi, mučenici
11 P Sofronije, patrijarh jeruzalemski
12 U Teofan, č.o. priznavalac; Grgur Dvojeslov, papa rimski
13 S Prijenos moći sv. Nicefora, patrijarha carigradskog
14 Č **Četvrtak Velikoga kanona (pokloni);** Benedikt Nursijski, č.o.
15 P Agapije i drugovi, mučenici
16 S **Akastistova subota;** Sabin i Papije, mučenici
17 N PETA NED. VELIKOGA POSTA (Spomen sv. Marije Egipćanke), glas 1.; Aleksij, č.o.
18 P Ćiril, nadbiskup Jeruzalemski
19 U Krizant i Darija, mučenici
20 S Monasi manastira sv. Sabe, časni oci mučenici
21 Č Jakov, biskup katanski, priznavalac
22 P Bazilije, svećenik mč.
23 S Lazarova subota; Nikon i njegovi učenici, časni oci mučenici
24 N CVJETNA NED. (SVEČANI GOSPODNJI ULAZAK U JERUZALEM); Zaharija, č.o.; Artemon, biskup Seleucije; predsvetkovina Blagovijesti
25 P BLAGOVIJEST PRESVETOJ BOGORODICI – svetkovina; **Veliki ponedjeljak**
26 U Veliki utorak; Zbor arkanđela Gabrijela; završetak posvetkovine
27 S Velika srijeda; Matrona Solunska, časna majka
28 Č VELIKI ČETVRTAK; Hilarije, č.o. priznavalac; Stjepan, čudotv.
29 P VELIKI PETAK; Marko, biskup, Ćiril, đakon i dr. mučenici – *strogi post*
30 S VELIKA SUBOTA; Ivan Klimak (Ljestvičar), pisac Ljestvice, č.o.
31 N PASHA GOSPODNJA (USKRS); (Hipatije, biskup)

Ožujak

1	P	David; Jadranko; Zoran; Feliks
2	S	Iskra; Zorka; Janja; Ines
3	**N**	**3. KORIZ. NED.** *(bezimena);* **Zvjezdan; Marin**
4	P	Kazimir; Eugen; Natko; Matilda
5	U	Teofil; Vedran; Lucije; Olivija
6	S	Vikotr; Nika; Ruža; Mirko
7	Č	Perpetua; Felicita; Tereza; Neven
8	P	Ivan od Boga; Blaženko: Boško; Ivša
9	S	Franciska R.; Franka; Dominik; Bruno
10	**N**	**4. KORIZ. NED.** *(sredoposna);* **Emil; Kruno**
11	P	Blanka; Dominik; Tvrtko; Kandid
12	U	Dorotea; Tea; Bernard; Dora
13	S	Patricija; Sabina; Ratko; Kristina
14	Č	Matilda; Paula; Borka; Milijana; Eva
15	P	Zaharija; Veljko; Ljudevit; Vjekoslava
16	S	Hilarije; Ticijan; Hrvoje; Smiljan
17	**N**	**5. KORIZ. NED.** *(gluha);* **Domagoj; Patrik**
18	P	Ćiril Jeruz.; Eudard; Narcis; Cvjetan
19	U	**SV. JOSIP;** Josipa; Zlata (dan očeva)
20	S	Dionizije; Klaudija; Vladislav; Sonja
21	Č	Vesna; Kristijan; Vlasta; Kasijan
22	P	Oktavijan; Lea; Leonarda; Rita
23	S	Turibije; Oton; Rebeka; Dražen
24	**N**	**NED. MUKE GOSPOD. – CVJETNICA**
25	P	**NAVJEŠTENJE GOSPOD. – BLAGOVIJEST**
26	U	Emanuel; Montan; Maksima; Goran
27	S	Rupert; Lada; Lidija; Ernest
28	Č	**VELIKI ČETVRTAK;** Renata; Sonja
29	P	**VELIKI PETAK;** Jona; Vilim (post i nemrs)
30	S	**VELIKA SUBOTA;** Kvirin; Viktor
31	**N**	**USKRS- VAZAM; Benjamin; Gvido**

1 P SVIJETLI PONEDJELJAK; Marija Egipćanka, časna majka – državni praznik
2 U SVIJETLI UTORAK; Tit, č.o. čudotvorac
3 S Svijetla srijeda; Nikita, č.o. priznavalac
4 Č Svijetli četvrtak; Josip Pjesmopisac i Juraj, časni oci
5 P Svijeti petak; Teodul, Agatopod i drugovi, mučenici
6 S Svijetla subota; Preminuće sv. Metoda; Eutih, nadbiskup carigradski
7 N TOMINA NED., glas 1.; Juraj, biskup mitilenski
8 P Herodije, Agab, Ruf, Asinkret, Flegon i Herma, apostoli
9 U Eupsih, mč.
10 S Terenc, Pompej i drugovi mučenici
11 Č Antipa, biskup mč.
12 P Bazilije, č.o. priznavalac
13 S Artemon, svećenik, i drugovi, mučenici
14 N NED. MIRONOSICA, glas 2.; Martin, papa rimski; Antun, Ivan i Eustat, mučenici
15 P Aristarh, Pud i Trofim, apostoli
16 U Agapa, Irena i Kionija, mučenice akvilejske
17 S Šimun Perzijanac, č.o.; Akacije, biskup
18 Č Ivan, učenik Grgura Dekapolita, č.o.
19 P Pafnucij, biskup mč.; Ivan Staropečerski, č.o.
20 S Teodor Trihin, č.o. isposnik
21 N NED. O UZETOM, glas 3.; Januarije, biskup, i drugovi, mučenici; Teodor iz Perge, mč.
22 P Teodor Sikeot, č.o.
23 U Juraj, velemučenik
24 S **Prepolovljenje blagdana Pashe;** Saba Stratilat, mč.
25 Č Marko, apostol i evanđelist; *posvetkovina*
26 P Bazilije, biskup amasijski, mč.; *posvetkovina*
27 S Šimun, rođak Gospodnji, biskup mč.; Stjepan, biskup; *posvetkovina*
28 N NED. O SAMARIJANKI, glas 4.; Jason i Sosipater, apostoli; Dada, Maksim i Kvintilijan, mučenici; *posvetkovina*
29 P Kiziški mučenici; Memnon, č.o. čudotvorac; *posvetkovina*
30 U Jakov apostol, brat svetog Ivana Bogoslova; *posvetkovina*

1 P USKRSNI PONEDJELJAK; Venancije; Božica
2 U Franjo; Sandra; Dragoljub; Leopold
3 S Siksto I.; Rikard; Cvijeta; Ratko
4 Č Izidor; Strahimir; Benedikt; Žiga
5 P Vinko F.; Vedran; Irena; Berislav
6 S Vilim; Celestin; Rajko; Katarina
7 N 2. USKRS. NED. – NED. BOŽ. MILOSRĐA
8 P Dionizije; Valter; Alemka; Timotej
9 U Demetrije; Marija Kleofina; Dmitar
10 S Ezekijel; Apolonije; Sunčica; Aleksanadar
11 Č Stanislav; Filip; Izak; Gema
12 P Julije; Damjan; Davorka; Viktor
13 S Martin; Ida; Albertina; Justin
14 N 3. USKRS. NED.; Zdravko; Valerijan
15 P Sl. Bož. Petar Barbarić; Bosiljka; Anastazija
16 U Josip L.; Bernardica; Julijana; Benedikt
17 S Rudolf; Robert; Šimun; Stjepan
18 Č Eleuterije; Apolonije; Roman; Atanazije
19 P Marta; Ema; Leon; Berta
20 S Marcijan; Janja; Vilim; Dina
21 N 4. USKRS. NED.; DOBRI PASTIR; Anzelmo
22 P Soter i Kajo; Leonida; Todor
23 U **Sv. Juraj;** Adalbert; Helena; Jure
24 S Filip S; Vjera; Marija; Vedran
25 Č **Sv. Marko, ev.;** Maroje; Ermin; Franka
26 P **Majka Dobrog Savjeta;** Višnja; Zvonko
27 S **Bl. Ozana Kotorska; Bl. Jakov Zadar.;** Šimun
28 N 5. USKRS. NED.; Petar; Ljudevit
29 P **Katarina Sijenska;** Robert; Kata; Sever
30 U Pijo V.; Zrinka; Venancije; Sofija; Josip

1 S Jeremija, prorok; Josip Radnik, zaručnik presvete Bogorodice; Završetak *posvetkovine,* Praznik rada
2 Č Atanazije Veliki, nadbiskup aleksandrijski
3 P Timotej i Maura, supružnici mučenici; **Teodozije Veliki, č.o.**
4 S Pelagija, mučenica
5 N NED. O SLIJEPOROĐENOM, glas 5.; Irena, mučenica; Nicefor, iguman, č.o.
6 P Job Strpljivi, sveti pravednik
7 U Spomen pojave časnog Križa u Jeruzalemu; Akacije, mč.
8 S Ivan Bogoslov, apostol i evanđelist; Arsenij Veliki, č.o.; *Završetak svetkovine Pashe*
9 Č UZAŠAŠĆE GOSPODNJE NA NEBO (SPASOVO); Prijenos moći sv. Nikole, biskupa čudotvorca; Izaija, prorok; Kristofor, mč.
10 P Šimun Revnitelj, apostol; *posvetkovina*
11 S Ćiril i Metod, učitelji i ap. slavenski; Mokij, sveč. mč.; *posvetkovina*
12 N NED. SV. OTACA I. NICEJSKOG SABORA, glas 6.; Epifanije i German, č.o.; Leopold Bogdan Mandić, č.o. svećenik; *posvetkovina*
13 P Glikerija, mučenica; *posvetkovina*
14 U Izidor, mč.; *posvetkovina*
15 S Pahomije Veliki, č.o.; *posvetkovina*
16 Č Teodor Posvećeni, č.o.; *posvetkovina*
17 P Andronik, apostol, i drugovi; *Završetak posvetkovine*
18 S **Peta zadušna subota;** Teodot, Petar, Dionizije i drugovi, m.č.
19 N NED. PEDESETNICE (SILAZAK SVETOGA DUHA – DUHOVI); Patrik, svećenik mč. i drugovi
20 P PRESVETA TROJICA; Talelaj, mč.
21 U **Konstantin i Jelena, ravnoapostolni carevi;** *posvetkovina*
22 S Bazilisko, mč.; *posvetkovina*
23 Č Mihael, biskup priznavalac; Eufrozina Polocka, č.m.; *posvetkovina*
24 P Simeon Pustinjak, č.o.; Nikita Stupnik, č.o.; posvetkovina
25 S Treće našašće časne gl. sv. Ivana Krstitelja; *Završetak posvetkovina*
26 N NED. SVIH SVETIH, glas 8.; Karpo, apostol
27 P Terapont, svećenik mč.
28 U Nikita, biskup
29 S Teodozija, časna majka mučenica
30 Č POKLONSTVO PRESVETOJ EUHARISTIJI Izak, č.o.; *posvetkovina,* Dan državnosti – državni praznik
31 P Herma, apostol; Hermej, mč.

Svibanj

1	**S**	**Sv. Josip Radnik; Jeremija; Rikard**
2	Č	Atanazije; Boris; Eugen; Felicije
3	P	**Filip i Jakov, ap.;** Aleksanadar; Mladen
4	S	**Sv. Florijan;** Julian; Iskra; Cvijeta
5	**N**	**6. USKRS. NED.; Irena; Anđelko**
6	P	Irinej; Dominik; Dinko; Nedjeljko
7	U	**Sv. Dujam;** Duje; Ivan; Petar; Boris
8	S	**BDM Posred. Milosti;** Viktor; Arsen; Ida
9	Č	**UZAŠAŠĆE GOSPODINOVO – SPASOVO**
10	P	**Bl. Ivan Merz; Gospa Trsatska;** Job
11	S	Franjo; Stela; Serafin; Ignacije
12	**N**	**7. USKRS. N.; Sv. Leopold M.** *(majčin dan)*
13	P	**Gospa Fatimska;** Janja; Ema; Agneta
14	U	**Sv. Matija, ap.;** Matko; Bonifacije; Matea
15	S	Solinski i Bleiburški muč. (dan obitelji)
16	Č	Ivan Nepomuk; Nenad; Andrija
17	P	Paskal; Gizela; Bruno; Antonija
18	S	Ivan I.; Srečko; Erik; Feliks; Venancije
19	**N**	**PEDESETNICA – DUHOVI; Celestin; Teofil**
20	P	**Marija Majka Crkve; Duh. Pon.;** Bernard
21	U	Kristofor; Dubravka; Teobald; Andrija
22	S	Rita; Helena; Renata; Jagoda kvatre
23	Č	Deziderije; Nadan; Željko; Nada
24	P	**Marija Pomoćnica;** Vinko; Stela kvatre
25	S	**Kraljica ap.;** Beda Č.; M. Magdalena kvatre
26	**N**	**PRESVETO TROJSTVO; Filip Neri; Zdenko**
27	P	Augustin K.; Julije; Bruno; Tin; Barbara
28	U	Margareta; Velimir; Paskal; German
29	S	Pavao VI.; Euzebije; Ervin; Većeslav
30	**Č**	**TIJELOVO; Ivana Arška; Hubert**
31	P	**Pohod BDM; MB od Kamenitih Vrata**

1 S Justin Filozof i drugovi, mučenici
2 N NED. 2. PO DUHOVIMA, glas 1.;
Nicefor, patrijarh carigradski, priznavalac
3 P Lucilijan i drugovi, mučenici
4 U Mitrofan, biskup carigradski
5 S Dorotej, biskup tirski, mč.; Kuzma, mč.
6 Č Besarion, č.o. čudotvorac; Hilarije Mlađi, č.o. priznavalac
7 P KRIST ČOVJEKOLJUBAC; Teodot, svećenik mč.
8 S Muke presvete Bogorodice;
Prijenos moći Teodora Tirona, velemučenik
9 N NED. 3. PO DUHOVIMA, glas 2.;
Ćiril, nadbiskup aleksdandrijski
10 P Timotej, biskup mč.
11 U **Bartolomej i Barnaba, apostol**
12 S Onufrij Veliki i Petar Atoški, časni oci
13 Č Akilina, mučenica; Trifilije, biskup
14 P Elizej, prorok; Metod, patrijarh carigradski
15 S Amos, prorok; Jeronim Stridonski, svećenik
16 N NED. 4. PO DUHOVIMA, glas 3; Tihon, biskup čudotvorac
17 P Manuel, Sabel i Išmael, mučenici
18 U Leoncije, mč.
19 S Juda Tadej, brat Gospodnji, apostol
20 Č Metod, biskup patarski, mč.
21 P Julijan Tarški, mč.
22 S Euzebije, biskup mč. Dan antifašističke borbe - Državni praznik
23 N NED. 5. PO DUHOVIMA, glas 4.;
Agripina, mučenica
24 P ROĐENJE SV. IVANA, KRSTITELJA I PRETEČE
25 U Febronija, časna majka mučenica
26 S David Solunski, č.o.
27 Č Samson, č.o.
28 P Prijenos moći svetih dobrotvora Kira i Ivana
29 S SVETI APOSTOLSKI PRVACI PETAR I PAVAO
30 N NED. 6. PO DUHOVIMA, glas 5.;
Zbor Dvanaestorice apostola

1 S Justin; Gaudencije; Mladen; Slobodan
2 N 9. NED. KROZ GOD.; Marcelin; Petar
3 P Karlo L.; Paula; Drago; Olivija
4 U **Sv. Kvirin Sisački;** Petar; Spomenka
5 S Bonifacije; Darinka; Valerija; Dobroslav
6 Č Norbert; Nada; Klaudije; Berto
7 P **Presveto Srce Isusovo;** Antun; Robert
8 S **Bezgrešno Srce Marijino;** Žarko; Melanija
9 N 10. NED. KROZ GOD.; Efrem; Rikard; Ranko
10 P **Sv. Josip zaš. Domovine;** Biserka; Dijana
11 U **Sv. Barnaba, ap.;** Borna; Jolanda; Roza
12 S Bosiljko; Ivan; Leon; Gašpar
13 Č **Sv. Antun Padovanski;** Tonka; Toni
14 P Valerije; Elizej; Rufin; Zlatko
15 S **Sv. Vid;** Vito; Modest; Toma
16 N 11. NED. KROZ GOD.; Franjo; Borko
17 P Laura; Lovro; Terezija; Nevenka
18 U Marcela; Ozana; Elizabeta; Ljubo
19 S Romuald; Bogdan; Božidar; Rajka
20 Č Naum O.; Cvijeta; Margareta; Metod
21 P Alojzije G.; Vjekoslav; Slava; Slavko
22 S Paulin; Ivan Fisher i Toma More
23 N 12. NED. KROZ GOD.; Josip; Aron
24 P **Rođenje Sv. Ivana Krsitelja;** Krsto
25 U Adalbert; Dorotea; Nada; Vilim
26 S Josip Marija E.; Zoran; Ivan; Pavao
27 Č Ćiril A.; Ladislav; Vlatko; Ema
28 P Irenej; Mirko; Vinka; Lucija
29 S **Sv. Petar i Pavao;** Krešo; Petra; Pejo
30 N 13. NED. KROZ GOD.; Rim. Prvomuč.; Oto

1 P Kuzma i Damjan, dobrotvori
2 U **Polaganje Bogorodičinih haljina u Blaherni**
3 S Hijacint, mč.
4 Č Andrija, nadbiskup kretski; Marta, časna majka
5 P Atanazije s Atosa, č.o.
6 S Sisoj Veliki, č.o.
7 N NED. 7. PO DUHOVIMA, glas 6.; Toma i Akacije, časni oci; Nedjelja, velemučenica
8 P Prokopije, velemučenik
9 U Pankracije, biskup mč.
10 S Četrdesetpetorica mučenika iz Nikopolisa; **Antun Pečerski, č.o.**
11 Č Eufemija, mučenica, Olga kneginja
12 P Proklo i Hilarije, mučenici; Mihael, č.o.
13 S Zbor ark. Gabrijela; Stjepan Sabait, č.o.; Julijan, biskup
14 N NED. SV. OTACA PRVIH 6 OPĆIH SABORA, (8. PO DUHOVIMA), glas 7.; Akila, apostol
15 P Kerik, mč., i majka Julita; **Vladimir Veliki, knez (priznavatelj)**
16 U Atenogen, svećenik mč., i drugovi
17 S Marina, velemučenica
18 Č Hijacint i Emilijan, mučenici
19 P Dio, časi otac; Makrina, sestra sv. Bazilija, časna majka
20 S Sveti i slavni prorok Ilija
21 N NED. 9. PO DUHOVIMA, glas 8.; Ezekijel, prorok; Šimun i Ivan, časni oci
22 P Marija Magdalena, mironosica; Prijenos moći sveć. muč. Foke
23 U Trofim, Teofil i drugovi, mučenici
24 S Kristina, velemučenica; **Boris i Gleb, mučenici**
25 Č Preminuće sv. Ane majke presvete Bogorodice; Olimpijada, đakonisa; Eupraksija, časna majka
26 P Hermol i drugovi, svećenik muč.; Paraskeva Rimljanka, č.m. muč.
27 S Pantelejmon, liječnik i velemučenik; Sveta sedmorica: Ćiril i Metod i njihovi učenici Klement, Naum, Gorazd, Angelar i Saba
28 N NED. 10. PO DUHOVIMA, glas 1.; Prohor, Nikanor, Timon i Parmen, đakoni, apostoli
29 P Kalinik, mč.
30 U Sila i Silvan i drugovi, apostoli
31 S Eudokim, pravednik; Preblagdan ophoda časnoga drveta Križa

1 P Aron; Stela; Estera; Oliver; Predrag
2 U Višnja; Mladen; Oton; Ostoja
3 S **Sv. Toma, ap.;** Leon; Rajmund; Tomislav
4 Č Elizabeta; Elza; Laura; Neven
5 P **Ćiril i Metod;** Antun; Zaharija; Slaven
6 S Marija Goretti; Agata; Neda; Dominik
7 N 14. NED. KROZ GOD.; Benedikt; Vilibald
8 P Akvila; Priska; Eugen; Hadrijan
9 U **Bl. Marija Petković;** Augustin; Leticija
10 S Amalija; Ljubica; Emanuel; Veronika
11 Č **Sv. Benedikt, zaš. Europe;** Budimir; Olga
12 P Mislav; Tanja; Ivan; Suzana
13 S **MB Bistrička;** Henrik; Hinko; Ferdo
14 N 15. NED. KROZ GOD.; Kamilo; Angelina
15 P Bonaventura; Bono; Dobroslav; Vlado
16 U **MB Karmelska;** Karmen; Karmela; Elvira
17 S Nadan; Branimir; Branko; Dunja
18 Č Emilija; Miroslav; Natko; Bruno
19 P Marina; Zora; Zlata; Arsen
20 S **Sv. Ilija;** Apolinar; Ilijana; Biserka
21 N 16. NED. KROZ GOD.; Lovro B.; Danijel
22 P **Marija Magdalena;** Manda; Lenka
23 U Brigita Š.; Ezekijel; Zdravko; Slobodan
24 S Sarbelije M.; Kristina; Boris; Borna; Maro
25 Č **Sv. Jakov, ap.;** Kristofor; Teo; Valentina
26 P **Joakim i Ana (roditelji BDM);** Anita
27 S Klement O.; Nataša; Natalija; Ljerka
28 N 17. NED. KROZ GOD.; Prohor; Viktor
29 P Marta; Marija; Lazar; Urban; Vilim
30 U Petar K.; Anđa; Rufin; Julija
31 S **Ignacije Lojolski;** Vatroslav; Ognjen

1 Č **Ophod časnoga Križa;** Makabejski mučenici, majka Saloma i starac Eleazar, *Početak posta Uznesenja presvete Bogorodice*
2 P Prijenos moći svetoga arhiđakona i prvomučenika Stjepana
3 S Izak, Dalmat i Faust, časni oci
4 N NED. 11. PO DUHOVIMA, glas 2.; Sedmorica mladića u Efezu, mučenici; Eudokija, časna majka mučenica
5 P Eusignij, mč.; *predsvetkovina Preobraženja; Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatski branitelja – Državni praznik*
6 U PREOBRAŽENJE GOSPODNJE
7 S Domecije, č.o. mč.; *posvetkovina*
8 Č Emilijan, biskup priznavalac; *posvetkovina*
9 P Matija, apostol; *posvetkovina*
10 S Lovro, arhiđakon, mč.; *posvetkovina*
11 N NED. 12. PO DUHOVIMA, glas 3.; Euplo, mč.; *posvetkovina*
12 P Focije i Anicet, mučenici; *posvetkovina*
13 U Maksim, priznavalac; Hipolit, mč.; *završetak posvetkovine*
14 S Mihej, prorok; Prijenos moći Teodora Pečerskog, časni oca; *predsvetkovina Uznesenja*
15 Č UZNESENJE PRESV. BOGORODICE NA NEBO, *državni praz.*
16 P Spomen prijenosa sv. Ubrusa iz Edese u Carigrad; Diomed, mč.; *posvetkovina*
17 S Miron, mč.; *posvetkovina*
18 N NED. 13. PO DUHOVIMA, glas 4.; Flor i Lauro, m.č.; *posvetkov.*
19 P Andrija i drugovi, mučenici; *posvetkovina*
20 U Samuel, prorok; posvetkovina
21 S Tadej, apostol; Basa, mučenica; *posvetkovina*
22 Č Agatonik i drugovi, mučenici; *posvetkovina*
23 P Lupo, mč.; Irenej Lionski, biskup; *završetak posvetkovine*
24 S Eutih, svećenik mč.; bl. Miroslav Bulešić
25 N NED. 14. PO DUHOVIMA, glas 5.;
Prijenos moći sv. Bartolomeja apostola; Tit, apostol
26 P Adrijan i Natalija, mučenici
27 U Pimen, č.o.
28 S Mojsije Etiopljanin, č.o.; Augustin, biskup hiponski
29 Č GLAVOSIJEK SV. IVANA, KRSTITELJA I PRETEČE GOSPODNJEGA, post
30 P Aleksandar, Ivan i Pavao Mlađi, patrijarsi carigradski
31 S Polaganje časnog pojasa presv. Bogorodice u Kalkoprateji

Kolovoz

1	Č	Alfonz Ligouri; Nada; Leon; Vjera
2	P	**Gospa od anđela;** Euzebije; Stjepan; Kruno
3	S	**Bl. Augustin Kažotić;** Martin; Lidija
4	**N**	**18. NED. KROZ GOD.; Ivan Vianej**
5	**P**	**Gospa Snježna; BDM Krs. Zavjeta;** Nives
6	U	**Preobraženje Gospodinovo;** Predrag; Oktavije
7	S	Siksto; Kajatan; Donat; Albert
8	Č	Dominik; Dinko; Neda; Emilije
9	P	**Sv. Terezija Benedikta;** Edita; Tvrtko
10	S	**Sv. Lovro;** Laura; Klaudije; Zvjezdan
11	**N**	**19. NED. KROZ GOD.; Klara Asiška; Jasna**
12	P	Ivana F. de Chantal; Franjka; Sebastijan
13	U	Poncijan i Hipolit; Patricija; Gertruda
14	S	**Maksimilijan Kolbe;** Elizabeta; Sveto
15	**Č**	**UZNESENJE BDM – VELIKA GOSPA; Marija**
16	P	**Sv. Rok;** Stjepan U.; Rudolf; Kruno
17	S	Miron; Klara; Slobodan; Natalija
18	**N**	**20. NED. KROZ GOD.; Jelena Križarica**
19	P	Sv. Ivan E.; Ljudevit; Ratko; Jordan
20	U	Bernard; Samuel; Sandro; Branko
21	S	**MB Voćinska;** Pio X.; Bruno Agaton
22	Č	**BDM Kraljica;** Regina; Vladislava
23	P	Ruža Limska; Zdenko; Filip; Rozalija
24	S	**Sv. Bartol, ap.; Bl. M. Bulešić;** Emilija
25	**N**	**21. NED. KROZ GOD.; Ljudevit; Josip**
26	P	Aleksandar; Jadranka; Branimir; Saša
27	U	Monika; Amadeus; Anđelka; Marcel
28	S	**Sv. Augustin;** Gustav; Tin; Živko
29	Č	**Muč. Sv. Ivana Krstitelja;** Sabina; Ivanka
30	P	Petar; Rebeka; Margareta; Feliks
31	S	**BDM od Suza;** Josip; Aida; Paulina

1 N NED. 15. PO DUHOVIMA, glas 6.; Početak Crkvene godine (Načalo Indikta); Šimun, č.o.
2 P Mamant, mč.; Ivan Isposnik, č.o.
3 U Antim, biskup Nikomedije, mč.; Teoktist, č.o.; Pio X., papa rimski
4 S Mojsije, prorok; Babila biskup Velike Antiohije, mč.
5 Č Zaharija, otac sv. Ivana Krstitelja; Majka Terezija iz Kalkute, č.m.
6 P Čudo sv. Mihaela, arkanđela; Eudoks, mč.; Arhip, č.o.
7 S Subota prije Uzvišenja sv. Križa; Sozont, mč.; Marko Križevčanin, sveć. muč.; *predsvetkovina*
8 N NED. PRIJE UZVIŠENJA SV. KRIŽA, (16. PO DUHOVIMA), glas 7.; ROĐENJE PRESVETE BOGORODICE
9 P Joakim i Ana, roditelji presv. Bogorodice; Severijan, mč.; *posvetkov.*
10 U Minodora, Mitrodora i Nimfodora, mučenice; *posvetkovina*
11 S Teodora Aleksandrijska, čana majka; *posvetkovina*
12 Č Autonom, mč.; *završetak posvetkovine*
13 P Posveta Hrama Uskrsnuća u Jeruzalemu; Kornelije, svećenik mč.; *predsvetkovina*
14 S UZVIŠENJE ČASNOGA KRIŽA GOSPODNJEGA - post
15 N NED. POSLIJE UZVIŠENJA SV. KRIŽA (17. PO DUHOVINA), glas 8.; Nikita, velemučenik; *posvetkovina*
16 P Eufemija, velemučenica; *posvetkovina*
17 U Sofija i njezine kćeri Vjera, Nada i Ljubav, mč; *posvetkovina*
18 S Eumenije, biskup čudotovorac; *posvetkovina*
19 Č Trofim, Sabat i Dorimed, mučenici; *posvetkovina*
20 P Eustat, velemučenik, i njegova ob.; Mihael i Teodor, mč.; *posvetkov.*
21 S Subota poslije Uzvišenja sv. Križa; Kodrat, apostol; *Završetak posvetkovine Uzvišenja*
22 N NED. 18. PO DUHOVIMA, glas 1.; Jona, prorok; Foka, svećenik mč.; Jona, č.o.
23 P **Začeće sv. Ivana Krstitelja**
24 U Tekla ravnoapostolna, prvomučenica
25 S Eufrosina, časna majka
26 Č Preminuće sv. Ivana Bogoslova, apostola i evanđeliste
27 P Kalistrat i drugovi, mučenici; Nil, utemeljitelj Grottaferrate, č.o.
28 S Hariton, č.o. priznavalac
29 N NED. 19. PO DUHOVIMA, glas 2.; Cirijak, č.o. pustinjak
30 P Grgur, biskup velike Armenije, mč.

Rujan

1	**N**	**22. NED. KROZ GOD.; Jošua; Tamara**
2	P	Prosper; Ingird; Vedran; Divna; Severin
3	U	Grgur Veliki; Gordana; Doroteja; Martin
4	S	Ruža; Dunja; Iris; Ida; Marcel
5	Č	**Sv. Majka Terezija;** Roman; Borko; Lovro
6	P	Zaharija; Boris; Davor; Kristina
7	S	**Sv. Marko Križevčanin;** Regina; Blaženko
8	**N**	**23. NED. KROZ GOD.; Rođ. BDM – Mala Gospa**
9	P	Petar Clever; Strahimir; Ozana; Alen
10	U	Nikola; Pulherija; Ines; Sebastijan
11	S	Bonaventura; Gašpar; Helga; Miljenko
12	Č	**Presv. Ime Marijino;** Dubravko; Gvido
13	P	Ivan Zatousti; Zaltko; Ljuba; Venera
14	S	**Uzvišenje Sv. Križa;** Višeslav; Slavko
15	**N**	**24. NED. KROZ GOD.; MB Žalosna; Dolores**
16	P	Kornelije i Ciprijan; Eufemija; Edita
17	U	Rane sv. Franje; Robert; Hildegarda
18	S	Josip K.; Sonja; Irena; Rikarda kvatre
19	Č	Januarije; Dora; Igor; Emilija
20	P	Andrija; Svjetlana; Pavao; Ivan kvatre
21	S	**Sv. Matej, ap. i ev.;** Matea; Matko; Jona kvatre
22	**N**	**25. NED. KROZ GOD.; Bl. Ivan M.; Mavro**
23	P	**Sv. Pio iz Pietrelcine;** Lino; Zaharija
24	U	**Gospa od otkupljenja;** Rupert; Mercedes
25	S	Nikola; Tvrtko; Svjetlana; Zlata
26	Č	**Kuzma i Damjan;** Damir; Justina
27	P	**Vinko Paulski;** Gaj; Vincent; Berislav
28	S	Većeslav; Lovro Ruiz; Lovorka; Faust
29	**N**	**26. NED. KROZ GOD.; Mihael; Gabrijel; Rafael**
30	P	**Sv. Jeronim;** Jerko; Grgur; Sofija

1 U **Pokrov presvete Bogorodice;** Ananija, ap.; Roman Slatkopojac, č.o.
2 S Ciprijan, svećenik mč.; Justina, mučenica; Andrija, č.o. jurodivij
3 Č Dioniz Aeropagita, svećenik mč.; Terezija od Djeteta Isusa, č.m.
4 P Jerotej, biskup mč.; Franjo Asiški, č.o.
5 S Haritina, mučenica
6 N NED. 20. PO DUHOVIMA, glas 3.; Toma, apostol
7 P Sergij i Bakho, mučenici
8 U Pelagija, časna majka
9 S Jakov Alfejev, apostol; Praotac Abraham, pravednik Božji; Andronik, č.o., i supruga Atanazija, isposnici
10 Č Eulampije i Eulampija, mučenici
11 P Filip, đakon i apostol; Teofan, č.o.
12 S Prob, Tarah i Andronik, mučenici; Kuzma, č.o., biskup majumski i pisac kanona; Martin Milosrdni, biskup tourški
13 N NED. SV. OTACA 7. OPĆEG SABORA (21. PO DUH.), glas 4.; Karpo, Papila i Agatonik, mučenici
14 P Nazarije, Gervazije, Protazije i Celzo, muč.; Paraskeva (Petka) Trnovska, č. majka
15 U Eutimije Mlađi, č.o.; Lucijan, č.o. mč.
16 S Longin satnik, mč.
17 Č Hošea, prorok; Andrija Kretski, č.o. mč.
18 P Luka, apostol i evanđelist
19 S Joel, prorok; Var, mč.; Ivan Rilski, č.o.
20 N NED. 22. PO DUHOVIMA, glas 5.; Artemije, velemučenik
21 P Hilarije Veliki, č.o.
22 U Averkije, biskup čudotvorac; Sedmero braće mč. iz Efeza; sv. Ivan Pavao II., papa rimski
23 S **Jakov, brat Gospodnji, apostol**
24 Č Areta i drugovi, mučenici
25 P Marcijan i Martir, mučenici
26 S Dimitrij, velemučenik
27 N NED. KRISTA KRALJA (23. PO DUH.), glas 6.; Nestor, mč.
28 P Terenc, žena Neonila s djecom, mučenici; Stjepan Sabait, pisac kanonâ; č.o.; Paraskeva iz Ikonije, mučenica
29 U Anastazija Rimljanka, č.m. mučenica; Abraham Zatvornik, č.o.
30 S Zinovije i Zinovija, mučenici
31 Č Stahije, Amplije i drugovi, mučenici; Epimah, mč.

Listopad

1	U	**Terezija od Djeteta Isusa;** Emanuel; Romana
2	S	**Anđeli Čuvari;** Anđela; Lucija; Teofil
3	Č	Dionizije; Kandid; Gerhard; Maksimilijan
4	P	**Sv. Franjo Asiški;** Franka; Fran
5	S	**Faustina Kowalska;** Flavijan; Mauro
6	**N**	**27. NED. KROZ GOD.; Bruno; Renato**
7	P	**BDM od Krunice;** Justina; Ružica; Klaudija
8	U	Demetrije; Šimun; Zvonimir; Hugo
9	S	Dionizije; Ivan L.; Denis; Sara
10	Č	Franjo B.; Danijel; Darija; Danko
11	P	**Sv. Ivan XXIII.;** Emilijan; Filip; German
12	S	Serafin; Velibor; Maks; Bruno
13	**N**	**28. NED. KROZ GOD.; Eduard; Magda**
14	P	Kalist I.; Divna; Stanislav; Krasna
15	U	**Sv. Terezija Avilska;** Zlata; Valter
16	S	Hedviga; Margareta; Biserka; Marija
17	Č	Ignacije Antiohijski; Vatroslav; Cvjetko
18	P	**Sv. Luka, ev.;** Lukša; Svjetlana
19	S	Pavao od Križa; Ivan B.; Laura; Izak
20	**N**	**29. NED. KROZ GOD.; Vendelin; Irena**
21	P	Uršula; Zvjezdan; Karlo; Laura
22	U	**Ivan Pavao II.;** Dražen; Marko; Filip
23	S	Ivan Kapistranski; Borislav; Teodor
24	Č	Antun M. Claret; Proklo; Dejan
25	P	**Katarina Kotromanić;** Darija; Darinka
26	S	**Sv. Dimitrije S.;** Dimitar; Damjan; Zvonimir
27	**N**	**30. NED. KROZ GOD.; Bartol; Gordana**
28	P	**Sv. Šimun i Juda Tadej, ap.;** Siniša; Juda
29	U	Narcis; Linda; Donat; Darko; Ida
30	S	Marcel; Klaudija; Marojko; German
31	Č	Alfons R.; Volfgang; Vuk; Kristofor

1 P Kuzma i Damjan, dobrotvori i čudotvorci; *drž. praznik – Svi sveti*
2 S Akindin, Pegaz, Afton, Elpidefor i Adempodist, mučenici
3 N NED. 24. PO DUHOVIMA, glas 7.; Akepsim, Josip i Aitala, m.č.; Posveta crkve sv. velemuč. Jurja u Lidi
4 P Joanikije Veliki, č.o.; Nikander i Ermej, mučenici
5 U Galaktion i Epistimija, mučenici
6 S Pavao, patrijarh carigradski, priznavatelj
7 Č Trideset i tri mč. u Meliteni; Lazar, č.o. čudotvorac
8 P Zbor arkanđela Mihaela i drugih bestjelesnih Sila
9 S Onesifor i Porfirije, mučenici; Matrona i Teoktista, časne majke
10 N NED. 25. PO DUHOVIMA, glas 8.; Erast, Olimp, Rodion i drugovi, mč.
11 P Mina, Viktor i Vinko, mučenici; Stefanida, mučenica; Teodor Studita, č.o. priznavalac
12 U Jozafat Polocki, nadbiskup mč. Ivan, patrijarh aleksandrijski; Nil, č.o.
13 S Ivan Zlatousti, patrijarh carigradski
14 Č Filip, apostol; Nikola Tavelić, č.o. mč.
15 P Gurije, Samon i Abib, mučenici - početak božićnog posta
16 S Matej, apostol i evanđelista
17 N NED. 26. PO DUHOVIMA, glas 1.; Grgur, biskup novocezarejski, čudotvorac
18 P Platon i Roman, mučenici
Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata – Državni praznik
19 U Obadija, prorok; Barlam, mč.
20 S Grgur Dekapolita, č.o.; Proklo Carigradski, nadb.; *predsvetkovina*
21 Č UVOD PRESVETE BOGORODICE U HRAM
22 P Filemon, apostol i drugovi, m.č.; Cecilija, m.č.; *posvetkovina*
23 S Amfilohije i Grgur, biskupi; posvetkovina
24 N NED. 27. PO DUHOVIMA, glas 2.; Katarina Aleksandrijska, velemučenica; Merkur, velemučenik; posvetkovina
25 P Klement, papa rimski, i Petar, biskup aleksandrijski, mč.; *završetak posvetkovine*
26 U Alipije, č.o.
27 S Jakov Perzijanac, č.o.; Paladije, č.o.
28 Č Stjepan Mlađi, č.o.; Irinarh, mč.
29 P Paramon i Filumen, mučenici; Akacije, č.o.
30 S Andrija Prvozvani, apostol

1	**P**	**SVI SVETI; Sveto; Dobroslav; Julian**
2	S	**Dušni dan;** Dušan; Dušica; Viktor
3	**N**	**31. NED. KROZ GOD.; Martin**
4	P	**Karlo Boromejski;** Drago; Karolina
5	U	Srijem. Muč.; Emerik; Mirko; Zakarija; Elza
6	S	Leonard; Vedran; Melanija; Kristina
7	Č	Lazar; Anđelko; Ernest; Zdenka
8	P	**Bl. Gracija Kotor.;** Bogdan; Klaudije
9	S	**Posveta Later. Bazilike;** Ivan L.; Gabrijel
10	**N**	**32. NED. KROZ GOD.; Leon Veliki; Noa**
11	P	**Sv. Martin b.;** Martina; Davorin; Teodor
12	U	Jozafat; Natko; Milan; Renato; Didak
13	S	Stanislav K.; Mitar; Brcko; Stana
14	Č	**Sv. Nikola Tavelić;** Nika; Nikica; Ivan T.
15	P	Albert Veliki; Leopold; Berto
16	S	Gertruda; Margareta; Biserka; Agneza
17	**N**	**33. NED. KROZ GOD.; Elizabeta; Igor**
18	**P**	**Posveta baz. Sv. Petra i Pavla;** Roman
19	U	Salomea; Borka; Eva; Matilda; Jakov
20	S	Oktavije; Srečko; Edmund; Zlatko
21	Č	**Prikaz. BDM; Gospa od Zdravlja; Mauro**
22	P	Sv. Cecilija; Dobrila; Lukrecija; Slavujka
23	S	Klement; Kolumban; Felicita; Milivoj
24	**N**	**KRIST KRALJ; Andrija; Lorena; Krševan**
25	P	Katarina Aleks.; Kaja; Tina; Kata
26	U	Konrad; Dubravko; Leonard; Delfina
27	S	**BDM od Čudot. Medalj.;** Severin; Valerije
28	Č	Jakov; Držislav; Božena; Katarina
29	P	Svi Sv. Franjev. Reda; Vlasta; Svjetlana
30	S	**Sv. Andrija, ap.,** Andro; Hrvoje; Andrea

1 N 28. PO DUHOVIMA, glas 3.; Naum, prorok
2 P Habakuk, prorok
3 U Sefanija, prorok
4 S Barbara, velemučenica; Ivan Damašćanski, č.o.
5 Č Saba Posvećeni, č.o.
6 P Nikola, nadbiskup Mire, čudotvorac
7 S Ambrozije, biskup milanski; *predblagdan*
8 N NED. 29. PO DUHOVIMA, glas 4.;
Bezgrješno začeće presvete Bogorodice *(ili Začeće svete Ane)*
9 P Patapije, č.o.
10 U Mino, Hermogen i Eugraf, mučenici
11 S Danijel Stilita, č.o.
12 Č Spiridon, biskup čudotvorac
13 P Eustrat, Auksent, Eugen, Mardar i Orest, mučenici; Lucija, m.č.
14 S Tirzo, Leuk, Filemon, Apolon i Kalinik, mučenici
15 N NED. SVETIH PRAOTACA, (30. PO DUH.), glas 5.
Eleuterije, svećenik mč.; Pavao, č.o.
16 P Hagaj, prorok
17 U Danijel, prorok, i tri sveta mladića Ananija, Arzarija i Mišael
18 S Sebastijan i drugovi, mučenici
19 Č Bonifacije, mč.
20 P Ignacije Antiohijski, biskup mč.; predsvetkovina Božića
21 S Subota prije Božića; Julijana, mučenica; *predsvetkovina Božića*
22 N NED. SVETIH OTACA, (31. PO DUH.), glas 6. Anastazija (Stošija), velemučenica; *predsvetkovina Božića - post*
23 P Kretski mučenici; *predsvetkovina Božića*
24 U BADNJAK – Predvečerje Rođenja; Eugenija, č.m. mučenica
25 S ROĐENJE GOSPODA NAŠEGA ISUSA KRISTA (BOŽIĆ)
– svetkovina; državni praznik
26 Č ZBOR PRESVETE BOGORODICE; Eutimije, biskup mč.;
posvetkovina; državni praznik
27 P **Stjepan, arhiđakon i prvomuč.;** Teodor, č.o. priznavalac; *posvetk.*
28 S Subota po Božiću; Nikomedijski mučenici; *posvetkovina*
29 N NED. PO BOŽIĆU, Spomen Josipa, zaručnika; Davida kralja i Jakova apostola, brata Gospodnjeg; glas 7.; Nevina betlehemska dječica; Marcel, č.o.; *posvetkovina*
30 P Anizija, mučenica; Zotik, č.o.; *posvetkovina*
31 U Melanija Rimljanka, č.m.; *Završetak posvetkovine; Stara godina*

1 N 1. NED. DOŠAŠĆA; Natalija; Kazimir
2 P Bibijana; Biljana; Blanka; Živka
3 U **Sv. Franjo Ksaverski;** Lucije; Klaudije
4 S **Sv. Barbara;** Sv. Ivan D.; Adolf; Kristijan
5 Č Sabina; Kristina; Savka; Slavka; Ada
6 P **Sv. Nikola;** Nikša; Nika; Vladimir
7 S Ambrozije; Agaton; Urban; Jasna
8 N 2. NED. DOŠ.; Bezg. Začeće BDM; Edita
9 P Ivan; Valerija; Zdravka; Abel; Didak
10 U **Gospa Loretska;** Judita; Loreta; Julija
11 S Damaz; Artur; Danijel; Damir kvatre
12 Č BDM Guadalupska; Špiro; Ivana F. Chantal
13 P **Sv. Lucija;** Jasna; Emilija; Svjetlana kvatre
14 S Ivan od Križa; Krševan; Venancije kvatre
15 N 3. NED. DOŠ.; Drinske mučen. *(materice)*
16 P Adela; Albina; Zorka; Ela
17 U Florijan; Izak; Jolanda; Lazar
18 S Malahija; Gracijan; Dražen; Bosiljko
19 Č Anastazije; Tea; Vladimir; Urban; Dario
20 P Eugen; Makarije; Amon; Dominik
21 S Petar Kanizije; Mihej; Snježana
22 N 4. NED. DOŠ.; Honorat; Zenon *(očići)*
23 P Ivan; Viktorija; Servul; Ivon; Vika
24 U **Badnjak;** Adam i Eva; Adela (post)
25 S ROĐENJE ISUSOVO – BOŽIĆ; Božidar
26 Č Sv. Stjepan, prvomuč.; Kruno; Dionizije
27 P **Sv. Ivan, ap. i ev.;** Fabiola; Janko
28 S **Nevina dječica;** Mladen; Nevenka
29 N Sv. Obitelj; Toma Beket; David; Davor
30 P Ruđer; Trpimir; Srećko; Liberije
31 U Silvestar; Stara god. – zahvalnica

DRŽAVNI PRAZNICI U REPUBLICI HRVATSKOJ 2024. GODINE

1.	siječnja	**Nova godina**
6.	siječnja	**Sveta tri kralja (Bogojavljenje)**
31.	ožujka	**Uskrs**
1.	travnja	**Uskrsni ponedjeljak**
1.	svibnja	**Praznik rada**
30.	svibnja	**Dan državnosti**
30.	svibnja	**Tijelovo**
22.	lipnja	**Dan antifašističke borbe**
5.	kolovoza	**Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja**
15.	kolovoza	**Uznesenje Blažene Djevice Marije - Velika Gospa**
1.	studenoga	**Svi sveti**
18.	studenoga	**Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata**
25.	prosinca	**Božić**
26.	prosinca	**Drugi dan Božića – Sv. Stjepan**

IZ ŽIVOTA SVEOPĆE CRKVE

2024. GODINA SAKRAMENTA ŽENIDBE

U duhu priprave za proslavu 250-te godišnjice uspostave Križevačke eparhije (1777. - 2027.) ova 2024. godina posvećena je sakramentu Svete ženidbe. Sakrament ženidbe početak je stvaranja obitelji stoga i obitelj u ovoj godini zauzima posebne mjesto u pastoralu naših župa. Supružnička ljubav koja je temelj svakog braka u najvećoj mjeri utječe i na djecu koja se rađaju unutar naših obitelji. Crkva u ovoj godini potiče supružnike i na obnovu bračnih zavjeta kao i na obilježavanje bračnih godišnjica kroz slavljenje svete liturgije zahvalnice. Bilo bi poželjno kada bi na takvim zahvalnim liturgijama sudjelovala djeca, unuci i rodbina slavljenika. Molimo ove 2024. za sve supružnike za njiihovo potomstvo kao i za one koji će sakrament braka tek sklopiti. Svima nama neka bude uzor svadba u Kani galilejskoj na kojoj su bili prisutni Isus i njegova majka Marija. Neka i u našim slavljima Isus i Bogorodica budu prisutni kao dragi gosti koji svojom prisutnošću blagoslivlju svaku obitelj.

Sakrament braka, temelj za obitelj

U sklopu pripreme za 250. godišnjicu Križevačke eparhije nastavljamo s tumačenjem sakramenata. Na red je došao sakrament braka koji je temelj zdrave obitelji utemeljene na trajnim vrijednostima. Muž i žena koji ulaze u zajedništvo sustvaraju najdragocjenije biće na zemlji, čovjeka. Čovjek ne može sam načiniti ni stvoriti čovjeka. Ako Bog ne da plodnost braku, ne može se roditi dijete. Bog ima, međutim, razloga zašto nekom braku ne daje zemaljsku plodnost. To je samo znak da taj brak želi oploditi još dubljom i svetijom plodnošću. Sveto pismo kaže: „Blago nerotkinji koja ne rađa, jer ona ima više djece nego udana."

Simbol za kršćanski brak

Već 20 stoljeća kršćanski svijet promatra brak Josipa i Marije. U nježnost njihove ljubavi umiješao se Bog. On im je mogao dati zemaljsku djecu, kao što ih

daje svakom braku. No, to nije htio. Dao im je dijete, ali začeto Duhom Svetim. Zato je to dijete Spasitelj čitave ljudske povijesti, Sin Božji koji je postao ljudsko dijete, Božja Riječ utjelovljena u ljudsku riječ i ljudsko tijelo.

Taj se Božji zahvat u njihovu ljubav, u njihov brak i njihove odnose nije dogodio jednostrano. Bog je najprije pitao Mariju dopušta li da se u njoj rodi Sin Božji, Spasitelj svijeta. Kad je ona dala svoj pristanak, onda Bog u noćnom viđenju pita i Josipa, želi li on pristati na to da bude otac Božjem Sinu, i to pred zakonom. Jer, Isusov pravi otac je Bog, Otac nebeski. Njegovo se začeće dogodilo osjenjenjem Duha Svetoga. No, time što je Josip prihvatio da bude otac tome djetetu, on je zaista na neki način postao njegov otac. A to je više od poočima, jer Josip nije usvojio Isusa, nego dopustio da se on rodi u njegovu braku. Isus je rođen od njegove zakonite žene. On nije došao iz nekog drugog braka.

No, on se u Mariji nije utjelovio ljudskom snagom, nego po Duhu Svetom. To je privola Josipa i Marije zajedno, po kojoj je Isus snagom Svevišnjeg došao u njihov brak i njihove živote. Pravo je stoga da se kaže da je Josip također Isusov otac, kao što je Marija njegova majka. Istina, pravi je otac Isusov samo Otac nebeski. Osoba Sina Božjega nosi i ljudsku i božansku narav. Josip stoga nije pravni otac samo ljudske naravi nego čitave osobe Sina Božjega koja je postala čovjekom. Marija je Isusova majka. No, ne samo na pravni način, ona je zaista, ljudski, materijalno njegova majka. Ona je zaista u svojoj utrobi začela i rodila Isusa Krista. Isus kao jedinorođeni Sin Božji nema nebeske majke, nego samo nebeskog Oca. No, Isus kao utjelovljeni Sin Božji, Riječ koja je postala tijelom, ima majku na zemlji. To je Marija.

„Bog je stvorio čovjeka kao muško i žensko. Bog je stvorio mogućnost da muž i žena u intimnom sjedinjenju svoje ljubavi rode čovjeka, dijete. Tako se ljudski brak pretvara u obitelj i postaje slika trojstvenoga Boga. Na osobit je način međutim upravo brak Josipa i Marije njihovim djevičanskim odlukama postao slika trojstvenoga Boga. Jedinorođeni Sin Božji jest i njihov sin. Tako je Isus Krist most između Božje obitelji, presvetog Trojstva i ljudske obitelji Josipa, Marije i njega samoga.

Svaki brak, imao on djecu ili ne imao, jest slika trojstvenoga Boga. Svaki brak i svaka obitelj nose divotu braka Josipa i Marije. Svaki je brak dragocjen i vrijedan uvijek dubljeg i svestranijeg zalaganja, produbljivanja i sve dublje ljubavi kako bi se prodrlo više i dublje u stvarnost koju je Bog darovao braku i obitelji.

Svadba u Kani galilejskoj – ikonografski simbol sakramenta ženidbe

Brak i obitelj su gnijezdo u kojem se može roditi i opstati život najdragocjenijeg bića zemlje, čovjeka. To je prostor u kojem se muž, žena i djeca mogu nasloniti jedno na drugo, a svi zajedno na Boga. Tako Bog obasjava ovu zemlju svjetlom nevjerojatne nježnosti koju je stavio u tajnoviti odnos

muža i žene. Potrebno se negdje skriti, u tišinu, kamo ne dopire buka zemlje, i osluhnuti taj glas neba. Potrebno je prepoznati u običnim, svakodnevnim odnosima muževa i žena stvaralaštvo svemogućeg Boga i njegovu veličanstvenu prisutnost u sličnosti čovjekovih odnosa.

Svjedoci smo da se u današnjem vremenu brakovi rastavljaju zbog sitnica. Jedna nespretna riječ, šutnja koja nosi negativne slutnje, nemoć da se progovori i razriješi problem, prigovaranje za sitnice, nesporazumi, male sumnje i već su u braku pukotine koje će ga pretvoriti u lom.

Sitnice se učine tako velikim da se bračnim drugovima učini da su različitih naravi, da ne mogu skupa. A zapravo, udarili su jedno drugo u slične rane duše, u nevidljive pukotine i neoproštene uvrede od kojih čitava duša zaboli i učini se kao da nisu prihvaćeni i voljeni.

U brak se obično ulazi s prevelikim oduševljenjem. Mladić i djevojka su zaljubljeni, vide jedno u drugom samo dobro, njihove oči i osjećaji ne vide ništa negativno. Čini se kao da su rane zacijelile i kao da je nevjernost nemoguća. No, kad se ta zaljubljenost visoke napetosti polako spusti na normalu ili na nisku struju života, tada nastaju problemi. Počinju prva razočaranja, sumnje, pomisao da se krivo ušlo u brak, da druga osoba nije ni voljela, da se uopće ne razumiju i da je nemoguće izdržati dalje godine braka.

Odjedanput sve ono što je bilo toliko svijetlo postaje mrak. Sve što je izgledalo dobro kao da postaje zlo. Sve što je nosilo pečat povjerenja, sada nosi znak razočaranja, ili čak očaja. Sve ono što je spajalo, počinje razdvajati. Jer, najjače možeš povrijediti onog tko ti stoji najbliže, najteže razočarati onoga tko se u tebe bez ostatka pouzdavao. Najprije će te smatrati zlim onaj tko te gledao samo kao anđela.

Razočaranja, nesuglasice, pa i razmirice ponekad sa svađom, raspravama, teškim riječima, samo su trenuci koji bračnog druga žele povući u središte. Žele ga dovesti u istinu, pokazati mu stvarnost i pomoći mu da se ne boji razočaranja, ali da ne vidi samo svjetlo i dan, nego i mrak i noć u svome životu, pa i u braku. Da shvati da se život ne sastoji od toga da ne budemo povrijeđeni, nego od toga da liječimo povrede. Ne možeš ne biti bolestan, ali uvijek se možeš iscijeliti. Ne možeš ne pogriješiti, ali možeš moliti da ti se oprosti. Ne možeš ne uspjeti na poslu, ali uvijek iznova možeš reći „idem dalje na drukčiji, nov način". Ne možeš ne umrijeti, ali zato možeš, unatoč smrti, i dalje vječno živjeti.

Brak je mjesto gdje dvoje različitih ljudi, muško i žensko stoje najbliže. To je mjesto na kojem oni mogu liječeći, razumijevajući, razgovarajući, no-

seći jedno drugo, unositi povjerenje, pomirenje, sve dublju ljubav, liječiti jedno drugo i rasti u ljubavi. Kao život uopće tako i brak treba stalnog ispravljanja, treba dvoje koji se dadu oblikovati. Da bi u bračnim drugovima mogla rasti spremnost za mijenjanje, potrebno je puno praštanja, povjerenja i nježnosti. Povjerenje daje osjećaj skrivenosti i diskrecije u kojoj osjećaš da nećeš biti izdan, izrugan, ismijan. Nježnost omogućuje praštanje i prihvaćanje dugoga, sasvim različitog, unatoč povredama koje se u braku doživljavaju. Riječ pak „oprosti" daje nadu za dalje. No, iznad svega važno je u braku znati zajednički moliti.

U spontanoj molitvi bračnog para pred Bogom može se izreći i ono što inače ne izlazi u riječ i na jezik, a može se čuti i ono najteže bez povrede.

Kao što se brak može rastaviti zbog naoko sitnih razloga, moguće ga je nanovo spojiti, izliječiti sitnim stvarnostima kao što su povjerenje, razgovor, nježnost, molitva i dobra volja. Bez stalnog duhovnog liječenja nemoguće je ostati do kraja u braku bez lomova i prijetnji. Ljubav treba stalni napor duhovne obnove u srcu čovjeka.

Pripremila Ivana Vranešić
prema knjizi Tomislava Ivančića „Liječiti brak i obitelj"

SAKRAMENT ŽENIDBE – ZAJEDNIŠTVO MUŠKARCA I ŽENE

Kako bi vjernicima približili neka pitanja vezana za sakrament ženidbe u ovogodišnjem Krijesu donosimo zaključke o ženidbi sa održane Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije. Ovi nam zaključci pomažu u boljem razumijevanju nekih veoma praktičnih pitanja koja se svakodnevno postavljaju u pastoralnoj praksi na prostoru čitave Zagrebačke crkvene pokrajine.

Izvor: Druga sinoda zagrebačke nadbiskupije, Zagreb 2022.

Sakramentom ženidbe muška i ženska krštena osoba združuju se u sveti ženidbeni savez te time uspostavljaju životnu zajednicu koja traje do kraja života, po svojoj naravi usmjerenu k dobru bračnih drugova te rađanju i odgajanju potomstva. Uzajamnost u dobru bračnih drugova proteže se na svekoliki život, uključujući i dar spasenja. Kao sakrament ustanovljen u službi zajednice, ženidba je uvijek usmjerena k dobru i spasenju drugih, pa su supružnici pozvani uzajamno se pomagati na putu svetosti. Kada sakrament ženidbe pridonosi osobnome posvećenju pojedinca to se ostvaruje služenjem drugima.

Stvorivši čovjeka iz svoje nepresušne ljubavi, Bog ga je pozvao na ljubav kao „osnovno i urođeno zvanje svakog ljudskog bića" Tako ženidbena ljubav muškarca i žene postaje „slikom posvemašnje i neprolazne ljubavi kojom Bog ljubi čovjeka" te kršćanski supružnici sakramentom ženidbe „označuju otajstvo jedinstva i plodne ljubavi između Krista i Crkve i u njemu imaju udjela".

Zbog svega toga u temelju ovog sakramenta stoji istina da kršćanska ženidbena sveza ne ovisi toliko o ljudskoj volji i htijenju, nego ju treba promatrati u svjetlu Božjega spasenjskog nauka. „Sin je, naime, Bog začetnik ženidbe (auctormatrimonii)" te ju je okrijepio posebnom milošću i usmjerio k dobru bračnih drugova te rađanju i odgajanju potomstva. Utemeljena u Božjoj ljubavi, ženidba je trajna zajednica života, a bitna svojstva ženidbe su „jednakost i nerazrješivost, koja u kršćanskoj ženidbi zbog sakramenta dobivaju posebnu čvrstoću". Ženidba nastaje zakonito očitovanom privolom između pravno sposobnih osoba, a ženidbena je privola „čin volje kojim muška i ženska osoba neopozivim savezom sebe uzajamno predaju i primaju (traduntetaccipiunt) da uspostave ženidbu.

Priprema za sakrament ženidbe

Ukorijenjena u Božjoj ljubavi i ustanovljena kao nastavak ostvarenja Božjeg djela spasenja, „ženidba je anamneza (spomen čin) otajstva stvaranja, otajstva saveza, otajstva Krista i Crkve, vazmenog otajstva u svojoj cjelovitost. Ženidba je tako i uzajamna prinosna žrtva (oblatio) puna odgovornost i bračne vjernosti; ona je i posvećivanje koje se spominje i ostvaruje djelom Duha Svetoga, ona je isto tako bogoštovni čin i životna liturgija koja nastoji spojiti i crpsti iz života snagu koja doprinosi međusobnom izgrađivanju i zrenju.

Prstenje koje izmjenjuju kršćanski mladenci na obredu vjenčanja uvijek prethodno blagoslivlja svećenik

Po sakramentalnom združivanju u sveti ženidbeni savez „Duh Sveti čini da, kao što je Krist ljubio Crkvu i sebe predao za nju, tako i kršćanski supruzi u jednakom dostojanstvu, nastoje hraniti i njegovati svoj brak u međusobnom predanju i s nepodijeljenom ljubavlju što struji iz božanskog izvora ljubavi". Naime, Bog koji je supružnike pozvao na ženidbu, nastavlja ih i dalje pozivati u ženidbi, kako bi, kao obitelj, bili svjedoci Božje ljubavi u svijetu i nositelji poslanja Crkve, osobito onih vidika poslanja koji su nenadomjestivi u kršćanskoj obitelji.

Suvremene društvene okolnosti, često nenaklone svetosti kršćanske ženidbe te sustavna nastojanja koja iz odgoja i kulture žele potisnuti kršćanska načela i vrednote postaju razlogom većoj brizi Crkve za ustrajno promicanje vrijednosti i svetosti ženidbe, za temeljitu pripravu zaručnika za sakrament ženidbe, za dostojanstvo slavlja sakramenta ženidbe, za kršćanske supružnike i njihovu odgovornost u ženidbenome i obiteljskome životu, za promicanje svetosti obitelji i nenadomjestive zadaće koja obitelj ima u društvenoj zajednici i u poslanju Crkve.

Slavljenje sakramenta ženidbe postaje za supružnike sveti trenutak u kojemu bivaju dionicima te uzvišene Kristove ljubavi, življene u međusobnom uzdarju. Stoga će se u odgoju mladih, u katehetskim i drugim susre-

tima, osobito onim tematskim koji se tiču braka, obitelji i spolnosti, ostvarivati daljnja priprava za kršćansku ženidbu, nastojeći jasno rasvjetljivati svetost i sakramentalnost ženidbe, iz čega proizlazi nauk Crkve o njezinoj jednakosti i nerazrješivosti kao i zadaće kršćanskih supružnika i roditelja.

Novim prilikama i stvarnim pastoralnim mogućnostima prilagodit će se način, sadržaji i trajanje priprave zaručnika za sakrament ženidbe. Gdje se bude smatralo prikladnijim i učinkovitijim, priprava zaručnika za sakrament ženidbe organizirat će se na razini dekanata, ili u nekim drugim načinima suradnje među župama. Pritom valja voditi brigu da zajednički oblici priprave nipošto ne dokidaju nužnost neposredne priprave koja se uvijek odvija u župi vjenčanja ili u vlastitoj župi zaručnika ili zaručnice, zasebno za svaki ženidbeni par.

U pripravu zaručnika za ženidbu korisno je, kad god je to moguće, uključiti stručnjake s raznih područja (teologije, crkvene pravnike, liječnike, psihologe), koji će produbiti razne teme kršćanskog braka i rasvijetliti kršćansku ženidbu u svjetlu dara vjere, ali također i u svjetlu poteškoća i izazova s kojima se ženidbeni život susreće u društvu. Dobro je u ženidbenu pripravu uključiti i uzorne kršćanske supružnike, koji će iznijeti vlastita svjedočanstva o blagodati obitelji, ali i o kušnjama i poteškoćama s kojima se susreću, kako bi zaručnike ohrabrili za ženidbu i potaknuli na zajedničku odgovornost za ljepotu obiteljskog života.

Priprava za sakrament ženidbe dragocjena je prigoda za ponovno otkriće i dublje upoznavanje dara vjere, bez čega bi priprava bila necjelovita i nedovoljna da bi se mogla smatrati prikladnom pripravom za kršćansku ženidbu. Zato neka se zaručnike nastoji potaknuti na potrebu rasta u osobnoj vjeri, u odgovornosti za vjeru bližnjih, osobito u kršćanskoj obitelji, te na potrebu zajedništva u ispovijedanju i slavljenju vjere u obitelji (molitveni i sakramentalni život). Poželjno je, osobito gdje se priprava odvija za više zaručničkih parova, prirediti prikladnu poludnevnu ili jednodnevnu duhovnu obnovu za zaručnike. Neke se zaručnike nastoji pripraviti i potaknuti na dostojno slavlje sakramenta pomirenja prije sklapanja ženidbe, kako bi se ženidba uistinu doživjela kao sakramentalno jedinstvo zaručnika u Božjoj ljubavi.

U organiziranju priprave zaručnika za sakrament ženidbe, kao i u obradi tema i sadržaja priprave od pomoći će biti i nadbiskupijski Ured za pastoral braka i obitelji, koji će uz Nadbiskupovo odobrenje pružati potrebne smjernice, pomagati u uključivanju stručnjaka te imati zadaću u unaprjeđivanja programa priprave za ženidbu.

U istočnom katoličkom obredu na vjenčanju se koriste i krune

Sakramenti se slave u Crkvi, s kojom se srasta po pripadnosti određenoj župnoj zajednici. Stoga će zaručnici, nakon pohađanja programa priprave organizirane za veći broj zaručnika određenog pastoralnog područja, bližu pripravu za slavlje sakramenta imati u vlastitoj župi ili u župi vjenčanja. Bliža priprava uključivat će duhovnu pripravu i zaručnički ispit. Zaručnike se potiče da sklapaju ženidbu u župi vlastitoj zaručniku ili zaručnici, osobito u župi u kojoj će kao obitelj živjeti.

U vidu potrebne priprave za dostojno slavljenje i življenje sakramenta ženidbe nudi se mogućnost sklapanja zaruka, slavljenih na jednostavan načinu okupljenosti dviju obitelji – u crkvi ili u obiteljskome domu – kako bi vrijeme zaručništva, blagoslovljeno molitvom Crkve bilo plodonosno za osobni rast zaručnika u vjeri i za dostojnu pripravu za sakrament ženidbe. Slavlje zaručnika predlaže se kao mogućnost, a za kanonski oblik sklapanja zaruka prikladan je „Red blagoslova zaručnika" iz obrednika Red slavljenja ženidbe, uz potpisivanje odgovarajuće isprave, pazeći da se to slavlje slavi u jednostavnosti i skromnosti da bi se ono jasno razlikovalo od slavlja sakramenta ženidbe.

Sučeljavajući se s poteškoćama koje nastupaju kada sakrament ženidbe traže vjernici koji nisu dovoljno poučeni u vjeri i koji nisu uključeni u

život župne zajednice te imajući u vidu površnost pristupa u pojedinim slučajevima, zamjećuje se potreba donošenja odgovarajućih odredaba partikularnog prava. U skladu s novim prilikama i potrebama predložit će se izrada novoga obrasca Postupka za ženidbu, a koji će pružiti mogućnost opširnijeg bilježenja odgovora zaručnika. U skladu s time osmislit će se i prikladniji način odvijanja zaručničkog ispita, što uključuje i dokazivanje slobodnoga stanja pred dvama svjedocima, uz njihovu prisegu o istinitosti svjedočenja.

Slavljenju ženidbe prethode kanonski navještaji, koji, prema prilikama, mogu biti u usmenome ili pisanome obliku. Usmeno se oglašavanje vrši nedjeljom ili blagdanom na kraju mise ili tijekom drugog bogoslužnog čina na kojem je okupljena župna zajednica. Ženidbeni se navještaj oglašava u pisanome obliku na prikladnome mjestu u prostorima okupljanja župne zajednice, uoči nedjelje ili blagdana i ostavlja ga vidljivim barem tri dana.

Prije pripuštanja zaručnika na slavlje sakramenta ženidbe mora postojati sigurnost da se ništa ne protivi njezinu valjanu puštanju i dopuštenom sklapanju.

Da bi priprava za slavlje sakramenta ženidbe zadobila jasnije duhovno usmjerenje od velike će duhovne koristi biti da zaručnici prije vjenčanja pristupe i sakramentu pokore, ako za to nema zapreke u skladu s kanonskim odredbama.

Slavlje sakramenta ženidbe

Dostojanstvo sakramenta ženidbe zahtijeva da se njegovo slavljenje doživljava kao sveti čin koji je izvor svetosti ženidbenog i obiteljskog života.

Župnici i drugi službitelji pazit će da samo slavlje sakramenta ženidbe bude pomno pripravljeno, a potiče se da svetopisamska čitanja kao i drugi elementi slavlja, u skladu s liturgijskim odredbama budu odabrani u suradnji sa zaručnicima te da im bude rasvijetljeno značenje određenih gesta kako bi se više uključili u pripravu slavlja te kako bi se slavlje moglo uistinu doživjeti u njegovoj svetosti.

Sakrament ženidbe priliči slaviti u misi, kako bise euharistija doživjela kao sakrament kojemu vodi sav sakramentalni i duhovni život vjernika. Župnik će, ipak - imajući u vidu kako pastoralne potrebe tako i pripravljenost zaručnika te drugih prisutnih za slavlje – razmotriti i odlučiti je li prikladnije slaviti ženidbu u misi ili izvan mise.

Da bi se slavlje prepoznalo i doživjelo kao sakramentalno slavlje u Crkvi, zajednici vjernika, potrebno je dati vrijednost i važnost svakomu od obrednih čina, primanju i svečanom uvođenju zaručnika u crkvu, navještaju Božje riječi, izricanju ženidbene privole uz pružanje ruke, blagoslovu i uzajamnoj predaji prstena te ženidbenom blagoslovu, koji ženidbu snažno ucjepljuje u Božji naum spasenjske ljubavi.

S posebnom pozornošću pazit će se da u slavlje ženidbe ne bude pripušteno ništa što bi bilo nepripadno liturgijskom obredu, kao ni ništa što bi zasjenjivalo narav i svetost sakramentalnog slavlja. Osobito neka se nastoji da pjesme i skladbe u slavlju ženidbe svojim sadržajem i oblikom odgovaraju pripadnom obrednom trenutku.

Pri urešavanju liturgijskog prostora za slavlje ženidbe vodit će se briga o naravi svetoga mjesta, imajući na umu središnjost oltara te svetost drugih obrednih mjesta, osobito svetohraništa i ambona, otklanjajući svaki oblik urešavanja koji bi podsjećao na neke druge prostore i na društvena slavlja.

Eklezijalna narav sakramenta ženidbe zahtijeva da se taj sakrament slavi u župnoj crkvi. Glede vjenčanja u nežupnim crkvama, u svetištima, samostanskim crkvama, područnim crkvama i kapelama te u drugim odličnijim crkvama koje nisu župne, župnici će se vjerno pridržavati odredaba Nadbiskupa.

Nakon slavlja ženidbe mladenci, svjedoci i službenik koji je u ime Crkve nazočio ženidbi potpisuju predviđene isprave o sklapanju ženidbe. To se može učiniti na nekome prikladnom mjestu izvan liturgijskog prostora ili u sakristiji ili pak u crkvi pred narodom, ali ipak ne na oltaru.

Župnik ili upravitelj župe pobrinut će se da se zapisnik o sklopljenoj ženidbi kao i svi drugi spisi vezani uz ženidbenu pripravu i ženidbeni postupak, čuvaju zajedno u župnoj pismohrani. Pobrinut će se da se sklopljena ženidba upiše brižljivo bez ikakve odgode u Maticu vjenčanih te u Maticu krštenih odnosno da se župi ili župama krštenja pošalje obavijest o sklopljenoj ženidbi. Jednako će se pobrinuti da se mjerodavnom matičnom uredu, u roku od pet dana nakon sklopljene ženidbe, pošalje isprava o sklopljenoj ženidbi radi njezinoga upisa u građansku maticu vjenčanih (ako se radi o sklapanju ženidbe s učincima na građanskome području).

Ženidba

Kada Zakonik kanonskog prava iz 1983. govori o sakramentu ženidbe, ne opisuje ga kao neki ugovor, nego kao savez što daje dublju biblijsku ukorijenjenost samoga sakramenta i napušta usko juridičko i formalističko

Isus je u Kani na svadbi učinio svoj prvo čudo pretvorivši vodu u vino

gledanje na taj sakrament. Naime, „ženidbeni savez, kojim muška i ženska osoba međusobno uspostavljaju zajednicu svetoga života po svojoj naravi usmjerenu k dobru ženidbenih drugova te k rađanju i odgajanju potomstva, Krist Gospodin uzdigao je među krštenima na dostojanstvo sakramenta".

Ženidba stoga nije isključivo ljudska ustanova, unatoč brojnim promjenama kojima je u prošlosti bila podvrgnuta, u pojedinim kulturama i društvenim ustrojstvima, već budući da je Bog stvorio muško i žensko, njihova ljubav postaje slikom posvemašnje i neprolazne ljubavi kojom Bog ljubi čovjeka. Ta ljubav koju Bog blagoslivlje namijenjena je plodnosti u suradničkom djelu očuvanja stvorenja na koje Bog poziva čovjeka: „I blagoslovi ih Bog i reće im: Plodite se i množite i napunite zemlju i sebi je podložite." (Post 1, 28). Tu antropološku podlogu Kristov dolazak uzdiže na razinu vazmene ljubavi, koja je u temelju vrijednosti koje se ne mogu svesti na sociološku dimenziju.

Nužni čimbenik koji čini ženidbu jest privola, čin volje kojim se supružnici uzajamno darivaju i primaju: „Uzimam te za svoju ženu", „Uzimam te za svog muža". Nijedna ljudska vlast ne može privolu, koja je čin volje svake ugovorne stranke, nadomjestiti; odnosno; ako nedostaje ta sloboda, ženidba je nevaljana. Stoga se u latinskoj Crkvi obično drži da sami mladenci, kao služitelji Kristove milosti, uzajamno podjeljuju sakrament ženidbe izražavajući pred Crkvom svoju privolu.

Ljubav među supružnicima po svojoj naravi traži jedinstvo, nerazrješivost i otvorenost plodnosti. Riječ je, naime, o značajkama svake bračne ljubavi koje pozivaju supružnike na trajni rast u svome zajedništvu, u svakodnevnoj vjernosti bračnome obećanju, kao i rađanju i odgajanju djece. Stoga će posebna briga crkvenih pastira biti da vlastita crkvena zajednica pruža vjernicima pomoć da se ženidbeni savez održava u kršćanskomu duhu i napreduje u savršenosti.

Premda je upravo brak često osporavana tema u suvremenosti, on je ujedno i prepoznat kao iznimna vrijednost, osobito među vjernicima. Istina je da u današnje vrijeme postoji opasnost da se u brak uđe nespremno, osobito bez dublje i ozbiljnije svijesti o značenju kršćanskog braka, što, nažalost završava i rastavama. Stoga je još dragocjenije uočavati prisutnost onih vjernika koji svoj brak žive kao svjedočanstvo ljubavi između Boga i čovjeka, Krista i Crkve. Posebnost utemeljenja takvog braka leži u nesebičnome predanju, odnosno u onome što sv. Pavao naziva „sablazan i ludost križa" (usp. 1Kor1, 18-23).

Govoreći o razlici između crkvenog i građanskoga sklapanja braka neki smatraju da je uvođenje mogućnosti crkvenoga vjenčanja s građanskim učinkom dovelo do slabljenja smisla sakramentalnosti ženidbe. No, u razmišljanju vjernika vidljivo je da razlika u shvaćanju i doživljavanju crkvenoga i građanski sklopljenoga braka itekako postoji. Ističe se da je, premda razlika u traženim obrascima nije istaknuta, crkveno vjenčanje „potpuno vjenčanje", savez koji blagoslivlja Gospodin, a sam čin privole te Božji blagoslov veliki su pokretač i nutarnja snaga. Civilno je vjenčanje ugovor kao bilo koji drugi, a obećanje pred Bogom ipak ima drugu dimenziju.

No, nažalost, na općenitoj razini, a mnoge je danas vjenčanje u crkvi uvelike pitanje „izvanjske proslave", ceremonije, tradicije i estetskoga doživljaja. Sami vjernici priznaju da često i sami zataje te, premda se smatraju vjernicima, mladima nedovoljno govore o vrijednostima s kojima se ulazi u crkveni brak i koje treba njegovati u braku. Osjeća se neka suzdržanost u davanju vjerničke prosudbe o kriterijima za ulazak u brak, čak i onda kada očito postoji određena zapreka. Jasno je da se takvi stavovi nužno odražavaju na obred i liturgiju.

U sadašnjim društvenim i kulturološkim pitanjima posebno je važno njegovati i zastupati kršćansku antropologiju koja se odražava u slavlju kršćanske ženidbe. To nije isključivo liturgijsko pitanje nego imperativ koji se tiče obitelji i zajednice Crkve koja proslavlja Krista, otkupitelja čovjeka, i to čovjeka koji je stvoren na Božju sliku, „malo manjim od Boga" (Ps 8).

U svjetlu boljega organiziranja priprave za brak predlaže se vraćanje gotovo zaboravljenoga obreda slavljenja zaruka uz odgovarajući blagoslov zaručnika u župi. U tome bi se smislu mogao više naglasiti blagdan zaruka Blažene Djevice Marije. Vrijeme zaruka moglo bi se iskoristiti kao vrijeme ozbiljne i bliže priprave za brak, koja bi trajala od pola godine do godinu dana. Predlaže se također u župama gdje to ne postoji (posebno u gradovima) oglašavati vjenčanja da cijela župna zajednica dođe na svetu misu, ali oglašavati i zaruke. O vremenu zaručništva više treba govoriti djeci i mladima, posebno u okviru vjeronauka u školi i župne kateheze.

Neposredna (bliža) priprava za brak, kakva trenutnopostoji u Nadbiskupiji, u mnogim je slučajevima svedena na liturgijsku pripravu za slavlje vjenčanja, odnosno na: popunjavanje zapisnika, utvrđivanje obrednog slijeda, dogovor svećenika, dogovor svećenika i zaručnika o vremenu vjenčanja, o glazbenim oblicima, uređenju crkve i sličnim pitanjima. Sustavno provođenje neposredne prijave za brak nije dostatno, a njezino trajanje i sadržaj ovise o pojedinom svećeniku. Takva priprava ocijenjena je nezadovoljavajućom, a za polaznike često predstavlja samo formalnost. Tu neposrednu pripravu zaručnika u župama ostvaruje župnik ili župni vikar, u pravilu tijekom jednog susreta. Spomenuto je da u nekim župama trajanje neposredne priprave ovisi o tome jesu li zaručnici sudjelovali na zaručničkome tečaju. Zaručnici se redovito potiču da pristupe slavlju sakramenta ispovijedi prije vjenčanja.

U tome vidu ocjenjuje se potrebnim proširiti i sadržajno produbiti praksu zaručničkih tečajeva koji se ponegdje održavaju na dekanatskoj i međudekanatskoj razini. Bilo bi korisno takve tečajeve uvrstiti u redoviti oblik priprave za brak i za slavlje sakramenta ženidbe, pazeći ipak da pohađanje takvoga tečaja ničim ne oslobađa župnika od dužnosti osobne brige i zadaća koje mu pripadaju u pripravi zaručnika za slavlje sakramenta.

Očito je da treba uložiti više truda da bi se zaručnicima tijekom nekoliko susreta dala pouka o značenju vjenčanja i samoga sakramenta, o doličnome odijevanju i ponašanju te o pojedinim znakovima obreda (susret, pružanje ruku, blagoslov i predaja prstenja). Vjernici nisu dovoljno upoznati s odredbama Crkve, odnosno s uputama iz Reda slavljenja ženidbe (što se tiče mjesta potpisivanja čina sklapanja ženidbe, načina ulaska u crkvu, odabira pjesama, sudjelovanja župne zajednice).

Traži se neposredan, individualan i temeljit razgovor svećenika i zaručnika, u središtu kojega će prije svega biti tumačenje i priprema za sam sakrament. Predlaže se poticanje zaručnika na aktivno sudjelovanje u pri-

premi za slavlje odabirom čitanja i uključivanjem rodbine u obrednu dinamiku, a nezaobilazna je izričita i konkretna pouka svećenika o načinju odijevanja i ponašanja na vjenčanju. Ima i prijedloga da se na kraju priprave upriliči svojevrsna provjera koja ne bi imala funkciju testiranja znanja, već više duhovnog osvrta zaručnika na sakrament koji će si međusobno podijeliti.

Za što bolju liturgijsku pripravu poželjno je pripremiti prikladne materijale (makar skromno) za samo slavlje sakramenta ženidbe, a koje bi pod vodstvom župnika ili svećenika predslavitelja mogli izraditi mladenci, što bi uvelike pospješilo sudjelovanje te ujedno pružilo snažniju priliku za evangelizaciju. Na taj način pobudila bi se u zaručnicima veća odgovornost i ozbiljnost priprave.

S obzirom na mjesto odnosno župu vjenčanja, mišljenja su različita. Iskustva u Zagrebačkoj nadbiskupiji pokazuju da se vjenčanja uglavnom slave u župi zaručnice ili zaručnika. No kao posebna poteškoća navodi se situacija kada zaručnici odlaze u druge župe tražeći vjenčanja, navodeći da je tamo „crkva ljepša od njihove", ili poradi nekoga drugoga neopravdanog razloga. Važno je i ovdje naglasiti da se, prema već donesenim odredbama, slavlja kršćanske ženidbe u Nadbiskupiji odvijaju u župnim crkvama.

Na temelju analize predsinodske rasprave u zajednicama vjernika može se zaključiti da se u župama Nadbiskupije sakrament ženidbe sklapa podjednako i tijekom i izvan euharistije. U nekim župama Nadbiskupije gotovo se sva vjenčanja slave isključivo u okviru euharistije. To je crkveno i lirturgijski najbolje, čime se produbljuje razumijevanje pravoga značenja sakramenta euharistije i njegove povezanosti sa ženidbom. S druge strane, u velikim župama, gdje u danu ima nekoliko vjenčanja jednostavno nije moguće svako vjenčanje slaviti tijekom svete mise, što opet otvara prostor za razmišljanje o vjenčanju više parova u jednome slavlju.

Glede pojedinih sastavnica samoga obreda sklapanja sakramenta ženidbe spominjemo neka pitanja. U župama nadbiskupije ne postoji ujednačena praksa ulaska zaručnika u crkvu. Radi se, dakle o različitim načinima koji se neprimjereno prepuštaju željama pojedinaca, ne dajući važnost propisima Crkve. Negdje se prakticira zajednički ulazak: zaručnici ulaze ili na početku procesije sa svim uzvanicima, što je danas sve rjeđi slučaj, ili nakon što uzvanici uđu, ulaze zajedno ili sami, ili uz pratnju svjedoka ili ih uvodi svećenik. Ipak, upozoravamo na neliturgijsku pojavu da najprije ulaze gosti i zaručnik, a potom zaručnicu uvodi otac ili brat, često uz pratnju

svećenika. S tim u vezi važno je uočiti zlorabe ili otklanjati se od svega što je strano liturgijskom smislu i kršćanskoj kulturi.

Postavlja se i pitanje, odnosno nerazumijevanje zbog čega je u sada važećem Obredniku ispušteno davanje privole uz polaganje ruke na raspelo. Pitanje te geste dobra je prigoda za širu kazehezu temeljenu na obredu i za vođenje u srž sadržaja sakramenta.

S obzirom na mjesto potpisivanja dokumenata nakon slavlja, treba ispraviti praksu da mladenci svoj potpis na te dokumente stavljaju na oltaru. Potrebno je pripremiti prikladno mjesto u sakristiji ili u nekome drugom izvanliturgijskom prostoru.

Za glazbeno oblikovanje slavlja vjenčanja uglavnom se brinu mladenci u dogovoru sa svećenikom koji ih upućuje na voditelje zborova ili orguljaša, koji zatim glazbu u liturgiji dogovaraju s mladencima. No, pitanje glazbe nije nipošto lako niti ga se smije zanemariti. Svjedoci smo da se najčešće pjeva ono što je neprimjereno, što ne odgovara dotičnom slavlju otajstva, što je zapravo liturgijsko (npr. „Ave Maria" raznih autora, „svadbeni marševi" i druge skladbe svjetovnoga karaktera). I tu se vidi da vjernici nisu upoznati s odredbama kao ni s postojećim prijedlozima na temelju kojih se mogu osmisliti specifični glazbeni izražaji koji odgovaraju duhu i dinamici liturgije.

Posebno se na vjenčanjima, glede odijevanja i ponašanja, vidi da je danas ozbiljno narušen smisao sakramentalnosti i osjećaj za svetost. Tako se u crkvama susreće galama, buka, razgovori među prisutnima. Zabrinjavajuća je pojava da zaručnici i uzvanici u crkvu dolaze neprikladno i neprilično odjeveni, što samo za sebe govori o stupnju njihove svijesti o svetosti događaja i mjesta na kojemu se nalaze, ali i o opoj kulturi. Kodeks odijevanja jasan je i poznat, smatraju i sami vjernici, i zna se što doliči kojoj prigodi te je i to ujedno odraz poštovanja i očitovanje vrijednosti. Jednako je tako s ponašanjem ispred crkve i u crkvi za vrijeme samoga vjenčanja. Radi se o problemima na koje treba neumorno, jasno i otvoreno upozoravati.

Valjalo bi općenito utjecati na poštivanje pravila lijepoga ponašanja i primjerenosti odijevanja te naglašavati kulturu ponašanja u crkvi u svakodnevnim okolnostima, slijedom čega bi se onda ljudi dostojanstvenije ponašali i na samome vjenčanju. Najveća odgovornost u tome smislu leži na svećenicima koji bi tijekom cijele godine, u raznim nagovorima i drugim prigodama (osobito na zaručničkim tečajevima, kao i tijekom neposredne liturgijske priprave) trebali to naglašavati. Stoga bi bilo korisno na

nadbiskupijskoj razini donijeti pripadne odredbe uz kratka objašnjena njihova značenja.

Što se tiče svjedoka pri slavljenju ženidbe, treba također biti svjestan značenja potrebnih uvjeta. Nadalje, valja razumjeti činjenicu da svatko želi imati uspomenu s vlastitog vjenčanja, zabilježenu suvremenim tehničkim sredstvima. Ta je želja pohvalna, ali pri njezinu ispunjavanju treba čuvati liturgijski i crkveni pristup. Danas je problem što se usluge snimanja i fotografiranja povjeravaju „profesionalcima" koji često nemaju dostatan vjerski odgoj i osjećaj. Mnogi prelaze granicu ukusnog i primjerenoga te crkveni prostor pretvaraju u neku vrstu „svoga studija", ne pazeći kada je i kako uputno i prikladno snimati. Ipak, ima i župa u kojima postoje dobra iskustva u kojima svećenici fotografe i snimatelje upozoravaju na njihov prostor kretanja u crkvi, a oni svoj posao obavljaju diskretno, poštujući prostor i obred te tako istisnki služe vjernicima.

U svezi s navedenim otvara se pitanje koje nije vezano samo uz sakrament ženidbe – dodatna edukacija o liturgijskoj kulturi. Vjernici smatraju da je potrebno na razini Nadbiskupije donijeti jasne odredbe kojima će se urediti pitanja fotografiranja i snimanja vjenčanja u crkvi. Predlaže se da snimatelji i fotografi dobiju nadbiskupijsku dozvolu, kao dokaz da su upoznati s odredbama, a s kojom onda mogu biti službeni župni snimatelji i fotografi. Budući da i na hrvatskom jeziku postoje smjernice koje su dali liturgičari, trebalo bi se prilagoditi uvjetima u Nadbiskupiji.

MONS. IVAN ŠTIRONJA

novi biskup porečki i pulski

Mons. Ivan Štironja rođen je 10. svibnja 1960. u Pješivcu, tadašnja župa Prenj-Dubrave kojoj je pripadala i novoosnovana župa Aladinići, Trebinjsko-mrkanska biskupija, u obitelji od desetero djece. Otac Stojan i majka Anica, rođena Bošković, rodili su tri sina i sedam kćeri – od kojih je jedna preminula još kao beba. Mons. Štironja je osnovnu školu polazio na Pileti, u Crnićima (1967.-1975.), gimnaziju u Dubrovačkom sjemeništu kod isusovaca (1975. – 1979.), vojnu obvezu je služio na Visu i u Šibeniku (1979. – 80.), a bogoslovni studij pohađao na Visokoj filozofsko-teološkoj školi u Sarajevu (1980. – 1986.).

Za svećenika Trebinjsko-mrkanske biskupije zaredio ga je biskup Pavao Žanić u mostarskoj katedrali 29. lipnja 1986. Službovao je kao župni vikar u Dračevu (1986. – 1987.). Kao mladomisnik don Ivan se javio u misije i pripremao pola godine u Londonu pripremajući se za afričke misije i učeći engleski jezik (1988.). Misijsku je djelatnost obavljao u župi Kaning'ombe u biskupiji Iringi u Tanzaniji (1988. – 1992.). Biskup Žanić ga je pozvao iz misija i poslao u hrvatsku župu u Oakville, biskupija Hamilton

u Kanadi, gdje je djelovao tri i pol godine (1993. – 1996.). Uz redoviti pastoralni i liturgijski život u župi, uređivao je župni bilten i svakog tjedna govorio na radiju Torontu hrvatskim vjernicima. Žanićev nasljednik biskup Ratko Perić poslao ga je na studij liturgije u Padovu, gdje je na „Istituto di liturgia pastorale" pohađao dvije godine liturgijske predmete te ujedno pastoralno skrbio za Hrvate u Padovi i Milanu. Nakon položenih ispita biskup ga je pozvao da se vrati u Mostar, što je spremno prihvatio. Dobio je službu župnika katedrale (1998. – 2002.), a zatim je imenovan biskupskim vikarom za pastoral (2002. – 2011.) Kongregacija za evangelizaciju naroda imenovala ga je 1. ožujka 2011. godine nacionalnim ravnateljem Papinskih misijskih djela Bosne i Hercegovine. Na toj je službi ostao do rujna 2016., a od listopada 2016. na službi je župnika i upravitelja Svetišta Presvetog Srca Isusova u Studencima kod Ljubuškog, gdje je ostao do imenovanja kotorskim biskupom. Član je raznih tijela BK BiH. Osim spomenutih službi bio je član Prezbiterskoga vijeća, Zbora savjetnika, Nadzornoga vijeća Biskupijskoga caritasa, predsjednik Svećeničke uzajamnosti, povjerenik za mladež, povjerenik za duhovna zvanja. U „Crkvi na kamenu" vodio je iz mjeseca u mjesec liturgijsku rubriku „Liturgija i život", te potom misijsku rubriku pod nazivom „Za evangelizaciju naroda". Biskup ga je imenovao dijecezanskim ravnateljem misijskih djela u prosincu 1999. Pokazao se odgovornim promicateljem raznih inicijativa u korist općih misija i posebno hrvatskih misionara. Pisao je u „Radosnoj vijesti", glasilu Papinskih misijskih djela za područja Biskupskih konferencija Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Sveti Otac Franjo imenovao ga je novim kotorskim biskupom 22. prosinca 2020. godine. Služi se, osim hrvatskoga, također engleskim, talijanskim i afričkim swahili jezikom. Za biskupa je zaređen u Mostaru 7. travnja 2021. u katedrali Marije Majke Crkve. Glavni zareditelj bio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolit Marin Barišić a suzareditelji barski nadbiskup i tadašnji apostolski upravitelj Kotorske biskupije Rrok Gjonlleshaj i mostarsko-duvanjski biskup i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski Petar Palić, u zajedništvu s još 13 nadbiskupa i biskupa na čelu s predsjednicima Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine vrhbosanskim nadbiskupom i mertropolitom kardinalom Vinkom Puljićem, Hrvatske biskupske konferencije zadarskim nadbiskupom Želimirom Puljićem i Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda zrenjaninskim biskupom Ladislavom Németom. Za kotorskog biskupa ustoličen je na blagdan bl. Ozane Kotorske, 27. travnja 2021. u katedrali sv. Tripuna. Sveti Otac Franjo imenovao ga je novim porečkim i pulskim biskupom 31. siječnja 2023. godine.

PAPA U EPITRAHILJU BLAGOSLIVLJE NAROD

Tijekom svog boravka u Mađarskoj (2023.) papa Franjo susreo se sa tamošnjim grkokatolicima. Tom prilikom papa je blagoslovio vjernike obučen u istočno liturgijsko ruho tj. epitrahilj. U desnoj ruci držao je tradicionalni bizantski ručni križ za blagoslivljanje te bijelu brojanicu oko ruke. Jedinstvene fotografije koje su tada snimljene svjedoče o papinom poštovanju istočnog obreda. On je naime za vrijeme svoje službe u Argentini kao nadbiskup bio i ordinarij za tamošnju mnogobrojnu grkokatoličku zajednicu, stoga mu je istočni katolički obred dobro poznat. Svojim primjerom papa je pokazao kako se crkveni poglavari s posebnom ljubavlju mogu odnositi prema bizantskoj tradiciji koja oplemenjuje cijelu Katoličku crkvu.

Papin blagoslov sa epitrahiljom, ručnim križem te brojanicom oko desne ruke

Iz knjige Živka Kustića:

PRIRODA GOVORI O BOGU

Malo snalažljivo pile

U jajetu je prostor vrlo ekonomično iskorišten. Pile leži savijena vratića s kljunom okrenutim prema trbuhu. Na izmaku trećeg tjedna ležanja ono je već živahno i sposobno za samostalan život. Treba da izađe iz ljuske, ali kako? Nema mjesta da ispravi vratić pa da kljunom udari u ljusku. Kljunić tako stoji da bi njegovim oštrim vrhom pilence moglo samo sebi izraniti trbuh – i ništa drugo. Situacija je vrlo ozbiljna. A nitko na to ne misli. Domaćica broji dane i očekuje piliće, kvočka ustrajno sjedi i nije sposobna ni za kakve probleme – ni samo pile nije svjesno u kakvoj se neprilici nalazi... Ali, sve je u redu. U određeno vrijeme – kuc! Kuc! - ljuska puca i malo nespretno biće se izvlači na svjetlo dana. Kako mu je to uspjelo?

Netko se pobrinuo (zacijelo netko tko je uočio svu težinu situacije) – i piletu je zadnjih dana prije izlaska iz ljuske izrasla na vrhu kljuna mala žućkasta kvržica, tvrdi roščić okrenut prema ljuski. Lakim i prirodnim po-

kretima glave naprijed-natrag pile grebe, udara tim roščićem o ljusku – i ljuska puca.

Kasnije bi taj rog na kljunu bio piletu na veliku smetnju. Zapinjao bi njime o korinjenje trave i trnja u živicama kroz koje se provlači. I to je netko uzeo u obzir. Ne uzmete li pile u ruku dva-tri dana, nikad nećete vidjeti ovog prirodnog oruđa za razbijanje ljuske. Trećeg dana obično ta izbočina na kljunu nestaje, i kljun izgleda sasvim normalno i pravilno.

Je li naivno gledati u ovako promišljenoj brizi za sudbinu svakog pileta djelovanje Stvaralačkog uma?

Tvornica na tornju

U bajoslovnoj zemlji neograničenih mogućnosti bio mnogostruki milijarder, čovjek čudak, koji je mislio da se novcem može sve. Pozva on tako svoga graditelja, neobično sposobna čovjeka, koji je već stvorio remek-djela supermoderne tehnike. Njemu reče bogati čovjek da želi podići jedan toranj. Majstor kimnu. Naručilac zatim objasni da taj toranj mora imati promjer od četiri metra. Graditelj opet kimnu. Milijarder nastavi: u tornju moraju biti ugrađene stube i hodnici, zatim dizala za gradnju i vodovodi. To tim riječima graditelj nije više kimnuo, nego se zamislio. Naručioca njegovo razmišljanje nije smelo: svoju je zamisao upotpunio: pri gradnji se ne smije upotrijebiti ne beton ni željezo. Sam graditelj nije više razmišljao. Iskolačio oči, zablenuo se u tog čovjeka. No ovaj se ne dade smesti, već nastavi kao zid tornja ne smije biti deblji od pola metra, a visina 1500 metara" Pri tim je riječima graditelj zatvorio oči, a otvorio usta. „To još nije sve", završavao je naručilac, „na tom tornju treba izgraditi potpunu jednu tvornicu". Posljednjih riječi graditelj više nije čuo. Uhvatila ga je strava, pobježe glavom bez obzira. Bio je posve uvjeren da se tome bogatašu razum pomutio. Takav toranj – besmislica! Neizvedivo – ni uz pomoć svih pravila i zakona matematike, fizike i kemije! Tlapnja!

Ta građevina ipak je stvarnost, tisuću puta umanjena u svakoj vlati raži. Sve mjere što ih je bogati čovjek označio svome arhitektu za svoju fantastičnu građevinu, vrijede podijeljene s tisuću – za raženu vlat. Ta je vlat ono arhitektonsko čudo, koje je nemoguće oponašati, jer mu je visina uistinu četiri puta veća od njegova promjera. Sagrađena je bez betona i željeza. U žljebovima vlati nalaze se stube i hodnici. Tu su i dizala za hranu i vodovodi do vrška vlati, a gore na vlati smještena je prava kemijska tvornica, u kojoj se pravi – čovjekov svagdanji kruh.

Milijuni klasova na ustalasanu polju dan i noć svjedoče o čudesnoj mudrosti i svemoći koja se očituje u cijeloj prirodi.

Mačka apotekarka

Djeca su promatrala: Na pustom proplanku iza kuće dohvatila se mačka sa zmijom otrovnicom. Kao da ne zna u kakvu se opasnost upušta, ona pristupa zmiji gotovo bez opreza. Zmija iskorišćuje njezinu „nespretnost" i čvrsto je dohvati otrovnim zubima. Mačka se na to ne obazire, nego upravo u tom času dohvati zmiju iza glave i usmrti je. Zatim ostavlja ubijenu zmiju i odlazi u šumarak. Poslije malo vremena vraća se i pojede svoj plijen. Prolaze sati, ali otrov ne djeluje – mačka sita spava i zadovoljno prede. Zašto mačka nije podlegla otrovu?

Djed je rekao da mačka u šumi pronalazi neku travu, ili možda više trava koje pojede i time savršeno suzbije djelovanje zmijskog otrova. Sva nastojanja da se uđe u trag toj kombinaciji trava i da se tako proizvede prirodni lijek protiv ujeda zmije, koji se ne bi uzimao kao serum protiv injekcije nego kao lijek kroz usta, ostala su bezuspješna. Nijedan ljudski apotekar nije se mogao mjeriti s „mačkom-apotekarkom".

Mačka sigurno nije studirala ljekarništvo. To se može tvrditi već zato što se ova mudrost ne predaje ni na kakvoj farmaceutskoj školi. Čudno je također da toliki stručnjak ne pokušava pronaći još koji lijek. Mačka jednostavno je svjesna što i zašto radi, a radi kao da je vrlo pametna.

Kad bi Prirodna bila sposobna nešto promisliti, reklo bi se da se to ona pobrinula za mačku.

Montažne kuće s plastičnim vezama

Poznato je da mravi iskapaju svoje stanove pod zemljom. Ali ima mrava koji žive na stablima i kroje svoje kućice iz lišća. Ponekad u tu svrhu spajaju dva lista, a ponekad jedan list saviju u cijev. Jedna grupa mrava dohvati list s jedne, a druga s druge strane i junački se naprežu da ga saviju. Njima sićušnima to nije lako. Konačno jedan zagrize na pravom mjestu na rubu lista, gdje je list najsavitljiviji. Svi mu priskaču u pomoć, i uspjeh je siguran. Sad treba nekako zalijepiti i sašiti krajeve da se cijev opet ne odmota. Tu priskaču u pomoć nove sile. Grupa mrava donosi zrele mravlje ličinke. Mravi ih polagano pritiskuju, i iz njih izlazi ljepljiva tvar koja se stvrdne i usukuje u nit – poput paučine. Ovim ljepljivim nitima mravi na neki način šiju krajeve lista. Ne provlače kroz list, igle nemaju, nego niti

lijepe za list sad na jednoj sad na drugoj strani. Cijev je tako savijena i sašivena da otvor ostaje samo s jedne strane. Ovakav stan sasvim odgovara mravima u tropskim krajevima gdje ta vrsta živi.

Dovle smo na činjenici koja se može ustanoviti promatranjem. Ali kako protumačiti ovu mravlju „mudrost"?

Jedan popularni časopis nije se žacao ovako protumačiti: „Mravi iz pokoljenja u pokoljenje predaju tajnu izgradnje kućice od lišća". Čitalac bi trebao vjerovati da je negda davno jedan mrav pronašao ovaj postupak, onda naučio svog sina, taj svoga i tako dalje. Nevolja je samo u ovome: dok stari grade, mladi još spavaju u ličinkama, i stari ih upotrebljavaju kao proizvođače ljepljivog konca i šivaće igle. A ti mladi mravi, premda učili nikada nisu toga zanata, čim ustreba konac, uzimaju ličinke i nepogrešivom točnošću izvlače iz njih niti.

Od svega je najčudnije što taj „mudri" rod živih bića kroz cijelu povijest nije ništa drugo pronašao i izgradio osim ovog jadnog i uvijek jednakog postupka savijanja i lijepljenja lista.

Radi se naprosto o planiranom postupku, koji je smišljen za ostvarenje točno određene svrhe i koji savršeno upotrebljava sredstva što ih ima na raspolaganju. Ako to ne planiraju sami mravi, ako znamo da Priroda ne može ništa planirati, jer je ona samo skup nesvjesnih i nerazumnih bića, pa ako se još sjetimo da u ovom mravljem poslu ljudi nisu imali svoje prste - preostaje nam da se najozbiljnije ogledamo ne bismo li pronašli Mudrost koja se tako savršeno pobrinula za svakog sitnog mrava...

OD KRIJESA DO KRIJESA
PO NAŠIM ŽUPAMA

ŽUPA SV. ĆIRILA I METODA U 2023. GODINI

Relikvije sv. Bazilija Velikog u župnoj crkvi

Od 10. prosinca 2022. godine u župnoj crkvi sv. Ćirila i Metoda na Gornjem Gradu trajno se nalaze relikvije – moći sv. Bazilija Velikog. Na velikoj svečanosti koja je upriličena povodom dolaska svetih moćiju prisustvovali su mnogobrojni vjernici a relikvije su položene u poseban tron koji je smješten na desnoj strani crkve.

Izrađena je i nova ikona koja prikazuje sveca i u pozadini župnu crkvu i zgradu grkokatoličkog sjemeništa čiji je nebeski zaštitnik upravo sv. Bazilije. Od dolaska relikvija vjernici se redovito mole pred tronom te svoje molbe upućuju svecu i od njega očekuju nebeski zagovor.

Pomazivanje svetim uljem na dan unošenja svetih relikvija u konkatedralu

Relikvije sv. Bazilija i ikona sveca na novom tronu

Liturgijski život

Prisutnost relikvija sveca svakako utječe na razvoj cjelokupnog liturgijskog života u župnoj zajednici. Prije svega osjeća se snažniji poticaj na molitvu. U tom smislu od 11. veljače 2023. redovito se u župnoj crkvi služi subotom velika večernja na kojoj osim bogoslova mogu sudjelovati župljani i svi drugi vjernici. Redovita bogoslužja koja se preko tjedna održavaju u 18 sati prilika su da se osnaži liturgijski duh zajednice. Redovito dolaženje na liturgiju u značajnoj mjeri može pridonijeti i razvoju duhovnih zvanja u zajednici. U tom smislu od ove godine s područja naše župe u sjemenište su pristupila trojica novih kandidata koji su prethodno redovito dolazili na liturgije tijekom tjedna i nedjeljom. Od iznimnog je značaja i činjenica da smo u proteklom razdoblju osigurali sredstva za dva sakristana te je župna crkva svaki dan otvorena od 10 do 14 sati i kasnije od 16 do 20 sati. Otkako je crkva otvorena zabilježen je ogroman broj posjetitelja. Samo tijekom 2022./2023. godine župnu crkvu posjetilo je preko stotinu školskih grupa. Vjeroučenici zajedno sa svojim učiteljima imaju priliku na

Pred freskom Presvete Bogorodice i Kerubina blagoslivljaju se ikone i drugi predmeti

izravan način upoznati se sa grkokatoličkom baštinom i bizantskom obredom. Zamjetan je dolazak vjernika koji žele da im se blagoslove predmeti pred freskom Presvete Bogorodice.

Proslava Ćirilova i središnja proslava godine Duhovnih zvanja

Ovogodišnje župno proštenje Ćirilovo tradicionalno je obilježeno 11. svibnja svečanom arhijerejskom liturgijom. Na liturgiji su pjevali članovi akademskog zbora Ivan Goran Kovačić a prisustvovao je veliki broj vjernika. Osim proslave nebeskih zaštitnika župe na sam dan obilježene je i Godina duhovnih zvanja za Žumberački vikarijat. Tim povodom na liturgiji su se okupili bogoslovi, redovnice Bazilijanke kao i mladi sjemeništarci iz Zagrebačke nadbiskupije zajedno sa svojim poglavarima. Na kraju svete liturgije iznesena su svjedočanstva bogoslova i redovnice o svom životnom pozivu. Nakon dugih godina ponovno je prije svete liturgije organizirana svečana procesija od sjemeništa kroz Ćirilometodsku ulicu pa do župne crkve. Ova lijepa tradicija svakako će se nastaviti i u budućnosti.

Ponovno je organizirana svečana procesija kroz Ćirilometodsku ulicu nakon dugih godina

Mnoštvo vjernika na proslavi Ćirilova i Godine duhovnih zvanja

Ikona Krista velikog svećenika simbol Godine duhovnih zvanja

Svečana arhijerejska liturgija

Sjemeništarci na proslavi Godine duhovnih zvanja

Redovnice i bogoslovi za vrijeme liturgije

Prva pričest

Nakon godišnjeg proštenja u župi je organizirana Prva sveta pričest za troje vjeroučenika. Ovogodišnji prvopričesnici podijelili su radost sa svim obiteljima koje su ih tijekom pripreme pratile na njihovom putu sazrijevanja u vjeri. Prva pričest svake godine iznova potiče nas na još zauzetiji rad

Ovogodišnji prvopričesnici sa svojim najbližima i svećenicima

sa djecom koja su u današnjem vremenu izložena mnogim opasnostima. Dužnost je stoga i roditelja da svoju djecu dovode u crkvu kako bi tu od najranije dobi djeca upijala kršćanske vrijednosti za cijeli život.

Adventski koncerti u našoj crkvi

U proteklom razdoblju ostvarena je suradnja naše župe sa mnogobrojnim kulturnim institucijama grada Zagreba. Plod te suradnje jesu

Klapa Cesarice izvela je koncert uoči Božića

Nastup KUD-a Ivan Goran Kovačić oduševio je mnogobrojnu publiku

Jedan od mnogobrojnih nastupa ispunio je crkvu

mnogobrojni koncerti koji su tijekom proteklog razdoblja održani u našoj crkvi. U vrijeme Adventa i u razdoblju nakon Uskrsa održano je dvadeset koncerata od kojih su neki prenošeni i na televizijskim programima. Na koncertima je sudjelovao iznimno veliki broj posjetitelja koji su dobar glas prenijeli širom grada i dalje. Između ostalih nastupile su poznate vokalne skupine, zborovi kao i solisti i kvarteti.

Sakramentalni život župe

Uz sve aktivnosti koje uvelike doprinose ugledu župe ipak najvažniji je sakramentalni život. U tom smislu tijekom 2023. godine posebna je pažnja posvećena obilasku starijih i nemoćnih te podjela sakramenta bolesničkog pomazanja. Prije svega obiđeni su oni koji su u staračkim domovima kao i oni koji se nalaze u svojim domovima. Obitelji su uvijek pozvane da se jave svećeniku ukoliko imaju stare, bolesne i nemoćne kojima treba bolesničko pomazanje, ispovijed ili pričest. U župi je bio i lijepi broj krštenih kao i nekoliko vjenčanja. Ipak zamjećuje se na žalost pad novosklopljenih brakova. Nadamo se da će se to u narednom razdoblju promijeniti te da će se mladi više odlučivati za crkvenu ženidbu.

Krštenje Tene Kekić

Krštenje malog Nikosa – običaj obilaska s muškim djetetom oko oltara

Ostale aktivnosti u župi

Već treću godinu zaredom u našoj župi organizira se tečaj ikonopisa. I ove godine održana su tri tečaja na kojim su se okupili polaznici iz cijele Hrvatske, Nakon višednevnog tečaja na kraju ciklusa obavljen je blagoslov ikona u župnoj crkvi.

Kako bi olakšali našim župljanima dolazak automobilima (parking) na nedjeljnu liturgiju poduzeli smo tijekom 2023. niz aktivnosti. U tom

Blagoslov ikona na kraju tečaja ikonopisanja

smislu organiziran je susret s predsjednikom Gradskog vijeća gospodinom Joškom Klisovićem i drugim službenicima gradske uprave. Sva pitanja na tom području uspješno su riješena. U cilju još kvalitetnijeg rada s župljanima započeli smo uređenje novog župnog ureda koji će biti smješten neposredno uz crkvu.

Susret s predsjednikom Gradskog vijeća grada Zagreba gosp. Joškom Klisovićem

Rasprostranjenost župljana po cijelom gradu uvelike uvjetuje i način na koji će se pristupiti daljnjem pastoralnom djelovanju. Svakako da je potrebno za tako veliko područje i više osoba koje će doprinijeti pospješenju pastoralnih aktivnosti. Dosadašnji župnik o. Daniel Vranešić preuzima nove dužnosti a daljnji rad na pastoralnom planu od 3. prosinca 2023. preuzima novi župnik o. Nenad Krajačić.

GRKOKATOLIČKO SJEMENIŠTE U TEKUĆOJ GODINI

Grkokatoličko sjemenište u Zagrebu redovito vrši svoje poslanje već više od 340 godina. To je poslanje odgoja novih svećeničkih kandidata koji se tu pripremaju za preuzimanje duhovno-pastirske službe. Ove 2023. godine broj svećeničkih kandidata u sjemeništu se udvostručio. Plod je to rada na duhovnom području a osobito je bila poticajna Godina duhovnih zvanja koja je obilježena na razini eparhije. Molitve da Bog pošalje nova duhovna zvanja bile su uslišane. Novi bogoslovi upisali su studij na isusovačkom institutu na Jordanovcu a dio na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Vlaškoj ulici. Tijekom prvog semestra za bogoslove je organizirano studijsko putovanje kao i duhovne vježbe koje se redovito održavaju u žumberačkoj župi Mrzlo Polje. Bogoslovi redovito sudjeluju i u aktivnostima koje se organiziraju na razini eparhije kao i u župama eparhijskih vikarijata.

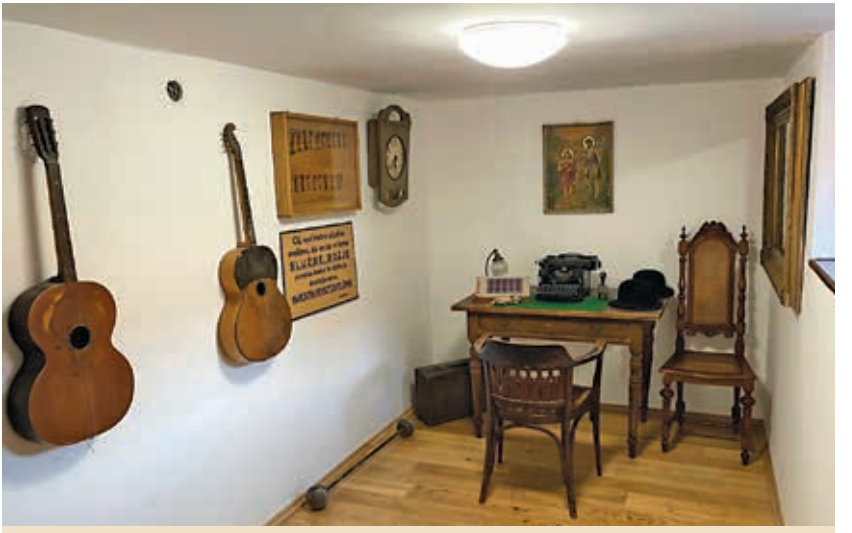
Poglavari i bogoslovi u akademskoj godini 2023. /2024.

Nastavak uređenja prostora

Zgrada sjemeništa zahtjeva redovito održavanje i prilagodbu vremenu. Niz je potreba koje treba uskladiti, a jedna je i ona koja se odnosi na

Novouređena sjemenišna teretana na drugom katu

U novouređenoj spomen sobi nalaze se predmeti koje su nekad koristili bogoslovi

zdravi život bogoslova. U duhu poslovice „u zdravom tijelu, zdrav duh" odlučili smo jednu prostoriju namijeniti sportskom sadržaju. U tom smislu uređena je mala teretana u kojoj bogoslovi mogu vježbati. U nekadašnjem skladištu u prostoriji između drugog kata i tavana tijekom 2023. uređena je jedinstvena sjemenišna spomen soba. Tu su sakupljeni stari predmeti iz sjemeništa kojima su se nekada koristili bogoslovi u svakodnevnom životu. Tako se sada u spomen sobi nalaze stari utezi za vježbanje, koferi u kojima su nekada nosili stvari, stari instrumenti koji svjedoče o glazbenim aktivnostima bogoslova kao i predmeti kao što je rektorova stolica, pisaći stol itd. Ova spomen soba svjedok je jednog vremena u kojem su se bogoslovi odgajali u zdravom duhu.

Otvorenost sjemeništa za susrete

Sjemenište na Gornjem Gradu svoja vrata rado otvara svim osobama iz crkvenog života. To je svakako prepoznato u široj javnosti. Tijekom godine u sjemeništu je održana sjednica Vijeća za sjemeništa i duhovna zvanja Hrvatske biskupske konferencije pod predsjedanjem predsjednika vijeća pomoćnog đakovačko-osječkog biskupa mons. Ivana Ćurića. Na susretu su sudjelovali i svi rektori bogoslovnih sjemeništa iz Hrvatske.

Biskup Ćurić i rektori u sjemeništu tijekom sjednice Vijeća za sjemeništa i duhovna zvanja HBK

Gosti iz Hrvatskog katoličkog sveučilišta posjetili su naše sjemenište

Katolički novinari održali su u sjemeništu svoju godišnju skupštinu

Posebna suradnja ostvarena je tijekom 2023. godine između Sjemeništa i Hrvatskog katoličkog sveučilišta i društva Hrvatskih katoličkih novinara. Članovi ovih institucija višekratno su posjetili sjemenište, a održana su i određena predavanja i liturgijska slavlja. Nadamo se da će se ova lijepa suradnja nastaviti i u narednom periodu.

Promocija sjemeništa i nova vrata na pročelju

Kako bi promovirali sjemenište i podigli ugled naše institucije u javnosti od ove godine naša se institucija nalazi u programu Open house Zagreb. To je poseban program kojim je obuhvaćeno 35 vrhunskih zagrebačkih arhitektonskih djela. Kroz ovaj program sjemenište je prezentirano stručnoj arhitektonskoj javnosti kao objekt iznimne važnosti za grad Zagreb. Tijekom listopada sjemenište su posjetile skupine stručnjaka koje su se uvjerile u važnost ove gornjogradske građevine. Kako bi vratili nekadašnji značaj i izgled pročelju Sjemeništa poduzeli smo adekvatne radnje da se

Pogled na nova vrata kojima je sjemeništu vraćen nekadašnji izgled

ishoduje dozvola za vraćanje nekadašnjeg ulaza u zgradu iz Ćirilometodske ulice. Nakon dugog razdoblja i izrađene opsežne dokumentacije Gradski zavod za zaštiti spomenika kulture izdao je rješenje po kojem se dozvoljava vraćanje nekadašnjeg ulaza na zgradu sjemeništa. Nakon 135 godina uspjeli smo vratiti ulaz koji omogućava mnoge aktivnosti u prizemlju sjemeništa. S obzirom na važnost ovog događaja zabilježimo da su vrata ugrađena 16. listopada 2023. godine.

Perspektiva za budućnost

Konsolidacija sjemeništa koja je provedena u proteklim godinama osigurava ovoj instituciji sigurnu budućnost s nadom da će se broj kandidata i dalje povećavati. Ukoliko mogućnosti dopuste bilo bi od iznimnog značaja obnoviti i rad malog sjemeništa što bi u perspektivi doprinijelo duhovnom rastu cijele eparhije. Nadamo se da će Sjemenište i dalje vršiti svoju duhovnu i prosvjetiteljsku misiju kao što je to bilo i do sada.

Ravnatelj sjemeništa
o. Daniel Vranešić

METLIKA – RADATOVIĆI – DRAGE

Župnik iz Metlike osim ovom upravlja sa još dvije župe. Onom u Radatovićima i onom u obližnjim Dragama. Sve tri župe okupljaju vjernike u svojim crkvama i kapelama kroz čitavu godinu. Niz je pastoralnih aktivnosti koje pomažu očuvanje vjere na ovom lijepom žumberačkom i belokranjskom području.

Jedan od posebnijih događaja svakako je križni put koji se odvija na području župa Radatovići i Drage a kreće iz sela Doljani i završava u selu Popovići. Tijekom hoda vjernici zajedno sa svećenicima mole na svakoj od postaja križnog puta. Konačno, na odredištu tj. u selu Popovići tradicionalno molimo i za sve pokojne.

U Popovićima završava naš križni put

Radatovići žive preko godine

Župa Radatovići svake nas godine obraduje novim krštenjima. Novokršteni daju nam nadu da ovaj lijepi kraj ima svoju budućnost. Uz stalne stanovnike tu su i vikendaši koji se također uključuju u život župe. Naša proštenja u kapelama okupljaju na blagdane sve one koji su u selima kao i one koji su ovo područje napustili. Od svih radatovićkih kapela najveći se

broj ljudi okuplja u kapeli Svetog Ilije na Svetoj Geri. Tu se nekoliko puta godišnje slavi sveta liturgija a najviše nas se okupi na zimskom hodočašću i na sam blagdan Ilinja. Nadamo se da se ova lijepa tradicija pomalo prenosi i na mlađe generacije jer se sve više mladih odlučuje za dolazak na naša liturgijska slavlja.

Radost krštenja u Radatovićima

Proštenje u Dragoševcima na Veliku Mašu 2023. godine

Kod Svetog Ilije na Svetoj Geri okupili su se mladi i stari

Godine 2023. u siječnju na zimskom proštenju jedan se dječak po snijegu popeo na vrh crkve

U župi Metlika lijepe slike mlade zajednice

Iz župe Metlika i ove godine možemo za Krijes poslati slike mladosti. Nova krštenja kao i vjeroučenici znak su vitalnosti ovdašnje župe. Ove godine u Metlici je bilo svečano i na župnom proštenju Ćirilovom. Služena je

Krštenje i miropomazanje

Krštnjem uvodimo djecu u zajednicu spašenih – Crkvu

Djeci u župi Metlika posvećujemo posebnu pažnju

svečana arhijerejska liturgija, u goste su nam tim povodom došli i mladi iz Zagreba koji su pjevali na liturgiji. Nakon slavlja nastavili smo ugodno druženje kako se to i doliči na župnom proštenju.

Ćirilovo je obilježeno svečanom arhijerejskom liturgijom

Ove godine nastavili smo radove oko uređenja metliškog župnog ureda. Obnovili smo krovište i fasadu tako da sada dvor izgleda uistinu lijepo. Nadamo se i daljnjim radovima na uređenju vanjskog okoliša.

Novouređeni župni dvor

Nuncij i župnik u crkvi

Na kraju našeg godišnjeg izvještaja spomenimo da je našu župu tijekom ove 2023. godine posjetio nuncij u Republici Sloveniji koji je obišao crkvu i sjedište župe te se informirao o stanju grkokatoličke zajednice u Sloveniji. Radujemo se svakom susretu i veselimo se novim pastoralnim i duhovnim uspjesima.

POSTAVLJENA SPOMEN PLOČA NAČELNIKU OPĆINE RADATOVIĆI JANKU PREDOVIĆU

U Radatovićima na župnoj crkvi 10. lipnja 2023. podignuta je spomen ploča zaslužnom načelniku i crkvenom dobrotvoru Janku Predoviću. Tim povodom donosimo povijesni prikaz o ovom velikom čovjeku radatovićkog kraja koji se istaknuo radom za opće dobro. U narodu mu ostaje trajni i neizbrisivi spomen.

Spomen na velikog sina ovoga kraja

Povodom inicijative za postavljanje spomen ploče u Radatovićima kojom bi se trajno obilježilo djelovanje i život Janka Predovića, poštenog i uvaženog načelnika općine i svestranog gospodarstvenika onoga vremena i kraja u kojem je živio i djelovao.S nekoliko riječi htio bih Vam skrenuti pažnju na nastojanja mojih prednika da se dična imena Žumberačkog kraja među kojima je i ime moga djeda Janka Predovića, nakon određenog proteka vremena revaloriziraju na objektivan način jer Žumberak je u svojoj dugoj i živoj povijesti na tom tako teškom na život podneblju, malen po broju stanovnika dao tako veliki broj istaknutih ljudi od kojih su neki poznati diljem naše domovine Hrvatske i šire kao pjesnik Jovan Hranilović koji u svojoj XII. Žumberačkoj elegiji i sam kaže:

Ove bijedne kućarice male
I vrletne al' mile planine
Hrvatskoj su mnogu silu dale
Mnogi ponos mile domovine.

Načelnik Janko Predović

Svećenik Daniel Vranešić i gospodin Jurica Predović (star 95 godina) sin načelnika Janka u njegovom domu u Trstu

I mnoga druga vrijedna imena zaslužnih Žumberčana upravo to i potvrđuju. Moji ujaci, Janko, Milan i Jurica Predović, moja teta Zlata Naglić i majka Slavica Kovačić od svojih roditelja Janka i Antonije upravo su iz vlastitog doma ponijeli u svijet ono što su ih uvijek učili, dične primjere naših stvari te da se i u njih ugledaju i njihovim putem pođu i sami. Oni su stoga cijeli svoj uspješan život zdušno i u svojim mogućnostima pomagali i marili za svoj rodni kraj i druge institucije Žumberačna u Hrvatskoj. Stoga, malo po malo nakon tolikih godina od smrti mog djeda jasno i glasno, jednostavno i pošteno možemo reći da je bio velik domoljub, čovjek koji iako je imao osiguranu egzistenciju- posao u Europi objeručke prihvatio poziv Radatovića i vratio se u svoj kraj raditi za njegovu dobrobit uz ne baš lake prilike. To je činio u nekoliko mandata uzastopce na zadovoljstvo naroda koji ga je ponovo birao. Bio je vrlo osjetljiv na socijalna pitanja onoga doba te je svojim mnogim djelima to i svjedočio o čemu još i danas ima suvremenika koji bi se mogli prisjetiti velike neimaštine pa često i gladi za što je Janko Predović uvijek imao razumijevanja i pomagao. Sudjelovao je i u radu Crkve te bio član crkvenog odbora. Kao mlad upoznao je svijet radeći u tvrtkama svojih rođaka po Austriji (Beču), bivšoj Jugoslaviji te je stoga imao i viziju i plan kako pomoći i razvijati svoj rodni kraj u čemu je

davao cijeloga sebe. Danas nakon određenog vremena i odmaka u godinama želimo djelovanje ovog velikog čovjeka u svom malom i lijepom kraju Radatovićima kojemu se uvijek vraćao i pripadao prigodno obilježiti.

Spomen ploču otkrila je gđa Slavica Kovačić (sjedi) kćerka načelnika Janka Predovića

Svečanost otkrivanja spomen ploče u Radatovićima okupila je cijelu obitelj Predović

Već punih 70 godina od njegovog prvog javnog nastupa kroničari ga spominju kao vrlog, poštenog i uvaženog načelnika općine Radatovići. Prigoda je da se ukratko osvrnemo na njega kao čovjeka i javnog djelatnika.

Neposredno poslije I. svjetskog rata oženio se s Antonijom Popović, od oca Janka i majke Jelene rođene Predović sa Škemljevca. Iz ove ugledne obitelji stasalo je nekoliko viđenih intelektualaca, veleposjednika i trgovaca. I sam vješt u trgovini uklapa se u tvrtku ženina brata Janka Popovića iz Ljubljane. Odlazi za predstavnika u Suboticu, gdje organizira otkup i izvoz stoke za Njemačku i Austriju. U međuvremenu godine 1924. osniva se u Radatovićima nova općina. Zapažen je u zavičaju a narod ga poziva da se vrati i kandidira za načelnika općine Radatovići. Kao žumberački rodoljub obogaćen životnim iskustvima zapaža ukazanu mogućnost da se putem vlastite općine pokrene napredak njegovog nerazvijenog kraja.

Vraća se i 1926. godine izabran je za načelnika općine u prvom mandatu. Svjestan obaveze koju je preuzeo kao načelnik volonter i zadaća koje stoje pred njim, vodi brigu o svoj obitelji. S donešenom ušteđevinom otvara pekaru i trgovinu kako bi se mogao u cijelosti posvetiti preuzetoj dužnosti. Osiguravši materijalno svoju obitelj prilazi svom programu. Kupuje bivšu osnovnu školu koju adaptira za potrebe općinske uprave.

Osniva tim od općinskih odbornika i seoskih starješina i obavlja sanaciju i održavanje svih puteva na području općine.

Predovići ispred spomen ploče svog uzornog rođaka

Uvrštava u općinski proračun fond za socijalnu skrb iz kojeg se kupuju knjige i školski pribor koji dobivaju besplatno svake godine svi učenici osnovne škole. Za provođenje svih zadaća, velike zasluge imaju općinski odbornici među kojima je bio i župnik velečasni Pavao Gvozdanović. Usprkos vidnim uspjesima općinska uprava nije bila po volji određenim političkim strukturama, a pogotovo načelnik Predović Janko koji je politički opredjeljeni Radićevac i crkveni odbornik.

Godine 1928. na čelo općine dolazi nova ekipa sklona spomenutoj grupici i donosi neke odluke koje su vodile u shizmu u župi Radatovići.

Ovu općinsku ekipu opisuje bivši odbornik velečasni Pavao Gvozdanović u Spomenici župe Radatovići, koju u nastavcima objavljuje Žumberački krijes. Na sreću ta rabota nije dugo trajala jer Predović Janko dolazi ponovo na čelo općine 1930. godine.

U Drugom, a zatim i trećem mandatu i nastavlja ranije započeti program. I nadalje je u socijalnom programu nabava i besplatna dodjela knjiga učenicima osnovne škole. Osigurava novčana sredstva za rekonstrukciju i modernizaciju u to vrijeme glavne saobraćajnice Radatovići – Brezovica.

Nakon otvaranja ove saobraćajnice započeti su radovi na gradnji vodovoda koji su potrajali do Drugog svjetskog rata. Uspostavlja se i telefonska linija preko Sošica za poštu u Radatovićima koja je korištena sve do izgradnje slovenske tvornice Kolpa kada se prekida i priključuje na Sloveniju.

Vođenje javnih radova povjereno je građevinskom stručnjaku Milku Smiljaniću iz Radatovića. Ovim radovima omogućeno je zapošljavanje ljudi te je time smanjen odlazak pučanstva u svijet za koricom kruha. Općinska uprava omogućava i druge izvore prihoda. Izdavala je dozvole za kućarenje (prodaja tekstila) i obavljala pomirbu stranaka u sporu koji nisu imali novčanih sredstava za skupo i dugotrajno parničenje.

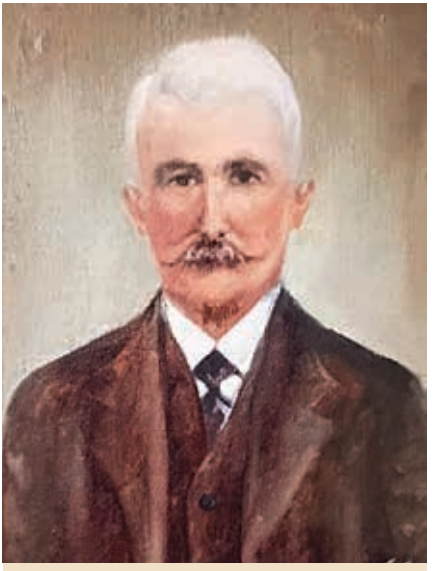
Godine 1936. Janko Predović prekida svoj treći mandat i zapošljava se i tvrtki Predović Juraja sa sjedištem u Zagrebu. Ponovo odlazi u Suboticu i iz tog bogatog bazena opskrbljuje sirovinom Predovićeve mesne industrije i serum zavod u Vrbovcu i Zemunu, a obavlja i izvoz u Beč i Prag. Tu ostaje do Drugog svjetskog rata. Vraća se u zavičaj gdje sa svojim narodom provodi teške ratne dane. Poslije rata odlazi u Zagreb k djeci. Kupuje obiteljsku kuću u Stenjevcu gdje iza njega dolazi veći broj Žumberčana, tako da je osnovana župa Krista Kralja u Stenjevcu.

Često se vraća u svoj rodni kraj gdje prati sva zbivanja, a naročito ga kao bivšeg crkvenog odbornika zanima stanje sakralnih objekata pa je tako

često znao reći: „čuvajmo naše svetinje". Posebno je bio zainteresiran prilikom pripreme za 350. godišnjicu župe Radatovići. Ove pripreme obavlja župnik velečasni Juraj Hrnjak koji je došao 1945. godine u Radatoviće gdje su uvjeti za djelovanje svećenika bili gotovo nemogući. Nadčovječnim naporima stvorio je čudo. Obnovio je u nekoliko navrata sve sakralne objekte, od seoskog raspela do župne crkve, a iz pepela je podigao župni dvor i gospodarske zgrade. Proslava je održana 1971. godine i dolazi kao kruna na postignute neizbrisive rezultate u župi Radatovići. Ovaj veliki jubilej župe Radatovići Janko Predović nije na žalost dočekao i kako je to kroničar zabilježio umro je 1971. godine u Zagrebu. Na velebnom sprovodu kojeg je vodio, od pokojnika su se oprostili rektor Ivan Pavković i župnik radatovićki velečasni Juraj Hrnjak. Položen je u obiteljsku grobnicu na Mirogoju gdje počiva u miru Božjem.

Predović Janko (1886. - 1971.), zapis sina Jurice

Tata Janko je sin Nikole Predovića i Ane rođene Gajski iz Radatovića kbr. 71. Baka Ana udaje se za djeda Nikolu sa sela Hrasta i udajom dobiva od oca Dake dio zemljišta u neposrednoj blizini rodne kuće. Tu sa suprugom Nikolom gradi kuću i dvije gospodarske zgrade. U tom braku rođeno je više djece, ali na životu ostaju tata Janko i brat Nikola koji je poginuo u I. svjetskom ratu, na bojištu kraj Trsta.

Nikola Predović otac načelnika Janka

Baka Ana je kćerka spomenutog Dake Gajskog i Marije rođene Badovinac iz Kamenaca. Otac bake bio je viđeni poljoprivrednik i trgovac s vinom. Spominjem kao kuriozitet odlazak bakine mame Marije u Beč. Suprug Dako krivo optužen dospio je u zatvor, no njegova supruga hrabra i odvažna seljačka žena odlazi u Beč kod cara moliti za otpust njenog krivo optuženog muža. Taj izuzetni pohod u Beč bio je uspješan jer joj se muž brzo iza toga slobodan vraća kući.

Tata Janko neposredno poslije poslije I. svjetskog rata ženi se 1919. godine s Antonijom – Tonikom r. Popović sa Škemljevca kbr. 1. od oca Janka Popovića i Jelene – Jele r. Predović s Hrasta. Mamin brat Janko bio je veletrgovac i posjednik u Ljubljani kod kojeg tata prima namještenje kao predstavnik tvrtke Popović J. u Subotici gdje obavlja otkup i vrši izvoz stoke u Njemačku i Austriju.

Tata Janko, zapaženi ugledni čovjek, stoga ga narod poziva da se vrati u Radatoviće i kandidira na izborima za načelnika općine. Kao hrvatski i žumberački rodoljub odaziva se i 1926. godine prvi put je izabran za načelnika. U novo osnovanoj općini stajale se velike zadaće, a jedna od glavnih bila je osigurati vlastitu zgradu, za upravu općinskog poglavarstva jer je u to vrijeme bila podstanar Herakovićke (lugarice). Po ustoličenju tata Janko ubrzo osigurava novčana sredstva i kupuje staru školu, koju adaptira za općinsko poglavarstvo i stan za bilježnika. Zatim pokreće vlastitu akciju za uređenje općinskih puteva koji su bili zapušteni i teško prohodni. Tu akciju organizira preko seoskih starješina sa svim selima općine. Za tada glavnu saobraćajnicu Radatovići – Brezovica ishodio je novac za rekonstrukciju i modernizaciju te žile kucavice. Vođenje tih radova povjerio je Milku Smiljaniću, građevinskom tehničaru(po domaći Miliću Markoševom). Radovima na ovoj saobraćajnici ustvari se ostvaruju javni radovi na području općine jer je iza toga otpočela izgradnja vodovoda, jednog od prvih u Žumberku koja je trajala sve do Drugog svjetskog rata. Ostvarenje tih radova bilo je izuzetno značajno za osiromašeno seosko stanovništvo koje nije trebalo ići za koricu kruha van svoje domovine.

Uz infrastrukturu poglavar općine vodi brigu i o socijalnoj skrbi tako da su u općinskom proračunu predviđena sredstva za socijalu, iz kojih su kupljene školske knjige i pisaći pribor koje su besplatno podijeljene svim đacima škole u Radatovićima. Iz ovog fonda crpila su se sredstva i za novčanu pomoć stanovništvu koje je iz bilo kojeg razloga došlo u teške materijalne prilike.

Za izuzetni napredak općine narod ga bira u tri navrata za poglavara općine, a nadležne vlasti odlikuju ga zlatnom medaljom.

Naši roditelji u skladnom braku odgojili su kćerke Zlatu rođenu 1927. godine, maturirala na Trgovačkoj akademiji u Zagrebu i Slavicu rođenu 1933. godine, farmaceutkinju koja je cijeli život radila u ljekarni u Petrinjskoj ulici u Zagrebu. Sinovi Janko, rođen 1921. godine, trgovac – kvalitativac za živu stoku i meso, direktor poduzeća „Turopolje" iz Velike Gorice. Milan, rođen 1924. godine, ekonomist, umirovljeni direktor mesne indu-

strije „Imes" u Zagrebu i Jurica rođen 1929. godine, pravnik – poduzetnik, živi i radi u Trstu.

Kako je ranije spomenuto tata Janko se vratio iz Subotice prvi put 1926. godine i s ušteđevinom izgrađuje četvrtu zgradu i otvara pekaru i trgovinu što uz poljoprivredu i mjesečni honorar načelnika povećava prihode domaćinstva. Godine 1931. iz temelja obnavlja i proširuje kuću iako je mama Tonika željela novu i prostraniju. Tata opravdava svoj naum da usmjerava djecu za druga zvanja, želeći im olakšati životni put. Rodnu kuću je tako solidno obnovio da je još i danas na korištenju iako je stara oko 130 godina.

Tatino političko opredjeljenje bilo je za Radićevu HSS, a to je tim značajnije da je kao poglavar općine u vrijeme diktature kralja Aleksandra. Godine 1935. tata napušta mjesto općinskog poglavara i vraća se drugi put u Suboticu, na raniju dužnost, ali sada kod tvrtke Predović Juraja iz Zagreba u ulici Vrhovčeva 10. Tu je uspješno djelovao do 1941. godine, do početka Drugog svjetskog rata.

Teške ratne dane provodi u rodnim Radatovićima. Poslije rata godine 1954. seli u Zagreb, kod svoje djece. Tu kupuje kuću na parcelama od cca 450 hvati koju generalno obnavlja. Iza kuće izgradio je garaže i pivnicu, ogradio cijelu parcelu i zasadio voćnjak.

U Zagrebu provodi sretne umirovljeničke dane, okružen pažnjom svoje žene i djece. Godine 1971. umro je u svom domu i položen u obiteljskoj grobnici na Mirogoju.

Da je bio ugledan i cijenjen čovjek potvrđuje i njegov velebni sprovod usprkos velikoj studeni polovicom siječnja 1971. godine. Ispred mrtvačnice na Mirogoju od njega se oprostio odvjetnik dr. Dako Gajski koji je između ostalog rekao poznatu izreku „navik on živi ki zgine pošteno". Ispred otvorene grobnice od njega se oprostio rektor Ivan Pavković koji je istakao njegove zasluge kao velikog poglavara općine i crkvenog odbornika.

Priredio: Emil Kovačić, unuk Janka Predovića

NOVOSTI IZ ŽUPE U SAMOBORU

Grkokatolički pastoralni centar u Samoboru zahvaljujući velikoj Božoj providnosti i darežljivošću bogobojaznih duša nastoji vršiti svoje evangelizatorsko poslanje.

Sakramentalni život

Na prvome mjestu u samoborskoj zajednici jest rad na liturgijsko-pastoralnom području. I ove godine Bog nas je blagoslovio novim krštenjima i vjenčanjima. I blagoslov obitelji nakon pandemijskih godina ponovno se polako vraća u svoj kolosijek. I u narednom periodu nadamo se da će se nastaviti obnova sakramentalno-liturgijskog života među našim vjernicima.

Krštenje male Ane Milaković

Krštenje malog Gašpara Husta-Latković

Razveselilo nas je vjenčanje Milana i Jelene

U blagoslovu kod mlade obitelji Šajatović

Zadušna subota u Samoboru

Grkokatolička župna zajednica praoca naše vjere Abrahama u Samoboru u subotu 18. ožujka liturgijskim molitvama proslavila je četvrtu Zadušnu subotu. Njegujući crkveno-liturgijsku tradiciju grkokatolici se u Velikom postu (Korizmi) uz molitvu, pokoru, djela milosrđa sjećaju duša preminulih. Kalendarski se poklopilo da je četvrta Zadušna subota bila pred blagdan sv. Josipa po tradiciji rimske Crkve. Vjeruje se da je sv. Josip zagovornik blaženog preminuća. Spajajući jednu i drugu crkvenu tradiciju proslava četvrte Zadušne subote dala je posebno bogatstvo katoličkog zajedništva. Prema crkvenom životu na Zadušne subote obavljaju se i uskrsne ispovijedi. Liturgijsko slavlje svojim skladnim pjevanjem uzveličao je zbor Presvete Bogorodice iz Samobora.

Blagdan Muka Presvete Bogorodice u Samoboru

U subotu 17. lipnja u grkokatoličkom pastoralnom centru praoca naše vjere Abrahama u Samoboru tradicinalno je liturgijski i molitveno proslavljen blagdan Muka Presvete Bogorodice (Srce Marijino) na kojem se spominjemo životnih poteškoća i tjeskoba. Liturgijsko slavlje i propovijed predvodio je biskupski vikar o. Daniel Vranešić. Nakon liturgijskog slavlja molile su se molitve za duhovno i duševno iscjeljenje i tjelesno zdravlje te se vjernike pomazivalo svetim uljem.

Pomazivanje najmanjih na blagdan Muka presvete Bogorodice

Žumberački KUD Marko Vukasović na HRT-u

U Samoboru već godinama djeluje žumberačko zavičajno društvo KUD Marko Vukasović koji nastoji njegovati i budućim naraštajima prenositi bogatu baštinu svog zavičaja. Prepoznavši uloženi trud u subotu 17. lipnja urednici HRT-a pozvali su članstvo na gostovanje u program emisije Dobro jutro, Hrvatska. Obučeni u tradicionalne grkokatoličke žumberačke narodne nošnje članice su otpjevale nekoliko pjesama. Kao vješte domaćice u goste nisu došle praznih ruku nego su javnosti prezentirale kulinarske vještine u spremanju delicija, kolača i kruha.

KUD Marko Vukasović gostovao je na HRT-u

Proslava Abrahamovog

Križevački vladika Milan Stipić u zajedništvu grko i rimokatoličkih svećenika u nedjelju 15. listopada proslavio je nebeskog zaštitnika Grkokatoličkog pastoralnog centra praoca naše vjere Abrahama. Svečanost je uzveličao rektor grkokatoličkog sjemeništa prečasni Daniel Vranešić koji je došao s bogoslovima. Bogato liturgijsko slavlje pjevanjem je obogatio zbor Presvete Bogorodice iz Samobora. Vladika Stipić u propovijedi je potaknuo vjerničko mnoštvo da i nakon četiri tisuće godina u životu hodamo s Abrahamovskom vjerom i puninom nade. Posebno je naglasio da u evanđeoskoj slici o ubogom Lazaru i bezdušnom bogatašu odaberemo skromnost i vječnu sigurnost u krilu Abrahamovu. Nakon liturgijskog slavlja KUD Marko Vukasović proštenjarsko ozračje uzveličao je prigodnim koncertom duhovnih pjesama.

Mnoštvo vjernika proslavilo je Abrahamovo

Hodočašće vjernika iz Samobora na Brezje i Bled

Grupa Bogorodičnih štovatelja iz Grkokatoličkog pastoralnog centra praoca naše vjere Abrahama u subotu 21. listopada 2023. hodočastila je u slovensko najveće i nacionalno svetište Marija pomagaj na Brezju. Uz litur-

Samoborski hodočasnici u slovenskom svetištu Brezje

gijsko slavlje Bogorodičini štovatelji pred likom Marija pomagaj molili su za osobne, obiteljske i ostale potrebe. Brojni vjernici iskoristili su mogućnost pristupiti sakramentu pomirenja.

U popodnevnim satima raspjevane duše hodočasnici su posjetili poznato slovensko turističko mjesto Bled uživajući u prirodnim ljepotama kao i sakralno-kulturnim objektima, predivnih tamošnjih crkava i urbanoj arhitekturi.

Etapna gradnja tornja

Zahvalni dobrom Bogu koji je na samo njemu svojstven način preko dobrih ljudi omogućio da se grkokatolička zajednica u gradu Samoboru pred dvadeset godina mogla skučiti. Od obiteljeke kuće i male kućne kapele do prikladne crkve, preko društvene dvorane, proširenog parkirališta pristupilo se izgradnji tornja. Svijesni društveno-gospodarskih (ne)prilika u kojima se nalazimo ovoj gradnji se pristupilo etapno. Svake godine po malo. Zahvaljujući Križevačkoj biskupiji, gradskoj upravi iznad svega prilozima samih vjernika gradnja postepeno napreduje. Ne želeći nikoga materijalno opterečivati predloženo je da svako radno domaćinstvo tjedno odvoji novčani prilog u vrijednosti jedne „štruce" crnog kruha.

Gradnja tornja polako napreduje

Hvala svima koji su taj prijedlog dobronamjerno shvatili i uključili se u ovu Bogu milu akciju. Time postaje sasvim opravdana ona stara uzrečica: „Mi gradimo crkvu - toranj, a crkva – toranj izgrađuje nas kao žive članove Crkve."

Biblijsko-molitvena zajednica

Papu Franju simpatizeri nazivaju čovjekom vizije. Vođen snagom Svetoga Duha a dobro znajući za mnoge nevolje s kojima se susreće današnja Crkva pokušava u životu crkvene zajednice oživjeti neke zaboravljene puteve evangelizacije a koji su se pokazali i te kako funkcionalni. Na žalost pod teretom i izazovima nekadašnjih društvenih uređenja ti putevi su gurnuti u drugi plan a preferirali su se minorni ali zato jako zavodljivi elementi. Papa Franjo svjestan činjenice da je Crkva uvijek u pokretu tražeći iz bogate prošlosti iskustva i ono što je djelotvorno u sadašnjem trenutku.

Molitvenu zajednicu u Samoboru i župnika Milana posjetio je vladika Milan

Tako je pred nekoliko godina na nivou Crkve pokrenuo sinodalni put. To znači potaknuti svijest i aktivitet svakog vjernika da vođen snagom Duha Svetog krene u jednu ozbiljnu dubinsku promjenu svakoga pojedinca a time i cijele Kristove Crkve. Da bi se to ostvarilo potrebna je molitva i ponovo produbljivanje biblijske Istine. Na taj poticaj krenula je mala ali hrabra grupa vjernika u Samoboru. Hvala dragom Bogu zajednica iz dana u dan brojčano raste a vidljivo je da i milosti stižu. I ovim putem pozivamo sve dobronamjerne vjernike da nam se priključe svakog utorka u 18 sati.

o. Milan Vranešić, župnik

KRONIKA ŽUPE SV. JURJA U STOJDRAGI

Uz redovito pastoralno djelovanje i aktivnosti tijekom 2023. godine na području grkokatoličke župe sv. Jurja u Stojdragi obilježiti će dva događaja. Prvi vrlo vidljiv, nakon dugogodišnjeg natezanja oko rekonstrukcije državne ceste počevši od prekategorizacije iz lokalne u državne do geodetskih priprema, osiguravanja sredstava, traženja izvođača konačno se pristupilo ozbiljnim radovim na rekonstrukciji. Radovi su trajali mjesecima, ali u usporedbi s nekim drugim rekonstrukcijama ovi radovi su od Gabrovice do vrha sela Poklek izvedeni kvalitetno i brzo. Uz kvalitetnu podlogu, debel i kvalitetan asfalt postavljen je gotovo u cijeloj dužini trase kao i kvalitetna i čvrsta metalna cestarska ograda. Jednom riječi za svaku pohvalu svima koji su dali svoj doprinos ovoj hvalevrijednoj akciji. Usuđujemo se nadati da će se ovi radovi nastaviti u daljnjoj trasi preko Novoselske gore gdje je doista asfalt u katastrofalnom stanju. I ovaj put valja se prisjetiti sada već daleke prošlosti 1969. godine kada je tadašnji gradonačelnik Samobora svečano otvorio prve kilometre asfalta po Žumberku.

Drugi događaj vezan je uz promjenu župnika. Nakon 32. godine upravljanja župom odlukom Ordinarijata Križevačke eparhije dosadašnji župnik zbog potreba na drugom mjestu i zdravstvenog stanja razrješen je, a imenovan je novi upravitelj. Nova vremena nose pastoralne izazove prikladne mladim i perspektivnim kadrovima i novim idejama. Jednom i drugom župniku želimo puno Božjeg blagoslova na novom polju rada za Kraljevstvo nebesko, spas duša i dobrobit našeg dragog zavičaja Žumberka i Križevačke biskupije.

Zadušna subota

Treća zadušna subota Velikog posta molitveno-litugijski proslavljena je 11. ožujka u župi sv. Jurja na Stojdragi. Liturgijsko slavlje predvodio je biskupski vikar i rektor grkokatoličkog sjemeništa iz Zagreba o. Daniel Vranešić. Uz domaće vjernike u molitvenom zajedništvu i crkvenom pjevanju sudjelovali su i bogoslovi grkokatoličkog sjemeništa. O. Daniel je u propovijedi potaknuo prisutno vjerničko mnoštvo da u ovim svetim posnim vremenima ne zaboravimo duše svojih pokojnika. Poseban naglasak u propovijedi je stavljen na to da sadašnja generacija vjernika svojim primjerom potiče mladi naraštaj na očuvanje ovakvog molitvenog i liturgij-

skog života. Nakon liturgije rektor i bogoslovi posjetili su na mjesnom groblju svećeničku grobnicu gdje su izmolili molitvu odrješenja.

Zadušna subota u Stojdragi

Obnavlja se cesta Gabrovica - Gornja vas - Kostanjevac

Kada dođemo u vremenski tjesnac s europskim novcima onda se uz pomoć čeških građevinara i dobre njemačke građevinske operative može graditi i ono što izgleda nedostižno, gotovo nemoguće. Nakon dugogodišnjih uvjeravanja, kako treba cestu od Bregane, preko Gradanjaca, Stojdrage, Budinjaka, Gornje vasi prekategorizirati i izuzeti iz grada Samobora i predati je u nadležnost hrvatskih državnih cesta. Budimo i ovog puta istinoljubivi i pogledajmo obilatu dokumentaciju o toj borbi. Žitelji istočnog dijela Žumberka koji su životno vezani uz tu cestu s radošću su gledali na radove i strpljivo podnosili povremene prometne zastoje. Svi se nadaju da će ova cesta donesti bolje dane za cijeli Žumberak.

I ovog puta valja zabilježiti zalaganje da se konačno pristupi asfaltiranju uvjetno rečeno donje ceste uz potok Breganu od Gabrovice, Divljih voda preko Koretića do Jelenića čime bi se rasteretila gornja cesta od šumarskih teških kamiona koji već desetljećima nemilosrdno izvažaju žumberačko prirodno bogatstvo.

Jurjevo na Stojdragi

U nedjelju 23. travnja u grkokatoličkoj župnoj crkvi na Stojdragi proslavljen je nebeski zaštitnik župe velemučenik sv. Juraj. Liturgijsko slavlje predvodio je biskupski vikar o. Daniel Vranešić u koncelebraciji okolnih grkokatoličkih i rimokatoličkih svećenika. Propovjedao je stavrofor o. Željko Pajić. Sljedeći perikope slavensko-bizantske crkvene tradicije treće uskrsne nedjelje posebno se naglašava važnost žena Mironosica. Zbog toga je bilo važno naglasiti kako su žene imale najviše hrabrosti stajati podno križa na Golgoti, ali i biti one kojima se uskrsli Krist prvi objavio. Propovjednik je povezao svjedočanstvo sv. Jurja pred vlastima ovog svijeta, ali i njegovu hrabrost da položi svoj život za svjedočanstvo svoje vjere i uvjerenja.

Vjernici na proslavi Jurjeva za vrijeme svete liturgije

Nakon svete liturgije obavljen je svečani ophod oko crkve uz tradicionalni Markovski blagoslov polja, vinograda, voćnjaka i livada. Na taj način su se ova župna zajednica kao i mnogobrojni hodočasnici, planinari i izletnici uklopili u Svjetski dan zaštite čovjekove prirode. Cijelo liturgijsko slavlje svojim su pjevanjem uzveličali članovi mladog Ćirilometodovog kora iz Zagreba.

Markovski blagoslov polja i procesija s Žumberačkom Bogorodicom održana je tradicionalno nakon svete liturgije

1100. godišnjica Hrvatskog kraljevstva

Pred sto godina cijeli hrvatski nacionalni korpus u teškim trenucima terora beogradske čaršije prisjetio se da je davne 925. godine kada je okrunjen prvi hrvatski kralj Tomislav. Kao trajni spomen na taj važni događaj iz nacionalne povijesti tadašnji stojdraški župnik Mihajlo Sergej Trbojević uz pomoć mnogobrojnih izletnika i župljana je u jedinstvenom hortikulturom perivoju podigao veličanstveni križ kao trajni znak zahvalnosti. U tih sto godina puno toga se na ovim prostorima promjenilo. Svakako jedna od najvećih promjena je demografski slom nekoć napučenog Žumberka. Današnjoj generaciji ostaje zadatak da 1100 godišnjicu što veličanstvenije obilježi. Uz izvanjsko i manifestaciono obilježavanje bilo bi još potrebnije stvarati preduvijete demografske i gospodarske obnove koja će biti dugotrajna i mukotrpna.

Naša časna i ponosna žumberačka povijest koju nam namjeriše naši časni pređi ne da nam da klonemo nego nas potiče da svako od nas barem malo doprinese svojim angažmanom. VRIJEME JE DA KRENEMO VEĆ SADA pod starim žumberačkim geslom: VINCERE AUT MORI! (pobijedi ili umri!)

Trojačko proštenje na Kravljaku

Ubrzano se približava 2026. godina kada će se svečano proslavit kako se vrijedni i pobožni Kravljačani u dalekoj Americi skupili od teško zarađenih dolara u dubokim „majnama" sredstva za izgradnju kapele Presvete Trojice u rodnom selu.

Zato nije nikakvo čudo da se posljednjih godina na godišnje proštenje skuplja sve više raseljenih seljana i njihovih potomaka. Ovo selo nekad s brojnim obiteljima danas je gotovo opustjelo ali ne u srcima ovih dragih ljudi. Svakako veseli brižnost oko uređenih kuća i okoliša, dovođenje vodovoda s doprinosom, borba za obnovljeni asfalt. Usuđujemo se nadati da će i oni koji su malo „zaspali" uhvatiti korak u očuvanju svega što su nam ostavili radišni i pobožni prethodnici.

VIJESTI IZ DALMATINSKOG VIKARIJATA

Ove godine na stranicama Žumberačkog krijesa donosimo niz lijepih vijesti iz Dalmatinskog vikarijata Križevačke eparhije. Život dalmatinskih grkokatolika vezan je ponajprije za ona mjesta u kojima stalno borave grkokatolički svećenici, a to su Kričke i Split.

U Splitu se zajednica razvija a redoviti liturgijski život odvija se sa konkretnim plodovima u vidu podjele novih sakramenata. Ukoliko u župi ima novih krštenja to je dobar znak za budućnost. Splitska zajednica grkokatolika okuplja se redovito ne nedjeljnim bogoslužjima s tim da se na blagdane okuplja znatno veći broj vjernika.

Krštenje u splitskoj župi

Uskrsna liturgija i blagoslov hrane

Grkokatolički splitski župnik sa kliškim uskocima

U Kričkama aktivno

Grkokatolička župna zajednica u Kričkama nastavlja sa svojim okupljanjima tijekom godine. Posebno je lijepo vidjeti sve one koji se okupljaju u božićno vrijeme kada se u Kričkama organiziraju koncerti sakralne glazbe. Ove godine nastupili su na božićnom koncertu mnogobrojni izvođači koji su svojim pjesmama uveličali blagdan Rođenja Kristova.

Božićni koncert u Kričkama

S obzirom da kričanski župnik pokriva i područje Zadra i tamošnja zajednica povezna je sa sjedištem župe. U Zadru se također služi liturgija koja je u većoj mjeri posjećena na blagdane. Ove godine na uskršnjoj liturgiji okupili su se vjernici kako bi u zajedništvu proslavili ovaj najveći kršćanski blagdan.

Osim onih koji stalno žive u Zadru u ljetnim mjesecima broj grkokatolika na zadarskom području raste jer tu dolaze turisti i oni koji imaju vlastite nekretnine na tom području. U ljetnim mjesecima Zadar i tamošnje svetinje posjetili su vjernici iz Žumberačkog vikarijata. Tom prilikom obišli su zadarske svetinje i sakralne muzeje.

Blagoslov hrane na Uskrs u Zadru

Hodočasnici iz Žumberka posjetili su u Zadru muzej sakralne umjetnosti

Vrlika živi

Već tradicionalno na blagdan Presvetog Trojstva u Vrlici se služi sveta liturgija u tamošnjoj rimokatoličkoj crkvi. Osim toga na mjestu nekadašnje grkokatoličke crkve gdje se sada nalazi mala spomen kapela služi se bogo-

Grkokatolička liturgija u Vrlici

Arhijerejska liturgija na Visovcu

služje. Ove godine svetu liturgiju u Vrlici služio je o. Mihajlo Simunović u zajedništvu sa ostalim svećenstvom.

U kalendariju grkokatoličkih događanja u Dalmaciji svakako se nalazi i redovito služenje arhijerejske liturgije na otoku Visovcu u tamošnjem franjevačkom samostanu. Arhijerejska liturgija okupila je mnoštvo vjernika koji su došli moliti na ovaj jedinstveni redovnički otočić.

Nekretnine koje čekaju obnovu

Dok se obnavlja liturgijski i sakramentalni tj. pastoralni život u Dalmatinskom vikarijatu još je dosta nekretnina koje valja obnoviti. Prije svega crkva Preobraženje Gospodnjeg u Baljcima čeka obnovu kao i ostale zgrade u vikarijatu. U narednom razdoblju nadamo se novim pomacima na tom području.

Crkva Probraženja Gospodnjeg u Baljcima i dalje čeka obnovu

IZGRADNJA CRKVE SV. ĆIRILA I METODA – POVIJESNI PRIKAZ

Na Stranicama Krijesa donosimo detaljan opis izgradnje crkve sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu koji predstavlja jedinstven doprinos povijesti ove važne crkvene građevine

Među najvažnije restauratorske radove Hermana Bollea u Zagrebu i među njegova rijetka i potpuno sačuvana neobizantska ostvarenja ubraja se grkokatolička crkva na Gornjem gradu, u nekadašnjoj Gospodskoj ulici koja danas nosi naziv prema svecima kojoj je ova građevina posvećena – svetima Ćirilu i Metodu. Nedavno je završena obnova koja je i pročeljima i unutrašnjosti ovoj građevini vratila izvorni izgled, pa je danas riječ o jednom od najreprezentativnijih primjera historicističkog Gesamtkunstwerka u Zagrebu uopće.

Iako je današnja crkva sagrađena i opremljena gotovo u cijelosti krajem 19. stoljeća, povijest grkokatoličke zajednice na Gornjem gardu mnogo je duža i seže u drugu polovinu 17. stoljeća. Grkokatolički biskup/vladika Pavao Zorčić kupio je, naime još 1680. kuću grofa Ernesta Patačića za svoje kaluđere i grkokatoličku djecu koja su se dolazila školovati kod isusovaca, kako bi nadopunili svoje inače slabo obrazovanje i kako bi se ojačala unija s katoličkom crkvom vjernika istočnoga obreda, koji su u to vrijeme živjeli odnosno doseljavali na prostore Hrvatske.

Na mjestu ove prizemne zgrade, koja je stradala u požaru 1766. podigao je od 1768. do 1774. biskup Vasilije Božičković (stolovao od 1759. do 1785.), dijelom uz pomoć novca koji je odobrila carica Marija Terezija, južno krilo sadašnje dvokatnice sjemeništa, okrenuto Vranyszanyjevoj poljani. S pročeljima raščlanjenima jednostavnim pilastrima ova je zgrada skroman, no kvalitetan primjer kasnobarokne arhitekture u Zagrebu. Gradili su je domaći majstori Đuro Marković, Andra Lovreković i Luka Delenčić, dok je zidarski majstor bio Mihalj Kosar. Nije poznato je li on ujedno i autor projekta za ovu građevinu. Sjeverno krilo uz crkvu podignuto je tek šezdesetak godina kasnije, 1827. godine, zahvaljujući nastojanju biskupa Konstantina Stanića (biskup od 1814. do 1830.).

Odmah nakon što je dogradio zgradu sjemeništa, Stanić je sljedeće 1828. godine pristupio gradnji crkve koja je trebala zamijeniti postojeću kapelicu unutar sjemeništa. Jednobrodna građevina, posvećena svetom Ba-

siliju, podignuta je prema projektu tada najuglednijeg zagrebačkog graditelja Bartola Felbingera. Svojim glavnim pročeljem predstavljala je jedan od najboljih primjera klasicizma u sakralnoj arhitekturi Zagreba. Glavno su pročelje raščlanjivali korintski pilastri koji su visinom dosezali do granice između prvog i drugog kata sjemenišne zgrade. Iznad vijenca koji je povezivao pilastre glavno se pročelje otvaralo velikim polukružnim prozorom, a na vrhu je bilo zaključeno trokutastim zabatom. U cjelini, crkvica se visinom prilagođavala visini sjemeništa. Nije imala toranj, vjerojatno zbog nedostatka novca za njegovo podizanje. Kao i druge sakralne građevine na Gradecu, stradala je u potresu 1880. godine, zbog čega se, kao i zbog težnje da više sliči na građevine bizantskog obreda, pristupilo njezinoj obnovi četiri godine kasnije.

40.000 forinti za obnovu od 1885. do 1886.

Izgradnju današnje crkve potaknuo je tadašnji grkokatolički križevački biskup Ilija Hranilović (biskup od 1883. do 1889.) koji je odlučio promijeniti titular građevine i u čast tisućite obljetnice slavenskih apostola posvetiti je svetima Ćirilu i Metodu. Radovi su započeli u proljeće 1885., a u cijelosti su završeni do kraja iduće godine pa je svečana posveta održana 12. prosinca 1886.

Izrada projekta za restauraciju povjerena je arhitektu Hermanu Bolleu, nesumnjivo stoga što je on, zahvaljujući uspješno provedenoj restauraciji

pravoslavne crkve u Zagrebu nekoliko godina ranije, stekao reputaciju stručnjaka za rad u bizantskom stilu.

Za razliku, međutim, od obnove pravoslavne crkve, koju su gotovo u cijelosti financirali pripadnici pravoslavne crkvene općine, obnovu grkokatoličke crkve s čak 5000 forinti potpomognulo je zagrebačko Gradsko poglavarstvo. Položaj grkokatoličke zajednice u Zagrebu bio je, naime, vrlo specifičan. Dok su članovi pravoslavne crkvene općine dijelom pripadali političkoj i privrednoj eliti grada – bili su ugledni trgovci, vlasnici i suvlasnici većine bankarskih i novčarskih institucija Zagreba, grkokatolička crkvena općina, osim nekolicine intelektualaca (poput povjesničara Tadije Smičiklasa), nije imala u privrednim krugovima tako utjecajne članove. Riječ je, osim toga, o prilično maloj zajednici, ne samo na razini grada, već i cijele Hrvatske koja je osim nekoliko bogatijih rusinskih sela u Srijemu i Bačkoj, uglavnom upravljala siromašnim seoskim župama u Žumberku. Sve važnije sakralne novogradnje i restauracije ove vjerske zajednice stoga će kroz 19. i početkom 20. stoljeća morati bogato subvencionirati hrvatska Zemaljska vlada ili lokalna vlast.

Zemaljska je vlada pomogla „obnovu" grkokatoličke zagrebačke građevine sa 6600 forinti, a znatne su iznose dali i crkveni velikodostojnici – 1000 forinti ostavio je za crkvu preminuli biskup Đuro Smičiklas, a istu svotu dat će i tadašnji biskup Ilija Hranilović. Niz pojedinaca iz Hrvatske, Slavonije i Bačke, kao i poglavarstva niza mjesta (Vukovara, Slavonskog Broda, Koprivnice, Sošica i drugih) pripomogao je većim ili manjim prilozima restauriranje, odnosno dogradnju crkve.

Novac koji je naposljetku skupljen za obnovu, otprilike 40.000 forinti, bio je dovoljan za potpunu transformaciju građevine, pa je zagrebačka grkokatolička crkva pravi primjer cjelovito izvedene restauracije u neobizantskom stilu u opusu Hermana Bollea. Od stare Felbingerove crkve ostali su stajati tek bočni zidovi, odnosno središnji pravokutni prostor broda. Sa zapadne strane dograđena joj je prostrana apsida, a s istočne strane toranj i potpuno u ovo glavno pročelje.

Kako bi se izgledom prilagodila ulozi građevine Istočnog obreda, bez obzira na činjenicu da su grkokatolici dio katoličkog svijeta, obnova je izvedena u neobizantskom stilu koji je odgovarao „tradicijama i ritusu" ove crkve. Arhitektonsko rješenje grkokatoličke crkve izvrstan je primjer eklektičnosti Boellovoga neobizanta. Iako rješenje glavnog pročelja i tornja, ako ga se promatra iz današnje perspektive, ima više neoromantički negoli neobizantski stilski karakter, onodobni novinski tekstovi govore isključivo o

bizantskom stilu kao stilu obnove. Postavljanjem mozaika na pročelje te njegovim krunjenjem križem s dvije horizontalne prečke, Bolle je neumnjivo nastojao dati bizantski dojam cjelini; osnovno ustrojstvo pročelja, međutim, daleko je bliže neoromaničkoj arhitekturi i pokazuje kako u ovoj fazi karijere nije do kraja iskristalizirao oblikovni jezik svoje varijante neobizantskog stila.

Zvonik, niše, mozaici, ikonostas

Glavno pročelje crkve podijeljeno je u tri zone. Donja se otvara reprezentativnim portalom te s dva manja prozora, središnja s dvije niše i velikim središnjim prozorom s rozetom, a trokutasti zabat na vrhu s lijepom arkadom s mozaicima. Zvonik je podignut na prostoru između zgrade sjemeništa i crkve. Znatno je više od obje građevine, pa se pretvorio u dominantni motiv Ćirilometodske ulice. Kapa tornja izvorno je bila prekrivena pokrovom od polikromnog crijepa (nije jasno je li bila riječ o glaziranom crijepu ili nekom drugom tipu polikromnog pokrova), kojim su se imitirali ornamentalni uzorci iz tradicijske umjetnosti sela, kako se vidi na starim fotografijama. Za žaliti je što ovaj zanimljiv motiv pročelja crkve nije rekonstruitan pri recentnim radovima jer bi unio dodatnu živost u vizure zagrebačkoga Gornjega grada.

Niše na glavnome pročelju ispunjene su mozaicima. U zabatu na vrhu pročelja prikazan je Krist sa svetima Petrom i Pavlom, a u nišama središnjega dijela pročelja sa strane prozora s rozetom zaštitnici crkve sveti Ćiril i Metod. Mozaik s križem bez figurativne scene postavljen je i u zabat glavnoga portala crkve. Njihov je autor mozaičar Luigi (Alois) Solerti, zaposlen od 1877. do 1900. pri poduzeću Albert Neuhauser iz Innsbrucka u Tirolu, specijaliziranom za izradu vitraja i mozaika. Solerti je često angažiran na projektima restauriranja starih i izvedbe novih mozaika tvrtke

Neuhauser. Na našem je području najpoznatiji kao autor restauracije dijela mozaika u Eufrazijevoj bazilici u Poreču (kompozicija Navještenja), izvedena 1887. pod nadzorom Središnjeg povjerenstva za zaštitu spomenika, te mozaika na glavnom pročelju saborne crkve Pakračke eparhije u Pakracu.

Zidarski radovi u crkvi završeni su tijekom 1885. Vodio ih je A. Faleschini, a kao klesar bio je zaposlen A. Micka, majstor koji se, koliko je poznato, pojavljuje samo na ovom Bolleovom radu. Nakon što su završeni do kraja 1885. glavno pročelje i novi toranj, pristupilo se uređenju unutrašnjosti iz koje je izbačena gotovo u cijelosti stara, klasicistička, odnosno bidermajerska oprema. Stari ikonostas darovan je crkvi sv. Jurja u Stojdragi u

Žumberku, no nažalost nije sačuvan jer je stradao u Drugom svjetskom ratu. Luster, analoi za evanđelja i crkvena odijela darovana su pak grkokatoličkoj crkvi u Sošicama.

Mozaici na pročelju crkve ukras su konkatedrale te se zbog lijepog izgleda pročelja mnogi slikaju ispred njih

Pri obnovi 1880-ih, glavni brod crkve Herman Bolle pokriva raskošnim drvenim stropom, dijelom oslikanim i pozlaćenim, sličnim onome u kapeli sjemeništa na Kaptolu. Samo iznad svetišta podiže svod. Bočne zidove raščlanjuje visokim pilastrima bogato riješenih kapitela. Na prozore broda te na rozetu na pročelju postavlja vitraje samo s dekorativnim motivima, dok su dva vitraja svetišta dijelom figurativna (s prikazima triju otaca Istočne crkve te prizora Ćirila i Metoda pred carem Hadrijanom).

Crkva je u cijelosti popločena novim keramitnim podom- pločama različitih boja, koje u glavnom brodu tvore uzorak bizantskoga dvoglavoga orla. Zidove, strop broda i svod svetišta bogato je oslikao Ivan Clausen, dekorativni slikar koji je u to vrijeme radio na gotovo svim Bolleovim projektima. Veliki luster postavljen u brodu rad je tada najuglednijega zagrebačkog kovača Antuna (Antona) Mesića i gotovo je istovjetan lusteru koji je ranije stajao u zagrebačkoj pravoslavnoj crkvi. Zagrebački stolar Friedrich Hacker izgradio je strop i pjevnice, dok je sugrađaninu stolaru Ivanu Budickom povjerena izrada vladičanskog prijestolja.

Glavni dodatak unutrašnjosti crkve je novi ikonostas, prvi u Bolleovoj karijeri, koji je izrađen od drva (u ovom slučaju hrastovine), materijala koji je ipak bio znatno jeftiniji od kovanog željeza, korištenog za ikonostas zagrebačke pravoslavne crkve, i koji će se stoga najčešće upotrebljavati pri gradnji drugih ikonostasa 80-ih i 90-ih godina 19. stoljeća.

Izvedba ikonostasa povjerena je stolaru Josipu Šeremetu, zaposlenom od 1883. na Obrtnoj školi, koji će postati stalni Bolleov suradnik na kasnijim njegovim ikonostasima i oltarima, izrađenim od drva. Bolle projektira visoki ikonostas s pet nizova ikona. Broj ikona bio je vjerojatno zadan ikonografskim programom koji je pred arhitekta postavio tadašnji grkokatolički biskup Ilija Hranilović, pokretač obnove crkve.

Umjesto ikonostasa prekrivenog filigranskom ornamentikom, kakav se može vidjeti u zagrebačkoj pravoslavnoj crkvi, Bolle u grkokatoličkoj crkvi odlučuje za klasicizirajući model ikonostasa, čiju osnovnu raščlambu čine plitki pilastrina kojima u donja dva reda počiva entablatura, dok su u trećem redu postavljeni neizmjenično maleni pilastri i polustupovi povezani lukovima u vidu slijepearkade. Ovakvo se rješenje u neusporedivo većoj mjeri nastavlja na tradiciju oblikovanja ikonostasa na području Habsburške/Austro-Uharske monarhije u 18. i prvoj polovici 19. stoljeća, s tim da plastičnost arhetektonske raščlambe nije tako izrazita, a i okviri ikona su netransparentni.

Ornamenti i ikone

Ornamenti, za koje se u osnovi može reći da bi mogli biti derivirani jednako iz ranokršćanske, bizantske ili renesansne umjetnosti, prekrivaju većim dijelom pilastre, gornej dijelove na ikonostasu te djelomično okvire ikona. Pozlaćeni su, čime se stvara jaki kontrast prema ostalim površinama ikonostasa izvedenog od tamne hrastovine. Na ovaj ikonostas Bolle prvi put postavlja kružne medaljone koji će kasnije postati uobičajeni motiv u njegovoj arhitekturi ikonostasa. Prvi out projektira, nadalje, vrlo zatvoreni model oltarne pregrade, koji će ubrzo naići na kritiku jer je potpuno odjeljivao svetište od prostora za vjernike u crkvi.

Na ovu koncepciju ikonostasa Bollea je nesumnjivo ponajprije naveo materijal u kojem je radio - drvo koje nije omogućavalo onaj tip ornamenta niti okvira ikona koji je primijenio u zagrebačkoj pravoslavnoj crkvi u kojoj je ikonostas izrađen od kovanog željeza. Budući da će upravo drvo postati glavni materijal od kojeg će ubuduće izrađivati Bolleovi ikonostasti, rješenja koja je primijenio u zagrebačkoj grkokatoličkoj crkvi ponovit će kasnije, katkad s većim, katkad s manjim varijacijama, na brojnim drugim ikonostasima u Hrvatskoj i izvan nje.

Ikonografski raspored ikona na ikonostasu zagrebačke grkokatoličke crkve uobičajen je za kraj 19. stoljeća. Donjim redom dominiraju takozvane prijestolne ikone Krista kao velikog svećenika, Marije kao kraljice nebesa s Kristom u naručju te na rubovima crkvenih patrona, svetih Ćirila i Metoda. Na bočnim su vratima prikazani arhiđakon Stjepan odnosno arhanđeo Mihovil, a iznad njih stoje ikone susreta Marije i Elizabete, odnosno Krist i Samarijanka. Na središnjim, carskim dverima ikonostasa stoje uobičajene ikone Navještenja, odnosno prikazi arhanđela Gabrijela i Bogorodice.

Središnje dvije zone ikonostasa ispunjene su s 12 ikona Velikih praznika iz života Krista i Bogorodice, čiji su nizovi u središnjem dijelu, iznad carskih dveri, prekinuti ikonama Posljednje večere i malom kružnom ikonom s prikazom Veronikinog rupca. Od Velikih praznika, prikazani su na lijevoj strani ikonostasa Rođenje Bogorodice, Poklonstvo pastira novorođenome Kristu, Prikazanje Kristovo u hramu, Ulazak Krista u Jeruzalem, Uskrsnuće i Uzašašće Kristovo. Na desnoj strani ikonostasa stoje pak ikone: Krštenja Kristova, Prikazanja Marijina u hramu, Navještenja, Duhova, Preobraženja Kristova te Uzašašća odnosno Smrti Bogorodičine, koja je prikazana prema ikonografskoj tradiciji Istočne, a ne Zapadne crkve.

Iznad ikona Velikih praznika stoje ikone 12 apostola, prikazanih unutar slijepih arkada, a iznad njih su oslikana torza 12 proroka prikazanih na kruž-

nim ikonama. Nizove ikona proroka i apostola prekida ikona svete Trojice. Na vrhu ikonostas je zaključen ikonom Boga Oca, koju flankiraju prikazi dva anđela, te grupom Raspeća (Razapeti Krist, Bogorodica i sveti Ivan).

Ikone na ikonostasu izveo je u donjemu redu (prijestolne ikone) ugledni hrvatski slikar Nikola Mašić. Kao stručnjak za pejzažno slikarstvo Mašić se nije do kraja snašao u sakralnim djelima, kako se može jasno uočiti po pomalo prevelikim glavama, u odnosu na proporcije tijela, na prikazima Bogorodice i Krista.

Ikone u gornjem dijelu ikonostasa, prikazi apostola, Velikih Praznika, ikona svetoga Trojstva te Boga Oca i kompozicija Raspeća na vrhu, djela su Epaminondosa Bučevskog, slikara iz Černovaca u Bukovini, kojeg je u Zagreb doveo Iso Kršnjavi najprije da radi ikone na ikonostasu zagrebačke pravoslavne crkve, a nakon što se Mašić nije snašao u slikanju ikona, povjerio mu je i ovaj rad u grkokatoličkoj crkvi. Iako ikone Bučevskoga u Ćirilometodskoj crkvi nisu tako kvalitetne kao ikone zagrebačke pravoslavne crkve, odlikuje ih solidna izvedba. Primjer su akademskog realizma u koji su uključeni elementi nazaretskog slikarstva te elementi bizantskog slikarstva (plošne pozlaćene aureole, pozlaćena i ornamentizirana pozadina).

Sačuvani Bolleovi projekti za obnovu grkokatoličke zagrebačke crkve iz 1887. pokazuju kako je ovaj arhitekt za nju projektirao kasnije i najsitnije elemente nove opreme – križeve, svijećnjake i tabernakul. Na sličan će način, kao Gestamtkunstwerku, desetljeće kasnije Bolle pristupiti restauriranju središnje grkokatoličke crkve u Hrvatskoj, katedrale Presvetog Trojstva u Križevcima, stolne crkve Križevačke eparhije.

Crkva će se i nakon 1880-ih nekoliko puta obnavljati. Svakako treba spomenuti dodatke opremi, koje je naručio biskup Julije Drohobeczki pred Prvi svjetski rat. Tijekom 1910. i 1911. taj je biskup naručio od uglednog hrvatskog slikara Ivana Tišova tri velike kompozicije postavljene na zidove crkve – Rođenje Isusovo, Posljednji sud i Uskrsnuće Kristovo, a kasnije je za crkvu nabavljena i Tišovljeva kompozicija Ulazak Krista u Jeruzalem. Između dva svjetska rata, 1932. je u crkvi sagrađen sadašnji kor, a nakon Drugoga svjetskoga rata nekoliko je puta obnavljana. Pri obnovi zvonika, 1956. vjerojatno je skinut polikromni crijep, a pri obnovi unutrašnjosti, 1962., prebojan je historicistički oslik koji je restauriran pri posljednjem konzervatorskom zahvatu na crkvi, zahvaljujući kojemu ova građevina ponovno ima izgled kakav je imala početkom 20. stoljeća.

Piše: dr. sc. Dragan Damjanović

DJELOVANJE ĆIRILOMETODOVA KORA U 2023. GODINI

Tijekom 2023. godine Ćirilo-Metodov kor je djelovao u tri sastava - mješovitom, muškom i mladom. Mješoviti sastav, koji vodi Darjana Blaće-Šojat, i muški sastav, koji vodi Igor Kos, usmjereni su na izvođenje višeglasnih vokalnih djela liturgijskog sadržaja, dok je glavna zadaća nedavno osnovanog mladog sastava, koji vodi Katarina Rončević, njegovanje pučkog pjevanja prema žumberačkim napjevima, kao vrijedne crkvene i društvene baštine.

Nakon dvije godine smanjenog opsega djelovanja, uzrokovanog potresom i pandemijom, Ćirilo-Metodov kor vratio se svojim redovitim aktivnostima. Dana 5. ožujka 2023. godine održana je Godišnja i izborna skupština na kojoj je izabrano novo vodstvo Kora – za predsjednicu Dubravka Hranilović, za članove Upavnog odbora Jasenka Gajdoš Kljusurić (dopredsjednica), Ante Jurković (tajnik), Ivan Reiner (blagajnik), Josephine Ida Zec i Karlo Grgić, a za članove Nadzornog odbora Zvonko Đitko, Božo Kemić i Mihajlo Timko. Podijeljene su Zahvalnice dugogodišnjim članovima Kora te voditeljici mješovitog sastava Darjani Blaće Šojat povodom 30. obljetnice dirigiranja u Koru.

Novoizabrana predsjednica Kora dr. Dubravka Hranilović sa župnikom

Na skupštini se raspravljalo i o gorućem problemu Kora, a to je osipanje članstva, koje traje već dugi niz godina, a intenzivirano je tijekom pandemijske pauze. Nakon rasprave, prihvaćen je prijedlog da se, uz pokušaje privlačenja novih članova, sva tri sastava povežu u zbor koji bi

prema potrebi izvodio višeglasno i pučko pjevanje, dok bi svaki od sastava i dalje mogao samostalno izvoditi svoj repertoar. Tako je muški sastav tijekom proljeća počeo uvježbavati Liturgiju koju izvodi mješoviti sastav pa je 21. svibnja prvi puta izvedena višeglasna liturgija u kombiniranom muško-mješovitom sastavu, kojem su se za tu prigodu priključili i neki članovi mladog sastava. Također, tijekom jeseni su se održavale zajedničke probe muškog i mješovitog sastava radi nastupa na Smotri.

U matičnoj crkvi, mladi sastav je pjevao na liturgijama prve nedjelje, muški sastav druge nedjelje, a mješoviti sastav treće nedjelje u mjesecu. Mladi je sastav povremeno sudjelovao i u nedjeljnim večernjim liturgijama. Mješoviti sastav je pjevao liturgiju na Uskrs, a uz njih je i mladi sastav pjevao pojedine dijelove. Na Ćirilovo, 11. svibnja, je veliki zbor, sastavljen za tu prigodu od pjevača iz nekoliko različitih zborova, pjevao Mokranjčevu liturgiju, a naš muški sastav je samostalno otpjevao neke dijelove liturgije.

Kor nakon nastupa u matičnoj crkvi

Što se tiče gostovanja u ostalim župama, mladi je sastav u cijelosti pjevao liturgiju dvaput u Metliki, dvaput u Pećnom te u Radatovićima, Pribiću, Stojdragi, Jastrebarskom i Kričkama, dok je na proslavi Uskrsa za Ukrajince u katedrali u Križevcima otpjevao pojedine dijelove. Mješoviti

sastav je pjevao 30.09. u Marči na blagdan sv. Akranđela Mihaela, kojem je posvećena prva grkokatolička katedrala, a liturgiju je služio vladika u miru. Nakon liturgija pjevači su uživali u druženjima koja su za njih organizirali domaćini, na čemu im od srca zahvaljujemo.

Uz liturgijske aktivnosti, sastavi su sudjelovali i na nekoliko glazbenih manifestacija. U travnju je na glazbeno-duhovnoj večeri u našoj crkvi nastupio mladi sastav sa skladbama koje se izvode u doba Korizme i Uskrsa. Mješoviti sastav je nastupio u rujnu na Danima ukrajinske kulture, a pjevao je ukrajinsku i hrvatsku himnu te liturgijske skladbe Otče naš (Dubenski) uz solisticu Mihaelu Kristinu Blaznik i O tebje radujestsja (žumberački narodni napjev koji je harmonizirala Ana Polanović). Ženski dio mladog sastava nastupio je u listopadu na Međureligijskom molitvenom susretu Dan Duha Asiza održanom u crkvi na sv. Duhu. Najzad, sva tri sastava su nastupila na 46. susretima zagrebačkih glazbenih amatera održanim 27.10. u Centru za kulturu Trešnjevka. Muški je sastav izveo Otče naš (Rimsky-Korsakov), mješoviti sastav O tebje radujestsja i Hvalite Gospoda (Sadovski), a mladi sastav Trisvjatoje (Sitnikov), ovoga puta pod ravnanjem člana Lovre Ivića, mladog studenta Muzičke akademije u Zagrebu.

Pozitivne recenzije stručnog žirija motivacija su za nastavak djelovanja svih triju sastava, ali i poticaj za sjedinjenje iskustva višeglasnog pjevanja starijih sastava, sa svježinom i zvonkošću glasova mladog sastava u jedinstveni, zborski sastav Ćirilo-Metodovog kora koji će, nadam se, nastupiti već na sljedećoj smotri.

Na kraju, velika hvala svim pjevačima na slobodnom vremenu koje posvećuju probama i nastupima u Koru, zborovođama svih triju sastava na upornosti i strpljenju kojim naše glasove stapaju u smislenu cjelinu te vladiki Stipiću, župniku Vranešiću i dobrotvorima Kora, bez čije logističke pomoći djelovanje Kora ne bi bilo moguće.

S nami Bog!

Dubravka Hranilović
predsjednica Kora

RAD ZBORA MLADIH OD OSNIVANJA DO DANAS

Uveljači 2022.godine počele su prve probe i sastanci s grupom mladih ljudi koji su željeli naučiti pjevati u crkvi na liturgijama po bizantskom obredu.

Početna pozicija je vrlo raznolika, neki od njih imaju glazbeno obrazovanje i to na razini završene srednje škole, jedna član je student muzikologije na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, a neki ne znaju ni note. Unatoč tome, u zboru vlada sloga i zajedništvo. Jedni druge podupiru, pomažu, objašnjavaju kad nešto treba i druže se u privatno vrijeme. Korak po korak, proba po proba, liturgija po liturgija i došli smo do stupnja da kor može samostalno predvoditi pjevanje na liturgiji, pa čak i bez voditeljice ako je baš potrebno.

Osim na liturgijama u Zagrebu nastupili smo na liturgijama u nekoliko župa. Dvaput smo pjevali u Metliki, dvaput u Pećnom, zatim u Radatovićima, u Pribiću, u Stojdragi, u Jastrebarskom i u Kričkama. Te liturgije smo pjevali u cijelosti, a na nekoliko liturgija smo dobili dio koji smo pjevali, kao što je bilo na primjer na proslavi Uskrsa za Ukrajince u katedrali u Križevcima i na Ćirilovo u Zagrebu.

Osim pjevanja na liturgijama nastupili smo sa našim mješovitim sastavom i na Adventsko-Božićnom koncertu u crkvi sv.Ćirila i Metoda u Zagrebu, a zatim i na uskršnjem koncertu u istoj crkvi, a taj koncert bilo bi točnije nazvati glazbeno-duhovna večer, jer je program bio tako složen da, zajedno s dužim uvodnim informativno-duhovnim tekstovima bio svojevrsna meditacija i razmatranje u vremenu nakon Uskrsa o obredima i molitvama koji su prethodili Uskrsu, počevši od Korizme ili Velikog posta. Kroz liturgijske tekstove i kompozicije Istočnog i Zapadnog obreda, koje su izvan konteksta bogoslužja bile još posebno objašnjene i najavljene, posvijestili smo si kako nas Crkva vodi i usmjerava od posta do Uskrsa. Na tom koncertu nastupila je i naša članica Josephine Ida Zec, koja je pjevala uz klavirsku pratnju Darjane Blaće, voditeljice mješovitog sastava našeg kora, a također i flautistica Donata Vukadinović.

Naš zadnji koncertni nastup bio je 27.10. na Smotri glazbenih amatera u Zagrebu, gdje smo dobili lijepu kritiku, procjenu. Tada je dirigirao naš član student muzikologije Lovro Ivić. Komorni ženski sastav nastupio je i dan prije, 26.10. na Međureligijskom molitvenom susretu Dan Duha Asiza, kod franjevaca konventualaca na Svetom Duhu.

Zbor mladih

U radu sa zborom mladih pokazalo se da je Žumberačko pučko pjevanje, Prostopjenije vrlo lijepo i praktično. Tu vrstu crkvenog pjevanja smo smatrali nečime što se pjeva tamo negdje u selima, nešto što pjeva narod spontano i kao da nismo bili svjesni ljepote i praktičnosti napjeva. Iskušali smo te napjeve na koncertima i ispada da su na istoj razini kvalitete kao i ostali pučki napjevi. Adventsko-Božićni koncert su našoj crkvi se pokazao po programu najraznolikiji i najbogatiji koji je ikad organiziran od strane udruge Musica Nota i njihove umjetničke voditeljice Ivane Lušić.

U ovoj akademskoj godini pridružile su nam se četiri mlade osobe. Inače, članovi našeg zbora su dobri mladi ljudi, studenti ili zaposleni, koji vole ići u crkvu, pjevati i moliti, neki od njih su učili pisati ikone, a zanima ih duhovnost, zapadna i istočna, ljudi koji dolaze u crkvu i onda kada ne moraju pjevati liturgiju. Dokaz toga je i činjenica da je naš član Zrin Kristić postao bogoslov Križevačke eparhije, a Bog nas je blagoslovio i brakom naših članova Ive Bašić i Josipa Šukera koji su se u zboru upoznali i nastavili svoj životni put zajedno kao katolički suprug i supruga. Neka njih, kao i sve ostale članove Ćirilometodovog kora, i nadalje prati Njegov blagoslov da i dalje pjevamo Njemu na slavu.

Katarina Rončević, zborovođa mladog sastava

ŽUPA KARLOVAC TIJEKOM 2023.

Proteklu godinu promišljali smo, a i molili za duhovna zvanja. Pavao sebe smatra robom Gospodnjim: „Gospod me je pozvao od krila materina, od utrobe majke moje spomenuo se moga imena”! Prema tome, Božji „poziv” kršćaninu shvaćen je po uzoru na Isusov poziv učenicima. Tako povijesno gledajući izvor „zvanje” bio je ograničen na prihvaćanje redovničkog i svećeničkog načina života. No unatoč tome, svaki način života koji omogućuje čovjeku da kao Isusov učenik služi Bogu i bližnjemu možemo smatrati zvanjem! Mi smo se usredotočili ove godine na svećenički i redovnički poziv te smo tijekom godine molili molitvu otisnutu za tu prigodu. Na svakoj liturgiji u suguboj ekteniji dodali smo i zazive za duhovna zvanja, a bar jednom mjesečno imali moleben na tu nakanu. Bogu hvala ove godine upisan je lijep broj svećeničkih kandidata u naše grkokatoličko bogoslovno sjemenište na Gornjem Gradu. Nadamo se da je to rezultat i naših skromnih molitava.

U subotu 1. travnja 2023. potresla nas je vijest o preminuću gospodina Dinka Kraljevića, našeg karlovačkog pojca, o tome možete pročitati u rubri-

Blagoslov uskrsnih jestvina

ci In memoriam. Što reći nego jedno veliko hvala Bogu što nam je podario tako dobrog znalca istočnog pjevanja. Zahvaljujemo i njegovoj obitelji koja je ponekad zbog aktivnosti u našoj župi bila zakinuta u obiteljskom druženju s njim. Za sva njegova zalaganja i trud u našoj župi neka dobri Bog uzvrati svakim blagoslovom njegovim najmilijima. Neka mu je vječni spomen.

Za blagdan Uskrsa pripremili smo se velikoposnim bogosluženjem, te na taj veliki i svjetli dan s radošću blagoslovili jestvine, darove Božje i rad ruku čovječjih, kako bi ih u zdravlju i veselju zajednički blagovali u svojim obiteljima. Neka to ne bude samo još jedan od običaja već milost Božja koja nam ulijeva snagu, kako fizičku tako i onu duhovnu!

Krajem svibnja, točnije u Nedjelju 28.05.2023. sakrament sv. Krštenja primila je Sofija Mus kćerka Nikole Mus i Sanje r. Šajatović nakon obreda krštenja radosno druženje nastavljeno je u djedovom restoranu na Švarči. Našoj dragoj novokrštenici želimo Božji blagoslov i svako dobro na mnogaja i blagaja ljeta! Roditeljima i rodbini te župnoj zajednici neka bude ponos i dika!

Već preko deset godina u našoj župi svake prve subote u mjesecu upućujemo svoje prošnje i molitve milosrdnom Bogu po zagovoru Presvete

Novokršenica Sofija Mus

Bogorodice, a svakog petka u tjednu obavljamo pobožnost Ranama Kristovim. Vjernici se okupljaju u lijepom broj već sat-dva prije 18 sati te, kroz sakrament sv. Ispovijedi izmiruju se s Nebeskim Ocem kako bi sama pobožnost i slavljenje sv. Liturgije bilo što dostojnije. Nastavljamo i dalje te pozivamo i druge da nam se pridruže ovoj duhovnoj okrijepi.

Mirstvovanje molitelja za zdravlje

Na blagdan Uzvišenja sv. Križa 14. rujna proslavili smo naše godišnje proštenje. I ove se godine odazvao lijepi broj vjernika na sv. Liturgiju koja je bila u 18 sati. Predslavio ju je o. Marijan Jeftimov dekan stolni i župnik u Jastrebarskom uz služenje o. Nenada Krajačića župnika u Pribiću, monaha o. Euzebija iz Pećna, msgr. Antuna Sente rektora hrvatskog nacionalnog svetišta sv. Josipa i župnika B.D.M. Snježne-Dubovac. Kasnije nam se pridružio i dubovački kapelan- vlč. Petar Galeković.

Nakon sv. Liturgije proštenjari su se okrijepili i prigodnim domjenkom priređenim prilozima župljana. Nastojimo i dalje jedni druge poticati na dolazak u svoju matičnu župu, te sudjelujući u obredima i naredne godine proslavljati Boga držeći se svoje tradicije.

Sa proštenja Uzvišenja sv. Križa

Dragim župljanima i čitateljima „Krijesa" neka je sretna nastupajuća 2024. godina!

Vaš molitelj pred Bogom o. Željko Pajić

KATEDRALNA ŽUPA PRESVETE TROJICE, KRIŽEVCI

Svečanim bogoslužjima u grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima proslavljen je Božić - svetkovina rođenja Gospoda i Boga i Spasitelja našega Isusa Krista, kako se ova velika svetkovina naziva u liturgijskim knjigama Grkokatoličke Crkve. Svetu liturgiju ponoćku, kao i svečanu liturgiju na sam dan Božića služio je križevački vladika Milan Stipić, zajedno s katedralnim župnikom o. Mihajlom Simunovićem, eparhijskim kancelarom o. Vladimirom Simunovićem, vicekancelarom o. Mladenom Mikulićem, jeromonahom o. Andrijem Savyakom i đakonom o. Antonijem Pajićem. Na liturgijama je pjevao Zbor katedrale pod ravnanjem mo. Martina Pleše. U kasnim večernjim satima na Badnjak služilo se Veliko povečerje s litijom, a na Božić i svečana blagdanska Jutrenja.

SVEČANA PROSLAVA BOGOJAVLJENJA U KATEDRALI

U katedrali Presvete Trojice u Križevcima, svečano je proslavljena svetkovina Bogojavljenja Gospoda našega Isusa Krista. Proslava je započela uoči svetkovine, 5. siječnja navečer, svečanim predblagdanskim bdije-

njem - Velikim povečerjem s litijom koje je služio vladika Milan Stipić, križevački biskup.

Na samu svetkovinu Bogojavljenja, 6. siječnja, biskup Milan je služio svečanu arhijerejsku liturgiju s blagoslovom tzv. „jordanske vode" kojim je poškropio sve nazočne vjernike.

SVEČANO PROSLAVLJEN DAN KRIŽEVAČKE EPARHIJE

U ponedjeljak, 30. siječnja 2023., Križevačka grkokatolička eparhija svečano je proslavila svoj Dan eparhije - blagdan svojih nebeskih zaštitnika – sveta tri hijerarha, biskupa i crkvenih otaca Bazilija Velikoga, Grgura (Nazijanskog) Bogoslova i Ivana Zlatoustoga. Arhijerejsku liturgiju u grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima predvodio je križevački biskup vladika Milan Stipić, u suslavlju s apostolskim nuncijem u Republici Hrvatskoj nadbiskupom Giorgiom Linguom, bjelovarsko-križevačkim biskupom Vjekoslavom Huzjakom, varaždinskim biskupom Božom Radošem, pomoćnim zagrebačkim biskupima Ivanom Šaškom i Mijom Gorskim te sisačkim biskupom Vladom Košićem, koji je i propovijedao. U suslavlju je sudjelovao i cistercitski opat iz Stične u Sloveniji o. Maksimlijan File te brojni grkokatolički i rimokatolički svećenici iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Vojvodine, Ukrajine, Slovenije i Austrije, đakoni i bogoslovi.

LITURGIJA PRETPOSVEĆENIH DAROVA

U srijedu Prvoga tjedna svete Četrdesetnice, 24. veljače 2023., u katedrali Presvete Trojice u Križevcima, vladika križevački Milan Stipić služio je prvu Liturgiju pretposvećenih darova. Liturgija pretposvećenih darova

je crkveno bogoslužje u bizantskom obredu koje se služi u svagdane Velikoga posta (Sveta četrdesetnica), u sklopu kojega se podjeljuje pričest svetim Darovima (Tajnama odn. Euharistijom) koji su posvećeni na nekoj prethodnoj božanskoj Liturgiji.

SVETI JOSIP JE PRIMJER SVEGA ONOGA ŠTO BISMO U VRIJEME POSTA TREBALI BITI

Na Četvrtu nedjelju Velikoga posta svete Četrdesetnice ili Korizme, 19. ožujka, vladika križevački Milan Stipić služio je Liturgiju sv. Bazilija Velikoga u grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima i po tom predvodio pjevanje Akatista svetom Josipu, Zaručniku presvete Bogorodice, pred njegovom ikonom. U istočnim Crkvama sv. Josip se inače slavi na Nedjelju svetih Bogootaca koja pada odmah poslije Božića, kada se zajedno spominje s kraljem Davidom i apostolom Jakovom.

VELIKI ČETVRTAK U KATEDRALI PRESVETE TROJICE

Na Veliki četvrtak, 6. travnja 2023., u grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima vladika križevački Milan Stipić služio je u popodnevnim satima Večernju i Liturgiju sv. Bazilija Velikoga kao spomen-čin Kristove posljednje večere s učenicima na kojoj je ustanovio otajstvo pre-

svete Euharistije i svećenički red. A vladikom Stipićem suslužili su o. Mihajlo Simunović, katedralni župnik, o. Vladimir Simunović, eparhijski kancelar, jeromonah o. Andrij Savyak, dušobrižnik za raseljene Ukrajince, o. Zoran Vladušić, župnik u Sošicama i Kaštu te đakon Antonije Pajić.

USKRS - PASHA GOSPODNJA -
U KATEDRALI U KRIŽEVCIMA

Na uskrsno jutro, 9. travnja 2023.,u ranim jutarnjim satima, vladika križevački Milan Stipić, zajedno sa svećenstvom, monasima, sestrama bazilijankama i vjernicima, u Katedrali Presvete Trojice u Križevcima, služio je Pashalnu jutrenju sa svečanim ulaskom u katedralu i pjevanjem Pashalnog kanona sv. Ivana Damašćanskoga. Nakon Jutrenje uslijedilo je uobičajeni blagoslov uskrsnih jestvina. U 10 sati vladika Stipić služio je svečanu uskrsnu arhijerejsku liturgiju sv. Ivana Zlatoustog a s njime su suslužili katedralni župnik o. Mihajlo Simunović, kancelar o. Vladimir Simunović, vicekancelar o. Mladen Mikulić, dušobrižnik za raseljene Ukrajince o. Andrij Savyak, svećenik o. Igor Grahovac-Fedešin te đakon o. Antonij Pajić. Posluživali su bogoslovi Križevačke eparhije, a liturgiju je pjevao Zbor katedrale pod ravnanjem Martina Pleše.

USKRS U GRKOKATOLIČKOJ KATEDRALI U KRIŽEVCIMA

U nedjelju, 16. travnja 2023., više stotina ukrajinskih izbjeglica iz sjevero-zapadne Hrvatske okupilo se u grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima na arhijerejskoj liturgiji koju je služio vladika križevački Milan Stipić u zajedništvu s više svećenika. Pjevao je Zbor katedrale.

VLADIKA STIPIĆ SLUŽIO LITURGIJU U SV. MIHAELA U DUBRAVI

U nedjelju, 23. travnja 2023., vladika križevački Milan Stipić, u večernjim je satima služio Božansku liturgiju sv. Ivana Zlatoustoga u župnoj crkvi sv. Mihaela arkanđela u Zagrebu - Dubravi, s nakanom za mir u svijetu i Ukrajini, a u zahvalu župi za njezin karitativni prilog Caritasu Križevačke eparhije za pomoć stradalima u ratu u Ukrajni i ukrajinskim izbjeglicama u Hrvatskoj. S vladikom su služili domaći župnik fra Goran Rukavina, eparhijski kancelar o. Vladimir Simunović, katedralni župnik protojerej o. Mihajlo Simunović i đakon Antonije Pajić. U župi sv. Mihaela u Dubravi bilo je organizirano prikupljanje pomoći za Catitas Križevačke eparhije koji brine za brojne izbjeglice iz Ukrajine koji se sada nalaze u Hrvatskoj te im se Križevačka eparhija ovim putem zahvalila. Na liturgiji je pjevao zbor križevačke katedrale.

PROSLAVA 30. OBLJETNICE PRISUTNOSTI FOKOLARINA U KRIŽEVCIMA

Od subote 29. travnja do ponedjeljka 1. svibnja 2023. u središtu Mariapolija Faro u Križevcima, obilježena je 30. obljetnica stalne prisutnosti Pokreta fokolara u gradu Križevcima, koji djeluje u prostorima grkokato-

ličke biskupske rezidencije uz Katedralu Presvete Trojice. Na svečanom skupu okupili su se brojni fokolari iz Hrvatske i inozemstva, uključujući biskupa križevačkoga Milana Stipića, gradonačelnika Marija Rina, župana Koprivničko-križevačke eparhije Darka Korena, državnog tajnika Branka Hrga kao i predstavnika predsjednice Pokreta fokolara Margaret Karram gospođa Dana Kempt i gospodin Vitek Valter. Poslije svečanog skupa u katedrali je služena svečana arhijerejska liturgija zahvalnica za prisutnost fokolarina kao i za sve žive i pokojne članove pokreta, koju je služio vladika Stipić zajedno s apostolskim nuncijem u RH nadbiskupom Giorgiom Linguom, bjelovarsko-križevačkim biskupom Vjekoslavom Huzjakom te grkokatoličkim i rimokatoličkim svećenicima i đakonima. Liturgiju je pjevao združeni zbor sastavljen od 60 pjevača sadašnjih i bivših članova zbora Ivan Goran Kovačić koji su pod ravnanjem Ozrena Bogdanovića otpjevali liturgijski napjev kojega je skladao Stjepan Mokranjac.

ZADUŠNA SUBOTA UOČI PEDESETNICE

Na Petu zadušnu subotu, uoči Pedesetnice, 27. svibnja 2023., vladika Milan Stipić, biskup križevački, zajedno s generalnim vikarom o. Vladimirom Simunovićem i đakonom Livijom Marijanom, u Katedrali Presvete Trojice služio je svetu Liturgiju s Panahidom za sve pokojne biskupe, prezbitere, đakone, bogoslove, redovnice i redovnike, svećeničke supruge te vjernike Križevačke eparhije.

U KATEDRALI SVEČANO PROSLAVLJENA SVETKOVINA PEDESETNICE – DUHOVI

Na Nedjelju Silaska Svetoga Duha – Pedesetnicu ili Duhove, 28. svibnja 2023., u grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice, vladika Milan Stipić, biskup križevački, služio je svečanu arhijerejsku liturgiju sv. Ivana Zlatoustog, uz susluženje svećenika i đakona i sudjelovanje brojnih vjernika. Na liturgiji, koju je pjevao Zbor križevačke katedrale pod ravnanjem Martina Pleše, sudjelovali su brojni vjernici, među kojima su bili i hodočasnici Ukrajinci iz Slovenije koji su s dva autobusa pristigli iz Ljubljane, Celja, Novog Mesta i drugih gradova te skupina djece iz više pjevačkih ansambala iz Lavova u Ukrajini.

SVEČANA PROSLAVA PRESVETE TROJICE U KRIŽEVCIMA

Na Duhovski ponedjeljak, 29. svibnja 2023., kada se slavi svetkovina Presvete Trojice, svečano je proslavljen naslovnik grkokatoličke katedrale u Križevcima. Arhijerejsku liturgiju sv. Ivana Zlatoustoga služio je križevački biskup vladika Milan Stipić zajedno s biskupom porečko-pulskim

mons. Ivanom Štironjom, koji je održao prigodnu homiliju te brojnim grkokatoličkim i rimokatoličkim svećenicima, đakonima, bogoslovima i narodom Božjim. Na kraju svete liturgije, koju su pjevali članovi Zbora katedrale pod ravnanjem Martina Pleše, vladika Milan je pozdravio sve nazočne i srdačno zahvalio biskupu Ivanu na upućenim riječima, pozvavši sve da se ne ogluše na njegove riječ kako samo onaj koji može vidjeti nevidljivo može ostvariti nemoguće.

PROSLAVA SV. TROJICE U VRLICI

Na prvu subotu po Duhovima, 3. lipnja 2023., u Vrlici, u župnoj crkvi Gospe od Ružarija, služena je sveta liturgija u čast svetkovine Presvete Trojice - naslovnika nekadašnje grkokatoličke crkve u Vrlici. Liturgiju je predvodio protojerej stavrofor o. Mihajlo Simunović, katedralni župnik zajedno sa župnikom o. Janom Jakubovim i drugim svećenicima. Pjevanje liturgije predvodili su pjevači katedralnog zbora iz Križevaca zajedno sa zborom župe Krista Spasitelja iz Splita.

PRVA ISPOVIJED I PRIČEST DJECE U KATEDRALI

Na svetkovinu Presvete Euharistije, u četvrtak 8. lipnja 2023., u grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice, sedamnaestero djece - od kojih su većina izbjeglice iz Ukrajine, pristupilo je prvi puta svetoj Tajni ispovijedi i primilo prvu pričest na svečani način. Svečanu liturgiju sv. Ivana Zlatou-

stog, u zajedništvu s više svećenika, služio je križevački vladika Milan Stipić, a pjevali su pjevači Katedralnog zbora.

BOGOSLOVI IZ LAVOVA BORAVILI U HRVATSKOJ I ODRŽALI VIŠE KONCERATA

Polaznici grkokatoličke bogoslovije Svetoga Duha iz Lavova, zajedno sa svojim rektorom, boravili su više dana u Hrvatskoj te su u organizaciji

Križevačke eparhije i dobrotom nadbiskupija Zagrebačke, Đakovačko-osječke i Zadarske te Šibenske biskupije obišli više gradova u sklopu svog boravka u Hrvatskoj od 25. lipnja do 2. srpnja 2023. Bogoslovski puhački orkestar tako je nastupio u bazilici sv. Antuna Padovanskog u Zagrebu, u Đakovu, Slavonskom Brodu, Lipiku, Kričkama, Zadru i Križevcima, oduševivši posvuda publiku svojim sviranjem. Bogoslovski zbor je pjevao liturgiju u Križevcima, Kričkama i Slavonskom Brodu.

DUHOVNE VJEŽBE 2023.

Od 29. kolovoza do 1. rujna 2023., u rezidenciji križevačke biskupije grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima, održane su godišnje duhovne vježbe za svećenike, đakone i bogoslove Križevačke eparhije. Duhovne vježbe, na kojima je sudjelovao i vladika Milan Stipić, vodio je fra Josip Ivkić OFM, koji je kroz razmatranja nad izabranim svetopisamskim tekstovima tijekom osam nagovora tumačio i osvjetljavao bitne značajke svećenickog poziva i poslanja. Tijekom duhovnih vježbi svagdano se u katedrali služilo Božansku liturgiju i časove, uz prigodu za osobne susrete s voditeljem i pojedinačne ispovijedi. Održan je i molitveni spomen (Panihida) za sve pokojne marčanske i križevačke biskupe, svećenike, đakone, bogoslove, monahe i monahinje te svećeničke obitelji. Na svršetku je održano zahvalno bogoslužje - Blagodarenje.

KRIŽEVCI: UOČNICU SV. MARKA KRIŽEVČANINA PREDVODIO VLADIKA MILAN LACH IZ SLOVAČKE

Već tradicionalno se uočinica blagdana sv. Marka Križevčanina svečano slavi u grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima. Tako je u srijedu, 6. rujna 2023., služena svečana arhijerejska liturgija koju je predslavio vladika Milan Lach SI, pomoćni biskup Bratislave, uz suslavitelje vladiku križevačkoga Milana Stipića i biskupa bjelovarsko-križevačkoga Vjekoslava Huzjaka, brojnih grkokatoličkih i rimokatoličkih svećenika, đakona i bogoslova te mnoštva vjernika iz Križevaca, a uz pjevanje Zbora Križevačke katedrale.

SPOMEN POKOJNIH U GRKOKATOLIČKOJ KATEDRALI U KRIŽEVCIMA

U srijedu, 1. studenoga 2023., na blagdan sv. Kuzme i Damjana, prema grkokatoličkom, i blagdan Svih svetih po rimskom kalendaru, vladika križevački Milan Stipić, zajedno sa svećenicima katedrale, služio j u Katedrali Presvete Trojice u Križevcima svečanu svetu liturgiju u spomen na pokojne za koje se osobito molilo. Posebno se molilo za one za koje nema tko moliti. Nakon svete liturgije služena je Panahida - molitveni spomen za pokojne na kojoj su se spominjala imena pokojnika koja su vjernici donijeli da ih se spomene

DAN SJEĆANJA NA ŽRTVE DOMOVINSKOG RATA U GRKOKATOLIČKOJ KATEDRALI U KRIŽEVCIMA

Na Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje, u subotu, 18. studenoga 2023., u Grkokatoličkoj katedrali Presvete Trojice u Križevcima, vladika križevački služio je svetu zadušnu liturgiju i panihidu – molitveni spomen za pokojne za sve žrtve Domovinskoga rata. Tom prigodom u katedrali je održan i koncert Hrvatskog pjevačkog društva „Bijaćka vila" iz Kaštela pod dirgigentskim vodstvom. maestra Andre Čala. Gosti koncerta bili su članovi Hrvatskog pjevačkog društva „Kalnik" koji su nastupili pod vodstvom dirigenta Ozrena Bogdanovića. Izvodile su se duhovne skladbe zapadne i istočne liturgijske baštine.

Što se tiče bogosluženja, svake nedjelje je pjevana liturgija u 10:00 sati, na kojima redovito sudjeluju naši pjevači Katedralnog zbora. A preko tjedna redovite su i liturgije navečer u 18:00 ili 19:00 sati.

o. Mihajlo Simunović
katedralni župnik

VIJESTI IZ GRABRA

Ivanje u Grabru

U župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u Grabru u nedjelju 25. lipnja liturgijskim slavljem vjernici ove starodrevne župe proslavili su svog nebeskog zaštitnika. Liturgijsko slavlje predvodio je novoimenovani župnik o. Marjan Jeftimov.

Okupljenom narodu se nakon 32 godine upravljanja ovom župom zahvalio o. Milan Vranešić. U ganutljivom oproštajnom govoru zahvalio je dragom Bogu i malobrojnim ali iznimno vrijednim vjernicima. Istaknuo je što je dobri Bog preko župljana i prijatelja ove župe učinio u posljednja tri desetljeća na materijalnom i duhovnom polju. Poseban naglasak stavio je na žrtvu i krv mučenika ove župe: križevačkog biskupa Janka Šimraka (sustradalnika blaž. Alojzija Stepinca) i dvojice svećenika dr. Ivice Šimraka i Pavla Gvozdanovića.

Novi grabarski župnik o. Marjan Jeftimov predvodio je liturgiju i zahvalio na svemu dosadašnjem župniku o. Milanu Vranešiću

Ivanja 2023.

Održana 25. žumberačka likovna kolonija u župi Grabar

Usprkos kiši 25. žumberačka likovna kolonija u organizaciji Ogranka Matice hrvatske u Samoboru i Žumberačkog vikarijata održava se danas u župi svetog Ivana Krstitelja u Grabru na Žumberku. Već četvrt stoljeća sastaju se likovni umjetnici i pjesnici kako bi svojim umjetničkim izričajem potaknuli misao o nedjeljivom spoju čovjeka i prirode i podsjetili na važnost očuvanja i povratka u napuštena sela i krajeve Lijepe naše. U prekrasnoj žumberackoj prirodi nastaju novi umjetnički radovi

Umjetnici stvaraju u Grabru

umjetnika: Maje Cipek, Đurđice Debogović, Grozdane Korpar, Maje Šmit, Nevenke Miklenić, Mirjane Žegarac i Snježane Zakanj Radovanić. Stihove čitaju Vlasta Mažuranić, Ljiljana Cvetković, Anica Šćulac, Snježana Zakanj Radovanić i Lada Lokmer.

Glazbom događaj prati Duo MaLa (Maja Cipek i Lada Lokmer).

Izložba likovnih radova nastalih na koloniji održana je u rujnu 2023. godine u Gradskoj knjižnici Samobor.

Oproštaj vlč. Vranešića od župe Ivana Krstitelja u Grabru

U nedjelju 3. prosinca 2023. župljani župe Grabar su se svečanim ručkom kojeg su pripremili i prekrasnim poklonom odlučili zahvaliti vlč. Mili Vranešiću na trideset godine službe u toj žumberačkoj župi. Tim povodom gđa Danica Telišman mu je posvetila pjesmu koju vam donosimo u nastavku:

Oproštaj Milana Vranešića od župe Grabar

Poštovanom velečasnom Mili Vranešiću

Tiho, tiho, najtiše,
dugo, dugo, najduže,
u srcima našim
osjećamo vaš glas molitve,
iz crkve male premilog Grabra.

Uz vas i vaš blagoslov,
Božju pomoć, drugih
ljubitelja Grabra,
čuvat ćemo vjeru, mir,
običaje i baštinu
našeg prekrasnog kraja
Grabra!
Našeg zavičaja!
Zahvaljujemo na svemu,
vaši Žumberčani!

Jubilej Milana i Zore Gvozdanović

U subotu 2. rujna 2023. godine pod svetom liturgijom u grabarskoj župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja naši župani Mila i Zora Gvozdanović iz

Milan i Zora Gvozdanović svetom liturgijom proslavili su jubilej 50 godina braka. Živjeli na mnogaja i blagaja ljeta.

Brezovca obnovili su bračne zavjete. Kroz pedeset godina zajedničkog života svjedoče da u obitelji kada ima ljubavi, razumijevanja i Božjeg blagoslova sve se može postići. U njihovom zajedništvu, ljubavi i zdravlju neka ih Bog poživi još puno godina.

Na kraju našeg izvještaja iz župe Grabar spomenimo i naše vrijedne župljane koji se neumorno trude oko uređenja crkve i okoliša. Tijekom godine imali smo nekoliko akcija. Ovim putem zahvaljujemo svima koji su se odazvali te pozivamo sve da se uključe u nadolazeće aktivnosti.

Nakon radne akcije družimo se uz žumberačke specijalitete

KROZ ŽUPU MRZLO POLJE U 2023. GODINI

Mrzlopoljska župa sv. Petra i Pavla ove godine imala je čast predstaviti se u javnosti putem televizijskog prijenosa. Liturgija sa našeg župnog proštenja izravno je prenošena putem Hrvatke radio televizije. Na taj način mnogi u domovini i inozemstvu koji potječu iz ove župe mogli su sudjelovati u našem duhovnom zajedništvu.

Osim naših domaćih vjernika na taj dan tradicionalno nam se pridružuju i vjernici iz drugih župa. Tako smo svi zajedno svečano proslavili naše nebeske zaštitnike. Svima koji su pridonijeli ovoj svečanosti iskrena hvala.

Uspomena na televizijski prijenos iz Mrzlog polja na Petrovo 2023. godine

Prva pričest

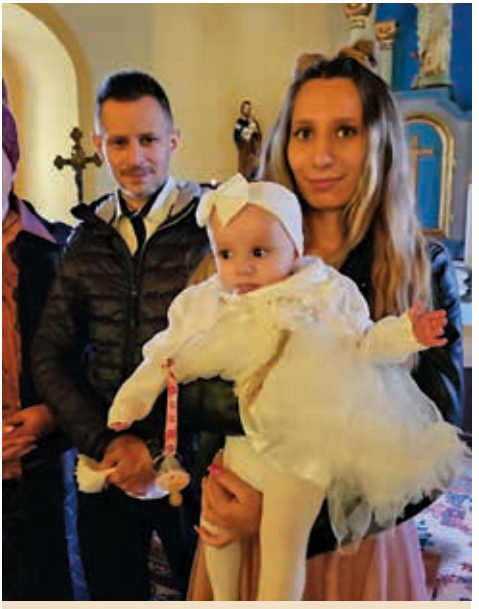
U svakoj župi poseban je dan kada dijete pristupa prvoj svetoj pričesti. Na radost svih nas ove godine pričest je primio Karlo Latković. Svoj svečani dan proslavio je u zajedništvu svoje obitelji i naše župne zajednice. Njemu i njegovoj obitelji čestitamo i molimo za daljnji duhovni rast.

Prvopričesnik Karlo Latković s obitelji

Život u našim kapelama

Osim u župnoj crkvi duhovni i sakramentalani život odvija se i u našim kapelama. Na Budinjaku tradicionalno se okupljamo u srpnju. I ovoga puta mnogi su se zauzeli da na taj dan crkva bude očišćena i okićena. Posebno želimo zahvaliti Nevenki Vlašić i Nevenki Petravić koje su se osobito trudile da crkva bude dostojanstveno uređena. Ove godine imali smo i jedno krštenje kod sv. Petke. Krštena je mala Leila Milaković. Njoj i njezinoj obitelji želimo obilje božjeg blagoslova u daljnjem životu.

Krštenje male Leile Milaković

Petrovska nedjelja na Budinjaku

U selima Tomaševci, Osunja i Kordići proštenja se održavaju tradicionalno. Posebno treba zahvaliti svima onima koji na te dane ugoste svećeni-

Zajedništvo u Kordićima

Okupljeni oko križa na Osunji – na ovaj dan selo opet oživi

ka i druge goste. U tom smislu svi zaslužuju zahvalu. Isto tako treba istaknuti da su kapele i okoliš oko njih lijepo uređeni što je zaista za svaku pohvalu. Tim putem treba i dalje nastaviti. Raduje nas što se i mlađi pomalo uključuju u naše aktivnosti.

U Tomaševcima – malo nas je al se nedamo

Lijepi primjer

Župa Mrzlo polje uvijek se isticala po lijepim primjerima u zajednici. Ove godine također želimo istaknutu kako su se vrijedni župljani na poziv župnika uključili u radnu akciju održavanja okoliša župnog dvora. Površi-

Akcija uređenja okoliša župnog dvora u Mrzlom Polju

na je velika stoga i održavanje zahtijeva puno truda. Ovim putem zahvaljujemo našim dragim mrzlopoljcima koji svojim primjerom pokazuju kako valja brinuti za ono što je svima nama zajedničko.

Župnik
o. Nenad Krajačić

TRADICIJA ŽIVI U PEĆNOM

Iz godine u godinu na žalost broj župljana u našoj pećanskoj župi se smanjuje. No usprkos svemu tradicija ovdje i dalje živi. To se posebno može vidjeti na blagdan Uznesenja blažene Djevice Marije tj. na Veliku Gospu. Tada se u Pećnom okupe svi oni koji su već prije odselili iz ovih našim žumberačkih sela i zaselaka.

Ove godine na župno proštenje pohodio nas je križevački vladika Milan Stipić i drugi naši susjedni župnici. Nakon liturgije obavili smo i tradicionalnu procesiju u kojoj smo nosili lik Pećanske Bogorodice. Lijepo je jednom godišnje vidjeti sve one kojima su korijeni odavde. Nadamo se da će se u doglednoj budućnosti neki odlučiti obnoviti svoja stara imanja i provoditi više vremena u ovoj prekrasnoj prirodi.

Arhijerejska liturgija u Pećnom

Drašći vrh vjerno čuva tradiciju

Takav lijepi primjer može se vidjeti u selu Drašći vrh gdje ima mnogo obnovljenih kuća i gdje se osjeća živost. Na godišnje proštenje – Ilinje i ove godine okupili smo se u tamošnjoj kapeli kako bi zajednički proslavili zaštitnika ovoga sela. Zahvaljujemo svima koji se trude oko uređenje kapele kao i onima koji na dan proštenje ugoste svećenika.

župnik
o. Nenad Krajačić

ŽUPA PRIBIĆ SE POMLAĐUJE

Kao i proteklih tako i ove godine iz župe Blagovijesti u Pribiću možemo s radošću zaključiti da ima novih krštenja. To je uistinu lijepi zak jer se ovdašnja župa pomlađuje. Raduju nas krštenja Frana i Vida iz slavne uskočke porodice Gvozdanovića. Mlade obitelji temelj su svake župne zajednice zato i nama svako krštenje puno znači. Našim novokrštenicima kao i njihovim roditeljima i cijeloj rodbini želimo obilje Božjeg blagoslova.

Krštenje Frana Gvozdanovića

Naše župno proštenje Blagovijest uvijek je prilika da se okupimo na svetoj liturgiji. Ove godine liturgiju je predslavio križevački vladika Milan Stipić a liturgiji su se pridružili i svećenici iz našeg vikarijata. Na liturgiji su pjevale Kantalice iz Zadra. Nakon svečane liturgije druženje je nastavljeno u restoranu Mozart, a ovim putem zahvaljujemo vlasnicima na ručku. Radujemo se svakom zajedništvu oko Gospodnjeg i onog bratskog stola.

Krštenje Vida Gvozdanovića

Na kraju liturgije služen je akatist u čast Presvete Bogorodice

Hodočašće u Međugorje

Ove godine organizirali smo i hodočašće u Međugorje. Odazvao se uistinu lijepi broj vjernika. U duhovnom zajedništvu iskoristili smo ovo hodočašće za osnaženje naše osobne vjere. Posjet Međugorju uvijek je prilika da se posebno preporučimo Presvetoj Bogorodici, da se molimo za svoje i zdravlje naših bližnjih. Ukratko se sve može sažeti u rečenicu: lijepo iskustvo i duhovna korist za sve hodočasnike.

Naši hodočasnici na putu prema brdu ukazanja u Međugorju

U posjetu čuvenom mostu u Mostaru

župnik
o. Nenad Krajačić

ZABILJEŽENO FOTOOBJEKTIVOM U NAŠIM ŽUPAMA

Uručenje priznanja glavnom uredniku Žumberačkog krijesa o. Milanu Vranešiću na svečanosti u križevačkoj katedrali

U jednoj od kanoničkih kurija u Križevcima u podrumskim prostorijama ustupljen je prostor za obiteljsku udrugu

Grkokatolička procesija na blagdan sv. Marka Križevčanina od katedrale do crkve sveca

Za vrijeme obnove kaštanske crkve sv. liturgija se služi u dvorani vatrogasnog doma (Zadušna subota 2023.)

Sveti Nikola stigao je u katedralu na kočiji

Tijekom cijele 2023. godine nastavljeni su radovi na uređenju kaštanske crkve sv. Antuna Pustinjaka

Liturgijom smo proslavili blagdan Velike Gospe u Dančulovićima

Konjanici iz Hrvatske i Slovenije sastali su se kod crkve sv. Petke na Budinjaku na dan proštenja

Plemenita inicijativa ribičkog društva. Poribljavanje ribnjaka u Pribiću 2023. godine. Najmanji u akciji.

Blagoslov vode u Jaski

Koncert u Jastrebarskom

ŽUMBERAK
JUČER, DANAS, SUTRA

ODRŽANA PREZENTACIJA ŽUMBERAČKOG KRIJESA

U subotu 28. siječnja 2023. u Grkokatoličkom sjemeništu održana je prezentacija 46. broja Žumberačkog krijesa i knjige Liturgika autora Ivana Pavkovića. Publikacije su predstavili pročelnik Tiskovnog ureda Zagrebačke nadbiskupije vlč. Tomislav Hačko i član uredništva Glasa koncila Luka Tripalo. U svojim izlaganjima predstavljači su govorili o važnosti crkvenih publikacija, napose godišnjaka koji zapravo predstavljaju kroniku događanja u određenim mjesnim crkvama. Žumberački krijes kroz više od četiri i pol desetljeća donosi na svojim stranicama zapise o crkvenim događajima postaje svjedok vremena te čuva od zaborava sve ono što se važnoga na crkvenom planu dogodilo. Osim crkvene dimenzije Žumberački krijes bilježi i važnije društvene događaje koji čine svakodnevnicu žumberačke zajednice. Povijesne teme koje su obrađene na stranicama Krijesa daju ovoj publikaciji i dodatnu znanstvenu težinu. Svaki novi broj ovog godišnjaka ujedno je i doprinos cjelokupnoj hrvatskoj historiografiji.

Predstavljanje novog broja Krijesa održano je u Grkokatoličkom sjemeništu

Uzvanici na prezentaciji

Na prezentaciji je istaknuto kako je objavljivanjem starih fotografija na stranicama krijesa za budućnost očuvan važan dio povijesti jednog kraja. Na kraju je naglašeno kako među novom generacijom sve više pažnje zauzimaju digitalni mediji ali da knjige i dalje imaju svoje čitatelje. Stoga treba nastaviti izdavati publikacije jer one ipak ostaju kao određena sigurnost jer digitalni mediji ipak ne pružaju sigurnost kao tiskane knjige. Nakon predstavljanja novih izdanja u Grkokatoličkom sjemeništu nastavljeno je druženje mnogobrojnih uzvanika.

PREZENTACIJA NOVOG
47. BROJA ŽUMBERAČKOG KRIJESA
ODRŽATI ĆE SE U SUBOTU 27. SIJEČNJA 2024.
U GRKOKATOLIČKOM SJEMENIŠTU,
ĆIRILOMETODSKA 1, U ZAGREBU
S POČETKOM U 17 SATI
DOBRODOŠLI

GOSPODARSKA KRONIKA ŽUMBERKA U 2023. GODINI

Gospodarska kronika Žumberka u 2023. godini mogla bi se sažeti u dvije riječi „dobro i loše". Ono što je bilo dobro treba pohvaliti a ono što je bilo loše zaslužuje svaku kritiku. Ipak bilo je više onoga što je pozitivno te tako i treba započeti godišnji pregled.

Ukinut Šengen

Zasigurno najvažniji društveni događaj za Žumberak u 2023. godini jest ukidanje Šengena tj. malograničnih kontrolnih prelaza. Zakon koji je stupio na nagu 1. 1. 2023. ukinuo je granične prijelaze između Hrvatske i Slovenije što je omogućilo mnogima sa obije strane granice nesmetani prolazak. Poznato je naime da mnogobrojni Žumberčani imaju svoje nekretnine sa obije strane granice. Stoga ukidanje graničnih prelaza uvelike olakšava komunikaciju i promet. Svečanost povodom ukidanja Šengena organizirana je u žumberačkom naselju Brezovica na području MO Radatovići. Na nekadašnjem graničnom prelazu okupili su se stanovnici sa obije strane granice koje povezuje dugogodišnja suradnja, rodbinske veze i prijateljstva. Na svečanosti su bili prisutni predstavnici Crkve, lokalnih vlasti, društvenih udruga kao i mnogobrojni građani. Na početku svečanosti održana je molitva za sve one koji će nadalje prolaziti ovim krajem a u nastavku su prisutne pozdravili predstavnici lokalnih vlasti. Simbolično je prerezano drvo kao znak prija-

Metliški i radatovićki župnik o. Ivan Skalivski održao je molitvu na nekadašnjem graničnom prelazu Brezovica kod Radatovića

teljstva i mira. Po završetku službenog obilježavanja ukidanja granice organiziran je i prigodni kulturno-zabavni program.

Svečanost na graničnom prelazu Brezovica

Predsjednik MO Radatovići Ilija Strahinić simbolično reže drvo kao znak prijateljstva i dobrosusjedskih odnosa

Nakon svečanosti druženje se nastavilo uz glazbu i hranu

Nova cesta Gabrovica-Poklek

U 2023. godini najznačajniji ostvareni infrastrukturalni projekt u Žumberku jest obnova ceste Gabrovica – Poklek. Dionica ceste u potpunosti je rekonstruirana po najvišim standardima. Investitor i izvođači zaslužuju svaku pohvalu jer se sada po cesti može putovati brže i sigurnije. Treba istaknuti kako je do realizacije projekta došlo nakon što je cesta prekategorizirana tj. kada je Grad Samobor cestu prepustio Hrvatskim (županijskim) cestama. Grad Samobnor nije imao u svom proračunu dovoljno sredstava stoga je odluka da cestu prepusti državnoj razini bila opravdana i razumna. Hrvatske ceste zaista su ovu dionicu obnovile na najbolji način što zavrjeđuje svaku pohvalu. Sanirani su odroni, napravljeni odvodi, izvedena je dobra priprema, a zatim je položen asfalt u dva sloja. Konačno po završetku asfaltiranja postavljene su i cestovne ograde radi sigurnosti prometa. Nadamo se da će ovaj lijepi primjer biti standard i za ostale ceste u Žumberku. Ukratko, na primjeru ceste koja je obnovljena potvrđuje se ona narodna poslovica; sve se može kad se hoće. Na ovome mjestu treba istaknuti i zalaganje crkvenih predstavnika, predstavnika raznih lokalnih udruga kao i mnogobrojnih pojedinaca koji su se godinama zalagali da se ova dionica ceste u potpunosti obnovi. Svi koji su se trudili zaslužuju zahvalu.

Novi asfalt na žumberačkoj cesti dionica Gabrovica - Poklek

Završni radovi na postavljanju cestovne ograde kod Stojdrage

Radovi na uređenju ceste od Gabrovice do Pokleka završenu su u studenome 2023., a paralelno s time nastavljeni su radovi na sanaciji odrona na daljnjoj dionici prema Novim Selima i Petričkom selu. Veliki odroni zahtijevaju i velike radove, pa će se i taj dio ceste kad odroni budu sanirani konačno i asfaltirati. Nadamo se da će kvaliteta izvedbe biti kao i do sada.

Sanacija odrona kod Novih Sela

Ostale žumberačke dionice

Na cestama o kojima brinu lokalni gradovi situacija nije niti približno slična. U prometnice se ulaže minimalno a obnova traje dugo i nije kvalitetna. U 2023. na nekim lokalnim cestama danima je trebalo da se saniraju odroni ili srušena stabla. Na ovaj problem valja upozoriti kako bi se u budućnosti izbjegle ovakve situacije koje otežavaju život lokalnom stanovništvu.

Srušena stabla otežava normalnu komunikaciju.
Službe trebaju žurno djelovati

Odron ne dionici ceste „čez Jarak" Gabrovica – Jelenići.
Sanacija se predugo čeka. (Zima 2023.)

Asfaltirane male dionice u Istočnom Žumberku

Novi asfalt i u selu Danima

Na području Žumberka čiji dio pokriva Grad Samobor u 2023. godini asfaltirano je na dva mjesta. Novi asfalt položen je u selima Dane i Kordići. Na žalost dionica koja povezuje ova dva sela ostala je neasfaltirana. Zašto je tome tako teško je objasniti ali treba se dalje zalagati da se sela spoje asfaltnom cestom.

Asfalt je prošao kroz selo Kordiće (Mrzlo Polje)

Ostale društvene aktivnosti

Od ostalih društvenih aktivnosti u 2023. svakako valja zabilježiti aktivnosti žumberačkih lovaca i planinara. Lovačko društvo sa Budinjaka lijepo je obnovilo svoju zgradu u središtu naselja. Objekt je dobio novu fasa-

Nova fasada na lovačkom domu u Budinjaku

du što daje novu vizuru. I planinari su bili aktivni. Postavili su novu markaciju na planinarskim stazama na širem stojdraškom području. Novi znakovi pomoći će svima onima koji na ovo područje dolaze po prvi puta.

Potrebno je postaviti nove smjerokaze

U Žumberku je sve više i više biciklista, planinara i turista općenito. Mnogi su primijetili da na puno mjesta nedostaju smjerokazi i table. To se svakako odnosi na one ceste i putove koji su izvan glavnih prometnica. Jedan od takvih primjera je i cesta koja vodi od Griča preko Blaževog brda do Sošica. Na toj dionici ceste nekoli-

Na području Stojdrage planinari su postavili nove znakove i markaciju

Raskršće kod Pogane Jame – desno skretanje prema Sloveniji, ali nema nikakvih oznaka. Ravno put prema Sošicama, ali nema oznaka.

ko je odvajanja prema Sloveniji (Kostanjevica i Šentjernej) ali nema nikakvih oznaka. Zbog posjetitelja svakako bi trebalo postaviti barem najjednostavnije smjerokaze.

Lijepi primjeri

Nove klupe kod crkve sv. Ilije na Svetoj Geri

Sa Svete Gere uvijek dolaze lijepe vijesti, pa tako i ove godine. U okolici crkve sv. Ilije postavljene su nove drvene klupe. Podsjetimo prve su postavljene još davne 1991. godine kada je i započela obnova kapele. Nove klupe postavljene su zahvaljujući aktivnostima Parka prirode.

IZ PARKA PRIRODE

Čiste jame – pitka voda

Svaki otpad odbačen u krško podzemlje, na kraju uvijek završi u našoj čaši vode.

Područje Žumberka i Samoborskog gorja sadrži geološke naslage starosti od perma do kvartara, odnosno naslage stare više od 250 milijuna godina sve do stijena koje nastaju i danas. Po svom geotektonskom i zemljopisnom sklopu, tu je granica između tzv. Dinaridske karbonatne platforme i područja Unutrašnjih Dinarida te se ovdje dinamično isprepliću prirodna i zemljopisna obilježja dinarskog krškog terena i krških zaravni, panonskog blago ravničarskog kraja mirnih terasa i vodotoka te prialpskog krajolika oštrih grebena i hridi.

Prevladava područje krškog reljefa s brojnim površinskim i podzemnim krškim reljefnim oblicima te bogatom krškom hidrologijom. Stoga u Parku prirode „Žumberak – Samoborsko gorje" nalazimo brojne podzemne krške oblike poput spilja i jama. Do sada je istraženo preko 137 speleoloških pojava, od čega više od 72 krška ponora. Za sada se najdubljom smatra spilja Bedara s istraženom duljinom većom od 1020 m i dubinom od oko 113 m, dok se najduljom za sada smatra spilja Provala s trenutno 1862 m topografski snimljenih kanala.

Pored krških površinskih oblika poput ponikvi, uvala i slijepih dolina, česti su ponori i kratke ponornice, njih preko 40, posebice u zapadnom dijelu Parka prirode. Naizmjenično poniranje i ponovno izviranje vodotoka jedna je od posebnosti krških područja te je voda u krškom podzemlju izrazito osjetljiva na svako onečišćenje, koje se u takvom okolišu iznimno dugo zadržava.

Poseban problem jest odlaganje otpada u brojne speleološke formacije s površinskim otvorom. Tijekom dugog razdoblja, dok još nije postojao sustav zbrinjavanja otpada, se otpad često odlagao u podzemlje. Nekada su ljudi na području Žumberka i Samoborskog gorja živjeli u 135 naselja, od kojih je danas većina napuštena. Broj stalno i/ili povremeno naseljenih ljudi se posljednjih godina nažalost progresivno smanjuje, ali lokaliteti odloženog otpada ostaju. Želimo vjerovati da takva praksa zapravo polako iščezava, iako i danas povremeno nailazimo na otpad neodgovorno i protuzakonito odložen u prirodu.

Slijedom inicijative Zagrebačkog speleološkog saveza, Predstavke Hrvatskog Sabora iz 2023., zalaganja Ministarstva gospodarstva i održivog

Jamina pod Piskom

razvoja te poziva Fonda za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost na prijavu projekata čišćenja speleoloških objekata onečišćenih otpadom u zaštićenim područjima, iz Javne ustanove „Park prirode Žumberak – Samoborskogorje" kreće inicijativa kroz koju će se u suradnji sa speleolozima, napose članovima Društva za planinarenje, istraživanje i očuvanje prirodoslovnih vrijednosti „Osmica" iz Karlovca i volonterima Parka prirode,očistiti svi onečišćeni speleološki lokaliteti unutar područja Parka prirode, njih ukupno 23, koji su u najvećoj mjeri onečišćeni miješanim komunalnim otpadom i strvinama. Tijekom 2024. godine se planira očistiti prvih 6 lokaliteta, dok će se čišćenje i sanacija preostalih lokaliteta odvijati sukcesivno tijekom sljedeće 3-4 godine. Pri tom se posebna pažnja planira posvetiti edukaciji, senzibilizaciji i osposobljavanju opće javnosti, posjetitelja i lokalnog stanovništava za odgovorno upravljanje vrijednim prirodnim prostorom, sve uz sudjelovanje i angažman nadležnih komunalnih poduzeća i/ili jedinica lokalne samouprave.

Slijedi popis onečišćenih speleoloških lokaliteta koji su planirani za sanaciju u okviru predstojećeg projekta Javne ustanove „Žumberak – Samoborsko gorje":

Grad Samobor

1. Jama Znetva na Velikom Lomniku, Grad Samobor– Jarušje
2. Špilja Židovske kuće, Grad Samobor – Cerovica

3. Jama Znetva u Dragama, Grad Samobor – Golubići, zaseok Delivuki
4. Jama u Maloj gori, Grad Samobor – Gornja Vas
5. Jama u Zapolju, Grad Samobor – Brezovac Žumberački
6. Jama ZnetvaSpašenac, Grad Samobor – Noršić selo
7. Jama Znetva na Zminjaku, Grad Samobor – Golubići, zaseok Delivuki
8. Jama Srimuš, Grad Samobor – Novo selo Žumberačko
9. Jama u jamama, Grad Samobor – Novo selo Žumberačko

Općina Žumberak

10. Jama kod mlina, Općina Žumberak – Sošice
11. Špilja Dolača, Općina Žumberak – Drašči vrh
12. Jamina pod Piskom, Općina Žumberak – Gornji Oštrc
13. Jama Cepinka, Općina Žumberak – Sošice
14. Jama Ostrišnjak, Općina Žumberak – Grič

Grad Ozalj

15. Jama Kotari, Grad Ozalj – Ratkovići
16. Jama Palovica, Grad Ozalj – Liješće
17. Jama na Oklinku, Grad Ozalj – Popovići Žumberački kod Radatovića, zaselak Pilatovci
18. Jama Zverina, Grad Ozalj – Lović Prekriški
19. Jama na Paljetini, Grad Ozalj – Lović Prekriški
20. Jama Rakićka, Grad Ozalj – Pilatovci
21. Jama Mesaruša kod Dugog vrha, Grad Ozalj – Lović Prekriški

Općina Krašić

22. Ponor u Stićima, Općina Krašić – Pećno
23. Jama na Brdu, Općina Krašić – Pećno

Molimo sve zainteresirane da nam su pridruže. Najzahtjevniji, najnaporniji i najprljaviji dio posla će svakako obaviti dobro opremljeni speleolozi, ali ostat će još puno toga za napraviti kako bi se prikupljeni otpad primjereno prikupio i zbrinuo na odlagalištima te će za uspješno čišćenje svaki par ruku biti više nego dobro došao. O najavi i provedbi neposrednih aktivnosti na terenu molimo pratite nas na društvenim mrežama Parka prirode „Žumberak – Samoborsko gorje" ili se obratite na Odjel stručnih poslova Javne ustanove.

Autorica: dr.sc. Dalia Matijević – Stručna voditeljica u Javnoj ustanovi „Park prirode Žumberak – Samoborsko gorje"

ZDRAVSTVEN SKRB NA PODRUČJU ZAPADNOG ŽUMBERKA – DOM ZDRAVLJA OZALJ

Zdravstvena zaštita stanovništva Republike Hrvatske provodi se na načelima sveobuhvatnosti, kontinuiranosti, dostupnosti i cjelovitog pristupa u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, a specijaliziranog pristupa u specijalističko-konzilijarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti.

Sveobuhvatnost zdravstvene zaštite uključuje cjelokupno stanovništvo Republike Hrvatske u provedbi odgovarajućih mjera zdravstvene zaštite u skladu sa zakonom. Kontinuiranost zdravstvene zaštite postiže se ukupnom organizacijom zdravstvene zaštite, osobito na razini primarne zdravstvene djelatnosti koja pruža neprekidnu zdravstvenu zaštitu stanovništvu kroz sve životne dobi.

Iz radatovićkog milog našeg kraja. Djevojčica Marija Šajatović sa psićem u Malincima – pogled na selo Cvjetiše

Dostupnost zdravstvene zaštite ostvaruje se takvim rasporedom zdravstvenih ustanova, trgovačkih društava koja obavljaju zdravstvenu djelatnost i zdravstvenih radnika na području Republike Hrvatske koji će omogućiti stanovništvu podjednake uvjete zdravstvene, naročito na razini primarne zdravstvene zaštite. Dostupnost zdravstvene zaštite na svom području jedinica područne (regionalne) samouprave osigurava se organiziranjem zdravstvene zaštite u ustanovama čiji je osnivač davanjem koncesija za obavljanje javne zdravstvene službe, koordiniranjem njihovog rada te sudjelovanjem. Upravo zbog ostvarivanja sveobuhvatnosti, kontinuiranosti i dostupnosti zdravstvene zaštite na području jedinice lokalne samouprave formiran je Dom zdravlja Ozalj koji se brine i skrbi za pacijente koji žive na području Grada Ozlja, Općina Kamanje i Žakanje te dijelu Žumberka koji administrativno pripada Gradu Ozlju.

Područje koje pokriva Dom zdravlja Ozalj nalazi se u sjeverozapadnom dijelu Karlovačke županije zauzima površinu od 381 četvornih kilometara na kojoj su smještena mnogobrojna pitoreskna sela i zaselci s ukupno 10.072 stanovnika (popis iz 2011.). Ozaljsko područje smješteno uz gornji tok Kupe i njene desne pritoke Dobre odlikuje se zanimljivom geografskom raznolikošću – slikoviti predjeli južnih ogranaka žumberačkih planina, blagi brežuljci vivodinsko-vrhovačkog vinogorja i plodne pokupske ravnice te ribom bogatih devet jezera Šljunčare. Najviši vrhovi područja su vodenica (537 mnv) i Sveta Gera (1178 mnv).

Dom zdravlja Ozalj zdravstvena je ustanova organizirana za trajno obavljanje zdravstvene djelatnosti na razini primarne zdravstvene zaštite kroz djelatnosti opće/obiteljske medicine (jedan tim u Domu zdravlja i četiri u koncesiji), dentalne zdravstvene zaštite (dva time dentalne medicine u Domu zdravlja i dva tima u koncesiji), zdravstvene zaštite žena, patronažne zdravstvene zaštite, sanitetskog prijevoza, djelatnosti fizikalne medicine i rehabilitacije te laboratorijske djelatnosti koja se nalazi u koncesiji.

Demografska slika stanovništva na području Grada Ozlja, Općina Kamanje, Žakanja i Ribnika a poglavito na području Žumberka u trendu je progresivnog starenja. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine vidljivo je da je broj starijih osoba preko 50 godina 42,41% tj. 4.028; dok je broj osoba do 50 godina 5.469 ili 57,59%. Gledajući demografsku sliku stanovništva 10 godina prije zadnjeg popisa stanovništva iz 2001. godine, može se zaključiti da se broj osoba starijih preko 50 godina još više povećao, a time su i potrebe stanovništva za dostupnošću zdravstvene zaštite promijenile

odnosno povećale, potreba za većim brojem usluga unatoč manjem broju osiguranih osoba na područjima koje pokriva Dom zdravlja Ozalj. Zdravstvena zaštita je postala teško dostupna ili čak nedostupna zbog prometne nepovezanosti Grada Ozlja sa Žumberkom, Općinama Kamanje, Žakanje i Ribnik kao i zbog staračke demografske slike.

Iz navedenog razloga kao i zbog demografske slike stanovništva, vrlo je važno osigurati dostupnost i kontinuiranost zdravstvene zaštite, što se može jedino organizirajući rad zdravstvene djelatnosti pokretnom ambulatnom, koja bi došla do svih područja koja nisu prometno povezana. Time bi ovakav vid zdravstvene zaštite starijim, nemoćnim, teško pokretnim osobama te osobama s poteškoćama značio sigurnost te sveobuhvatnu i dostupnu zdravstvenu zaštitu.

Na području Žumberka koji pokriva četiri Mjesna odbora koji administrativno pripadaju gradu Ozlju su:

- Brašljevica – Brašljevica
- Dojutrovica – Dančulovići, Dojutrovica i Radina Vas
- Kašt – Badovinci i Kašt
- Radatovići – Brezovica Žumberačka, Bulići, Cvjetiše, Doljani, Dragoševci, Dučići, Goleši, Gudalji, Kamenci, Keseri, Kuljaji, Kunčani, Liješće, Malinci, Pilatovci, Radatovići, Sekulići i Šiljki

Ukupan broj stanovnika koji žive na tom području je 316, s tim da je do 50 godina 138 stanovnika ili 43,67%, preko 50 godina je 178 stanovnika ili 56,33%.

Kako žumberački kraj ima prirodne uvjete za ekološku (organsku) proizvodnju (zdrave) hrane i razvoj eko-turizma (seljačkog i seoskog) normalno je i prirodno da se stanovništvo toga kraja i lokalna zajednica zalažu za održivi razvoj ovog dijela Hrvatske. Žumberak ispunjava navedene uvjete ekološke poljoprivrede, jer nekadašnje žumberačko tradicionalno gospodarstvo ih je ispunjavalo, a zadnjih desetljeća ima sve više neobrađenog poljoprivrednog zemljišta (na dugogodišnjem „ugaru") koje će pogotovo udovoljiti kriterijima ekološke poljoprivrede, kroz njihov razvoj što može biti i potencijal demografske obnove.

Poboljšanjem zdravstvene zaštite na području koje pokriva Dom zdravlja Ozalj osim povratka stanovništva u Žumberak, vratila bi se održivost i vitalnost graničnog područja, prometna povezanost te upravljanje prirodnim i kulturnim izvorima u korist ljudi i razvoja eko-turizma.

Područje Grada Ozlja nije izolirano u prostoru republike Hrvatske, kako izgleda pri prvom pogledu na kartu. Nalazi se u pograničnom području nedaleko glavnih prometnih tokova; na rubu Karlovačke županije i Središnje Hrvatske. Područje Grada povezuje se sa Belom Krajinom u Republici Sloveniji i Bosanskom krajinom u Bosni i Hercegovini u važnom prometnom čvorištu grada Karlovca, najznačajnijim razvojom središtu unutar ovog dijela Središnje Hrvatske.

Na području Grada Ozlja prevladavaju cestovne prometnice regionalno-županijskog i lokalnog značenja koje služe međusobnom povezivanju pojedinih njegovih dijelova s neposrednim okolnim prostorima. Zahvaljujući svojem središnjem položaju gradsko središte Ozalj od pojedinih je naselja unutar Grada udaljeno 1-20 kilometara, dok je udaljenost od drugih okolnih važnijih lokalnih središta u njegovom gravitacijskom utjecaju 10–20 kilometara (Krašić 9 km, Kostanjevac 18 km, Draganić 15 km, Žakanje

Pogled iz Šiljaka prema Radatovićima

15 km, Ribnik 20 km i Netretić 20 km), odnosno prema gradskim središtima nadlokalnog značenja 18-65 kilometara (Karlovac 18 km, Jastrebarsko 35 km i Zagreb 65 km), a prema onim u Republici Sloveniji 15-45 kilometara (Metlika 15 km, Črnomelj 30 km i Novo Mesto 45 km).

Područje Grada Ozlja nalazi se na krajnjem sjeveru Karlovačke županije, unutar koje na zapadu graniči s općinama Žakanje i Ribnik, na jugozapadu s općinom Netretić i na jugoistoku s Gradom Karlovcem. Na sjeveroistoku s općinama Žumberak (Kostanjevac) i Krašić te s Gradom Jastrebarsko iz Zagrebačke županije, dok na krajnjem sjeveru i sjeverozapadu s Republikom Slovenijom, po čemu ima značenje pograničnog područja.

U ovom području nalaze se međunarodni granični prijelaz Jurovski Brod (izvan područja Grada Ozvlja) na međunarodnoj magistralnoj cesti Karlovac – Metlika, državni granični prijelaz Krmačina na regionalnoj cesti Krašić-Vivodina-Metlika te pogranični prijelazi Brašljevica Ostriž, Liješće i Brezovica Žumberačka na lokalnim cestama na području Žumberka.

ŽUMBERČANI U DRUŠTVU HRVATSKOG ZMAJA

Društvo Hrvatskog zmaja koje desetljećima okuplja znamenite kulturne i javne djelatnike u svojim je redovima imalo i Žumberčane. Tko su oni bili otkriva nam kronologija ovog društva. U vremenu koje je pred nama potrebno je istražiti ulogu ovih ljudi koji su iza sebe ostavili svijetli trag.

Dragutin Gvozdanović – zmaj grabarski

Franjo Zoretć – zmaj žumberački

Veoma je zanimljivo da su članovi ovog društva nosili počasne naslove; zmaj žumberački, zmaj grabarski i zmaj cvjetašinski. Danas se niti jedan od tih počasnih naslova više ne koristi.

Hinko Hranilović
– zmaj cvjetašinski

Petar Garapić
– zmaj žumberački

USKOČKA TRADICIJA U LJUBLJANI

U povijesti Žumberačkih uskoka grad Ljubljana zauzima veoma važno mjesto. Od 16. stoljeća uskoci su redovito odlazili u Ljubljanu jer su tu boravili vojni zapovjednici. Ljubljana se je nalazila i na putu od Žumberka prema Grazu, Bruku na Muri i konačno Beču. Poznato je da je u Ljubljani postojala i uskočka krčma u kojoj su odsjedali Žumberčani a postala je nadaleko poznata jer su tamošnji kuhari morali uskocima pripremati posnu hranu. Uskoci su se naime o svojim blagdanima strogo pridržavali posta što inače nije bilo uobičajeno za druge profesionalne vojnike u tadašnjoj Europi. Na žalost do danas nije ostala sačuvana točna lokacija ove uskočke krčme, ali ona se sigurno nalazila negdje u neposrednoj blizini starog ljubljanskog grada. I u samom starom gradu niz je poveznica sa žumberačkim uskocima. Tu se u gradskoj kapeli na plafonu nalaze grbovi uskočkih zapovjednika; Lenkovića Jurišića i drugih. U stalnom postavu muzeja na starom ljubljanskom gradu ostao je sačuvan petnjak (dio krušne peči) sa originalnim grbom uskočkog zapovjednika Ivana Lenkovića.

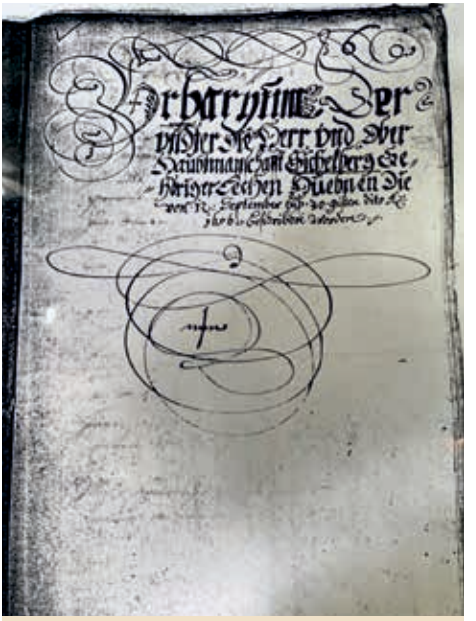

Grb uskočkog zapovjednika Lenkovića na plafonu kapele u starom ljubljanskom gradu

Za budućnost i daljnja istraživanja uskočke povijesti valja zabilježiti da se u ljubljanskom arhivu čuva i žumberački urbarij s popisom uskoka i naselja u kojima su živjeli. Ovaj važan dokument neizostavan je izvor podataka o slavnim žumberačkim ratnicima koji su obranili Zagreb, Sisak i druge gradove.

Sačuvani petnjak s grbom Lenkovića (16. stoljeće)

Žumberački urbarij s popisom uskoka i naselja čuva se u Ljubljani

UJEDINJENI U PROBOJU DO SVETE GERE

Ovogodišnje zimsko hodočašće na Svetu Geru po mnogočemu će se dugo pamtiti. Količina snijega koje je zapadala uistinu nadilazi sve rekorde. Ni stariji Žumberčani ne pamte da je na Geri bilo toliko snijega krajem siječnja. No svakako je to bio izazov za sve da se organiziraju i da se ipak održi zimsko hodočašće na vrh Žumberka.

Čišćenje snijega nije bilo moguće s običnim strojevima tako da je u pomoć pristigao veliki katelpiler koji je započeo s probojem od Sošica prema Svetoj Geri.

Dovoz stroja u Sošice odakle se započelo s probojem prema vrhu

Kada se uspostavila osnovna prolazna trasa u daljnje probijanje ceste uključili su se i vatrogasci iz Radatovića i Pribića koji su velikim naporom uspjeli osposobiti cestu za osnovni protok prometa.

Članovi DVD-a Pribić na cesti prema Svetoj Geri

Vatrogasci DVD-a Radatovići pomogli su u proboju ceste do Gere

USKOČKI GRAD KREMENJAK KOD MRZLOG POLJA

Na području Žumberka u uskočko vrijeme nalazilo se nekoliko utvrda; Sihelburg-Stari Grad Žumberak kod današnjih Kekića, Sichelberg – Novi Grad Žumberak kod današnjeg sela Podžumberak, Tušćak kod Kravljaka, Prežek iznad sela Grič a malo je poznato da je postojala i mala utvrda Kremenjak kod sela Mrzlog Polja. Ta utvrda rijetko se spominje u arhivskoj dokumentaciji, ali njezin lokalitet je ipak poznat. Ona se nalazila na jednoj uzvisini koje se podiže iznad šumskog puta koja povezuje Mrzlo Polje i Pećno. U narodnoj predaji ovog kraja kaže da su se tu prvotno naselili uskoci iz roda Stića i Višoševića, ali su se oni kasnije iz Kremenjaka preselili na današnja mjesta. Navodno su ispod utvrde Kremenjak bila ta mala uskočka sela ali se zbog nestanka pitke vode zajednica preselila na područje današnjeg Pećna odnosno Grabra.

Posudica za barut (Žumberak)

Pogled od Mrzlog Polja prema vrhu Kremenjak gdje se nalazila uskočka utvrda

PLANIRANA, A NEOSTVARENA PUTOVANJA

U prošlosti svakog naroda, pa tako i našeg Hrvatskog, postoje ljudi i događaji, koji su obilježili neka davna vremena, i ostavili dubok trag u sjećanju pripadnika svog naroda.U prošlom stoljeću, točnije 26. srpnja 1925. godine, obilježena je tisućita godišnjica hrvatskog kraljevstva, te je tom prilikom veliki sin našega naroda, a poljskog podrijetla, Emilij Laszowski tom prilikom uz pomoć mnogobrojnih suradnika napisao epohalno djelo pod naslovom:

„ZNAMENITI I ZASLUŽNI HRVATI"
te pomena vrijedna lica u Hrvatskoj povijesti od 925 – 1925"

„Sa pregledom povijesti Hrvatske, Bosne i Istre, hrvatske književnosti i razvitka hrvatskog jezika, te hrv. vladara, hercega, banova i biskupa, kao uvodom sa 9 zasebnih slika, te 421 slikom u tekstu".

Povodom 1000. godišnjice hrvatskog kraljevstva u Žumberačkom selu Stojdraga 1925. g. podignut je monumentalni spomen križ.

Ta knjiga potaknula me da se prisjetim, okruglih godišnjica događanja iz davne prošlosti našeg hrvatskog naroda.Kao predsjednik Kulturnoumje- tničkog društva KUD „Marko Vukasović" iz Samobora, želio sam odlaskom na mjesta događanja obilježiti godišnjice događaja, uz nastup pjevačkog zbora našeg KUD-a. No, tim željama ispriječilo se nerazumijevanje članova upravnog odjela za kulturu grada Samobora, pa sad već treću godinu naš KUD nije dobio nikakva institucionalna sredstva za rad, i tako su otpala sva naša predviđena putovanja.

Putovanja su dakle odpala, ali se uvijek pronađe način da se te značajne obljetnice davnih događaja ipak vrate u sjećanje, pa makar samo čitaocima „Žumberačkog krijesa".

Nije moguće nabrojiti sva događanja iz prošlosti, koja imaju okruglu godišnjicu, no neka svakako treba spomenuti.

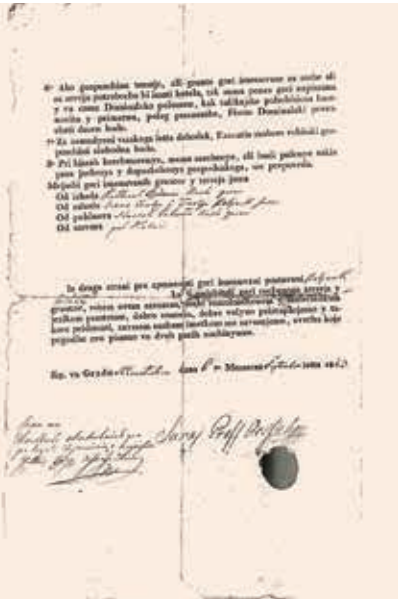
l. Ne znam da li je ijedan narod kroz svoju prošlost doživljavao tolika svojatanja teritorija i kulture, kao mi Hrvati.Još od davnih vremena „Pacta conventa" iz 1102.g. između ugarskog kralja Kolomana i 12 predstavnika hrvatskih plemena, naš hrvatski jezik bio je omalovažavan, a teritorij na kom su živjeli naši predci svojatan. Službeni jezik kojim su se služili naši predstavnici u mađarskom, a kasnije i u Bečkom parlamentu nije bio hrvatski, već Latinski koji je bio službeni jezik diplomacije u tim davnim vremenima.Godine 1604. paški svećenik- isusovac, Bartol Kašić napisao je prvu gramatiku i sintaksu hrvatskog književnog jezika, a šibenčanin Faust Vrančić napisao je riječnik stranih riječi, latinskog, talijanskog, njemačkog i dalmatinskog tj. hrvatskog jezika.

Kao doprinos ugledu Hrvatskog jezika, nikako ne smijemo zaboraviti čuveni „Dictionar" Jurja Habdelića iz 1670.g., a svoj doprinos ugledu našeg jezika dao je i Jakob Mikalja, „Blago jezika slovinskoga" isusovac, rođen 1601.g. umro 1657. u Italiji, izdanak moliških Hrvata u Italiji.

Sve to nije bilo dovoljno da se naš Hrvatski jezik promovira kao službeni jezik iako se nakon Vrančićeva riječnika proučavao na mnogim Europskim učilištima.Takvo stanje trajalo je sve dok Ivan Kukuljević Sakcinski nije u hrvatskom Saboru 1843 g. dakle prije 180 godina, održao svoj glasoviti govor na našem narodnom jeziku. Svakako valja naglasiti zabranu upotrebe narodnih jezika u Austrougarskom carstvu po nalogu austrijskog kancelara Aleksndra Bacha, koji je nastojao istisnuti sve jezike u carstvu i po njemu trebao se koristiti isključivo Njemački jezik. Dakle, što se jezika tiče 1843.g. je godina koju treba pamtiti.

2. Godina 1843. je još po nečemu značajna. Naime, ukinućem feudalnog doba, carska i kraljevska kancelarija je donesla odredbu da se izvrši agrarna reforma, ukinuto je kmetstvo u carstvu i bivši feudalci morali su velike dijelove svojih poljoprivrednih posjeda predati bivšim kmetovima, a ovi više nisu bili obvezni raditi na feudalčevoj zemlji.Kada je carica i kraljica svetog rimskog carstva Marija Terezija predavala vlast svome sinu Josipu II. u njezinoj oporuci stajala je molba da budući vladar nikako ne smije zaboraviti zasluge žumberačkih Uskoka, koji su stoljećima ratovali u obrani krune.Prema toj oporučnoj želji velike vladarice, ugledna žumberačka porodica Delivuk dobila je zemlju u Slavetiću općina Jaska od grofa Oršića na položaju Brkošćak o čemu svjedoči autentični zapis iz 1843. g.

3. 16. listopada 1663. g. veliki je datum u hrvatskoj povjesti.Naime te godine je prije 360 godina, vojska kraljevine Hrvatske i Habzburškog carstva pod vodstvom Petra Zrinskog porazila tursku vojsku kod Jurjevih stijena nedaleko Otočca u Lici, koju je vodio Ali paša Čengić, sandžak beg bosanskog pašaluka. Ta velika pobjeda odjeknula je cijelom Europom, a oduševljen tom veličanstvenom pobjedom, dubrovački senator Vladislav Menčetić napisao je pismo hrvatskom banu i žumberačkom kapetanu Petru Zrinskom u kom kaže:

„Bane, davno bi Italiju potopili ropstva vali
da se more Otomansko ne razbija o hrvatske žali"

Spomenuo sam Petra Zrinskog kao žumberačkog kapetana s dobrim razlogom, naime Petar je obnašao dužnost kapetana žumberačkih uskočkih kumpanija od 1644 g. do 1659. g. Žumberački Uskoci imali su duboko povjerenje u svog kapetana, a kako je povjerenje bilo obostrano, naši uskočki pređi dali su u toj bitci kao i uvijek svoj borbeni maksimum. Važno je napomenuti da je tom prilikom zarobljen i Ali paša Čengić što je dodatno uveličalo vrijednost veličanstvene pobjede, kao i razlog za posjetu Jurjevim stijenama našeg zavičajnog KUD-a.

4. Zahvaljujući ratnim uspjesima koji su izazvali ljubomoru u austrijskim vojnim krugovima, Petar Zrinski je optužen i smaknut u Bečkom Novom Mjestu, a njegova supruga Katarina zatočena u samostanu u Gracu, gdje je umrla 16. studenog 1673. g. Dakle 2023. g. obilježavamo još jednu okruglu tužnu obljetnicu. „Drago moje serdce" pisao je Petar tužno oproštajno pismo svojoj Katarini.

5. Pred 430. godina u čuvenoj bitci kod Siska 22. lipnja 1593. g. turske snage doživjele su također teški poraz, u kom su se po borbenoj spremnosti istakle žumberačke uskočke kumpanije. U toj borbi istakao se junak Vuk Delivuk, čiji su potomci primili u varaždinskom generalatu povelju i grbovnicu kralja Ferdinanda Habzburškog godine 1656. Tom poveljom porodica Delivuk dobila je u posjed kao vojno leno šumu Bazgovica, koja se i dan danas nalazi u posjedu porodice. Prava iz Ferdinandove povelje potvrdila je svojom poveljom carica i kraljica svetog rimskog carstva Marija Terezija. Obje povelje nalaze se sačuvane u obitelji Delivuk.

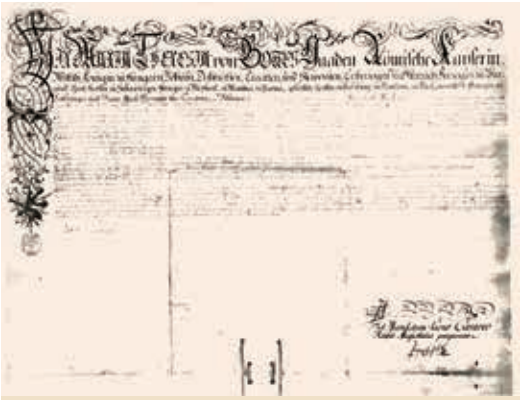

Grb obitelji Deivuk

Povelja kralja Ferdinanda

6. Godine 2023. obilježavamo 450 – tu godinu stubičke katastrofe 15. ožujka 1573. g. Buna je bila odgovor zagorskih seljaka na feudalne nepravde. U gašenju te pobune učestvovali su i naši žumberački uskoci pod vodstvom uskočkog kapetana Danijela Lasića iz sela Visoče na Žumberku. Žumberački Uskoci potukli su seljačku vojsku kod Krškoga i na taj način značajno pridonesli porazu Gupčevog pokreta. Tužna je to obljetnica budući da je došlo do pokolja pripadnika našeg naroda i to od pripadnika vlastitih sunarodnjaka, a za čiji interes ? I taj događaj zaslužio je naš pijetet, i bilo bi nam svima jako drago da smo se kao KUD naklonili u Gornjoj Stubici davnim žrtvama koje su željele samo malo slobode i socjalne pravde.

Povelja carice i kraljice Marije Terezije

7. Doši smo pomalo i do jedne također tužne obljetnice, a to je bitka za Gvozdansko, koja je počela 3.listopada 1573.g. dakle iste godine kao i buna Matije Gupca prije 450 godina. Taj događaj, bilo bi lijepo,da je obilježen na dostojan način, da se na tom mjestu tog datuma pojavio naš državni vrh, jer za takav odaziv na takav događaj uistinu postoji ozbiljan razlog. Davno je u našim kinima bio prikazan američki film „Alamo", koji je imao zadatak prikazati snagu i odlučnost američkih boraca koji su radije izginuli nego se predali neprijatelju. Takav događaj slave i Židovi koji su u obrani grada Masade 16. travnja 73. g. također radije izginuli nego se predali rimskoj vojsci.Turska opsada Gvozdanskog trajala s prekidima punih 5 godina, a završila je 13. siječnja 1578. godine. U dugoj borbi naši borci nisu se predavali, i kada je oružje utihnulo i turska vojska pod vodstvom Ferhad paše ušla utvrdu, zaprepastio ih je prizor koji su vidjeli. Nime, branitelji Gvozdanskog u punom borbenom položaju stajali su uspravno, mrtvi, smrznuti od neopisive hladnoće, pa je Ferhad paša s velikim pijetetom prema braniteljima izjavio: „Mi nismo osvojili Gvozdansko, mi smo ušli u njega." Naše junake do smrti vodio je zapovjednik obrane Gozdanskog Jure Gvozdanović, koji je otišao u smrt zajedno sa svojim junacima. Ferhad

paša pozvao je kršćanske svećenike i dao je našu hrabru vojsku sahraniti uz najveću moguću počast.

S ponosom mi Hrvati možemo govoriti o hrabrosti naših predaka, jer u prošlosti naši junaci iskazivali su junaštvo usporedivo s izraelskom Masadom i s američkim Alamom u nekoliko bitaka, među njih svakako spada i bitka za Siget pod vodstvom Nikole Šubića Zrinskog od 6. kolovoza do 8 rujna 1566. godine.

I ovaj davni događaj na tragediju Gvozdansko bio je u planu našeg KUD-a, ali izgleda da u našoj domovini više nema poštovanja ni ljubavi prema našoj junačkoj prošlosti na kojoj nam zavide oni koji nas najviše mrze i koji su više od zadnjih stotinu godina nastojali sakriti našu slavnu prošlost od nas samih. Da u tome nisu uspjeli zoran su primjer naša mladost i iskustvo zapovjednika u Domovinsom ratu 1991-1995. godine, bazirani na iskustvima i hrabrosti naših predaka.

8. Godina 2023. zaokružuje još jednu slavnu obljetnicu, a to je bitka na Krbavskom polju 9.rujna 1493. godine. Prije 530 godina bosanski Turčin, Jakub paša od Viteza, krenuo je s brojnom vojskom napasti „Veliku jabuku" tj. Vin ili kako mi Hrvati kao i Mađari kažemo Beč. Prošao je kroz zapadnu Bosnu, prešao rijeku Unu i ravnicama pokraj Jastrebarskog krenuo prema našem Žumberku, s namjerom da preko Žumberka i Kranjske dođe do Beča. Nije računao s tim da bi već na samim prilazima Žumberku mogao imati velike poteškoće. Naime žumberčani su mnogobrojnoj turskoj vojsci pružili veliki otpor, pa se Turčin povukao kako nebi nepotrebno izgubio ozbiljniji broj vojnika. Legenda kaže da je sama bitka bila tako žestoka, da bi i pečen pijevac zakukurikao od tuge zbog toliko prolivene krvi. I danas stariji ljudi govore o krvavom kamenu kao o nekoj vrsti spomen obilježja na taj događaj, a brda oko sela Tihočaj zovu se Hrvatska brda. Kako Turci nisu mogli proći Žumberkom prema Kranjskoj, uputili su se prema Zagorju, pljačkajući i pustošeći krajeve kojima su prolazili preko Štajerske ušli su u Kranjsku i tako došli Žumberčanima iz smjera iz kojega ih nisu očekivali. Turci su se tada žestoko osvetili Žumberčanima, sve što su mogli pobiti to su pobili,a mlađe Žumberčane koje su uhvatili poveli su sa sobom u robstvo. Na povratku u Bosnu s ogromnim plijenom bili su laka meta eventualnom protivniku, pa su odlučili vratiti se kroz Liku pa preko Krbavskog polja i Udbine prijeći u Bosnu. Međutim na Krbavskom polju dočekala ih je vojska pod vodstvom hrvatskog bana Emerika Nikole Dere-nčina, započela je bitka u kojoj je hrvatska vojska doživjela katastrofalan poraz. Sama bitka ušla je u narodnu pjesmu koja kaže:

„Knjigu piše Jakub paša silni
pak je šalje banu Derenčinu
a u knjizi njemu vako kaže:
Derenčiću svitla kruno banska
pusti mene priko Ungarije
priko lipa polja od Udbine
a mi ćemo biti prijatelji.
Derenčinov odgovor glasio je:
Neću te pustit priko Ungarije
priko lipa polja od Udbine
ni mi stalo do tvog prijateljstva.
Turčinov odgovor kaže:
Kupi bane Hrvaćane tvoje
ja ću kupit sokoliće moje
pa ćmo poći pod Udbinu ravnu
tamo će mo potjerati konje
i britke nam ogledati ćorde.

Kako je već rečeno hrvatska vojska pretrpjela je strašan poraz, a naš narod podigao je veleban spomenik svojim mrtvim sinovima. Taj spmenik koji nikada niti jedan silnik nije uspio srušiti nalazi se na crvenoj ličkoj kapi, a to su rese na kapi koje se nose tako da padaju preko desnog obraza i simboliziraju suze naroda koji plače za svojim sinovima. Krbavska bitka svakako je razlog da jedan KUD uz pjesmu i recitacije,oda počast našim drevnim junacima.

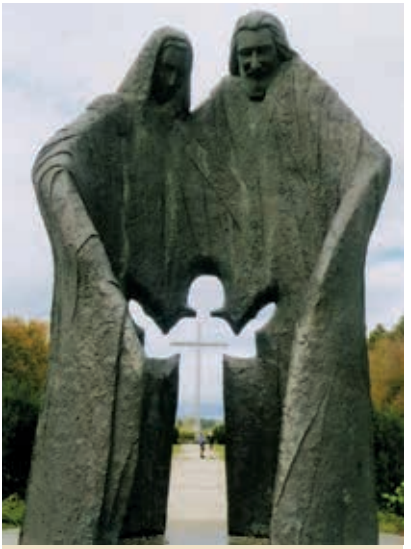
9. Još jedan događaj treba obilježiti, također u Lici, naime je prije 540 godina odštampan prvi glagoljski misal u Kosinju. Johannes Gensfleisch zum Gutenberg je 1450 g. izradio prvi tiskarski stroj, a u našoj Lici svega 33 godine kasnije, 1483 g. na tom stroju otisnut je naš glagoljski misal. Ako se uzme u obzir vrijeme nastanka stroja, politička situacija, blizina turske opasnosti, opća nesigurnost, onda je to svakako događaj vrijedan posjeta Kosinju. Možda jednog sretnijeg dana naš KUD posjeti Kosinj i obilježi taj događaj makar i sa zakašnjenjem u odnosu na okruglu obljetnicu tog događaja. I po tome smo i tada bili Europa.

Nastupi našeg KUD-a u 2023. godini

1. Prošle 2023. g. KUD „Marko Vukasović" nastupilo je na misnom slavlju u mjestu Lug kod Samobora u crkvi sv. Ivana Krstitelja na poziv mjesnog župnika, vlč. Josipa Čuliga.

Gospođa Marta Čunović moli se u Brezju ispod čudotvorne slike „Marija Pomagaj”

Jedinstvena skulptura sv. obitelji na Brezju

Samoborski hodočasnici ispred bazilike Marija Pomagaj na Brezju (2023. godine)

2. 2023.g. Društvo je nastupilo u crkvi u Mrzlom polju na Žumberku povodom praznika Petrovo i Pavlovo uz TV prijenos.

3. Prošle 2023. g. Kulturnoumjetničko društvo imalo je nastup na hrvatskoj radioteleviziji u emisiji „Dobro jutro Hrvatska", gdje je pjevački zbor izveo nekoliko pjesama Marka Vukasovića, starih žumberačkih pjesama, kao i Marijanskih pjesama, uz prezentaciju žumberačkih ženskih i muških narodnih nošnji, a predstavljena su i jela koja su konzumirali naši stari žumberački predci.

4. U organizaciji grkokatoličke crkve praoca vjere Abrahama iz Samobora, naše Društvo je išlo na hodočašće uz nastup u slovensko marijansko svetište Brezje kod Bleda.

5. U čast praoca vjere Abrahama, na Abrahamovo, društvo je nastupilo u našoj grkokatoličkoj crkvi u Samoboru.

6. U grkokatoličkoj crkvi u prosncu 2023.g. održan je svečani koncert povodom božićnih praznika.

I ovom prilikom molimo naše mlade Žumbrčanke i Žumberčane, da se učlane u naše Društvo, kako bi ono moglo i dalje trajati te pronositi kulturnu baštinu i običaje našeg dragog Žumberka u budućnost.

Predsjednik KUD-a „Marko Vukasović"
Janko Jelenić

Uskočka vojnička tradicija u Žumberku njeguje se čuvajući starine

FOTO OBJEKTIVOM KROZ PARK PRIRODE U 2023. GODINI

Na području Parka prirode Žumberak i ove godine bilo je niz lijepih i zanimljivih događanja. U Sošicama i Budinjaku gdje se nalaze centri parka održavale su se tijekom mnogobrojne manifestacije. Od edukativnih do sportskih i zabavnih. Na stranicama Krijesa donosimo foto zabilježbu tih događanja.

Tradicionalne kulinarske manifestacije na Budinjaku

Predavanje u sošičkom centru

Druženja uz zgradu Parka prirode na Budinjaku u ljetnim mjesecima

Učenje o gljivarstvu za najmanje

Dječje igre na sijenu

Krabat trail u Sošicama

Na konjima kroz ljepote Parka prirode

STARE FOTOGRAFIJE

Svećenik Patrik Brdar iz Chicaga bio u misijama u Indoneziji

Vranešić Daniel Dakina vojnik iz Dragoševaca

Kašt Krajačići pobiru sijeno – zajedništvo u radu

Prva pričest u Kaštu 1957 djeca i župnik Nikola Kekić

Zimske radosti u Kaštu nekada

Kaštanski župnik Dane Herak za vrijeme sprovoda ispračaj iz crkve stari običaj žumberački

Dolazak prvog mercedesa u Kašt 1960. godine, Djeca ispred „makine”

Školska djeca u Kaštu 1955. (Krajačić Ilija, Obradović Vlado, Krajačić Danica, Badovinac Danica, Lugarić Zorka, Balić Draga, Deanović Ilija, Strahinić Draga, Šajatović Tonka, Balić Dančе, Prušćević Jure, Vrbić Nikola, Brdar Dragi, Badovinac Janko, Vuković Nikola, Dančulović Ilija, Obradović Nikola, Badovinac Niko, Radoš Zorka, Bratinić Nevenko, Krajačić Nada, Učiteljica Vrbanić Ankica, Šajatović Branko, Cvetišić Jela, Bračika Marica, Herak Marica, Prušćević Marica, Dragišić --

Jedinstvena fotografija obitelji Krajačić iz Kašta na kojoj se vide uz veliki božićnjak i mali dječji božićnjaci (mali kruhovi) koji su se nekad radili za Božić.

Žumberčani u Chicagu 1951. Gornji red treći s desna stoji svećenik Patrik Brdar.

Žumberčani trgovci tekstilom Petar Vujčić u sredini Đuro Vujčić lijevo desno Badovinac

U Pećnom ispred dvora 28. 6. 1926.
o. Makso Hranilović - župnik pečanski (prvi s lijeva),
o. Janko Rapljenović - svećenik (drugi s lijeva)

U Pećnom kod župnika Makse Hranilovića 28. 8. 1935. Velika maša

Svećenik Ilija Krajačić sa suprugom u Pribiću 1937.

Suret obitelji Predović u Kuljajima

Petar Vujčić u sredini s bijelom košuljom osnivač tekstilne tvornice Beti u Metliki, 1968. godine

Niko i Antonija Vujčić iz Malinja župa Drage

Grkokatolički bogoslovi 1943. godine

KNJIŽEVNI PODLISTAK

U Grabru

Kako lijepo,
kako zgodno,
lijevo crkva,
desno škola!

Na planinskoj ravni,
navrh brda,
ugnjezdiše se
dvije prijateljice.

Jedna uči djecu čitat', pisat', da
Božji zakon ljubavi
znaju pročitati.

Druga pak da taj Zakon u svoje srce stave,
da ga nikad ne zaborave!

Ljiljana Cvetković

Hvala

Ovo je priča koja traje
u radosnom promatranju
leta ptice prema nebu
ovdje, na Žumberku.
Ovo je priča koja traje
u vjeri našoj
čistog srca
uz zahvalnost domaćinu,
idemo putem
dobro poznata sklada
našeg zajedništva.
Ovo je priča koja traje
u malenoj crkvici
naše molitve tihe ostavljamo
u okruženju žumberačke svjetlosti
stvaramo novu sliku,
a glasom punim ljubavi
izgovaramo HVALA!

Vlasta Mažuranić

Zaboravljen

Malen, krhak i ispucan,
kistom jesenjim obojen,
jedan listak tužno visi,
kao da je zaboravljen.

Ne nadajući se ničemu,
bio je na sve spreman,
podati se vjetru orkanskom
da ga odnese u bezdan...

Ali nebo, nebo sve ljubi
i nad njim će ono bdjeti,
povjetarac ga lagano nosi
I listak sada prema nebu leti.

Snježana Zakanj Radovanić

Žumberak

Kad proljeće u ljeto prelazi,
zelena oaza grmovitih šuma,
cvjetnih livada,
vijugavih potoka i staza
daruju ti sve što tijelo i duša treba...
Samo jelen, srna i lisica
uživaju u tom šumskom raju.
Voda hladna vijugavim potokom žubori
i otječe u daljinu.

Kad ljeto u jesen prelazi,
čarolija još je ljepša.
Krošnje vjetar neumorno ljulja
dok lišće blijedi i postaje žuto,
pa se s vjetrom u nebesa vine.
Oblak sivi u krošnju zalutao i nestao.
Drugi oblak kišu ispustio,
pa ga vjetar dalje otpuhao.

Zima stiže bez imalo straha,
a snijeg bijeli
pokrio posivjele grane i puteljke,
već zaboravljene.
Tišina je, a granje pucketa
pod pritiskom snijega i leda.

To je život, tog prekrasnog raja,
žumberačkog zagonetnog kraja.

Anica Šćulac

Selo moje

Zelene se obronci,
nebesa se plave,
sunašce dodiruje
vlati žute trave.

Nigdje žive duše,
pustoš strašna biva.
U kućici svakoj
sam' tišina živa.

Popucale grede,
stanari sad su grane,
divlje biljke, šiblje,
rastu na sve strane.

Ne znam kuda ići,
nema više staze,
nema niti nogu
da puteljkom gaze.

Nema više daha,
nema glasa čuti,
do mog dragog sela
nestali su puti.

Nigdje žive duše,
tek smrti okus kruti,
u kućici svakoj
sablasno se ćuti.

Lada Lokmer

Dva srca u Grabru

Kako lijepo, kako zgodno,
lijevo crkva, desno škola!

Na brdskom platou ugnijezdiše se
navrh brda dvije prijateljice.

Jedna uči djecu čitať, pisať
da Božji Zakon ljubavi znaju pročitati.

Druga pak taj Zakon u svoje srce stave,
da ga NIKAD ne zaborave.

Ljiljana Cvetković

Da li je kraj ili nije?

Pitam se... da li sam ikad
toliko žudjela za nekom šetnjom,
kao za šetnjom po samoborskim
i žumberačkim bregima.
Nisam... moram priznati, nisam
i pomalo me strah... obuzima me neka jeza
na samu pomisao da se bliži kraj...
Mogući kraj naših toplih... iskrenih druženja
prepunih dobrohotnosti i milosti
ovdje u Grabru... Stvoriteljevoj oazi mira.
Iskreno... ne znam što nas čeka.
Nedostajat će mi ovaj mir, tišina.... spokojstvo...
Pogled što ljubi žumberačko gorje...
Veseli žamor mojih matičara,
što u emfazi stvaralačkog zanosa
bojom i riječima zamrzavaju...
trenutak iskonske ljepote.

NOVA IZDANJA

Vlasi i Vojna krajina u Hrvatskoj

Iz tiska je izišla nova knjiga pod naslovom „Vlasi i Vojna krajina u Hrvatskoj" autora Andreja Čebotareva. Ovaj rad na 319 stranica izdan je posthumno. Čebotarev u djelu donosi među ostalim i podatke o Žumberačkim uskocima referirajući se pritom i na neka već objavljena djela na istu temu. On donosi nove podatke koji potvrđuju da teze povjesničara Alekse Ivića nisu bile vjerodostojne jer se zapravo radilo o krivotvorenju riječi Vlah. Čebotarev, etnički Rus, kao pisac nacionalno nepristran prikazuje vjerodostojno povijesne činjenice govoreći o uskocima na ispravan način. Između ostalih tu se nalaze podaci i o tajnovitom uskoku Marku iz Klisa koji se nalazio u okolici Žumberka još 1515. godine, dakle 15 godina prije prvog velikog doseljenja. Knjiga zaslužuje osobitu pažnju javnosti.

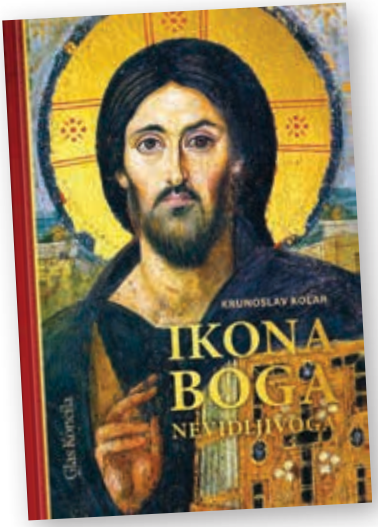
Knjižica o 10 godina Križnog puta u Popovićima

U povodu 10-te godišnjice održavanja Križnog puta od Doljana do Popovića izdana je prigodna knjižica koja prati posljednjih deset godina ove manifestacije. U djelu se donosi niz fotografija koje svjedoče o aktivnostima vezanim za ovaj događaj.

Podplješivički graničari

Godišnjak Podplješivički graničari između ostalih povijesnih tema donosi u svom novom izdanju i povijesni članak o Tržičkoj uniji autora Daniela Vranešića. Tržička unija veoma je zanimljiva jer se odvijala u blizini Ogulina a završila je veoma tragično.

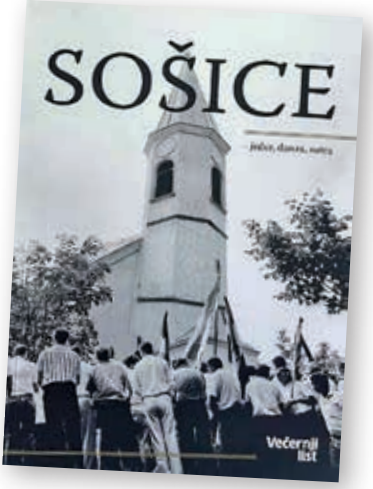

Ikona Boga nevidljivoga – izdanje Glasa koncila

Knjiga Ikona Boga nevidljivoga autora Krunoslava Kolara jedinstveno je djelo koje će čitateljima približiti svo bogatstvo ikonografije kroz povijest. Može se nabaviti u knjižnici Glasa koncila na Kaptolu.

Sošice – izdanje Večernjeg lista

U izdanju Večernjeg lista izašla je knjižica pod naslovom Sošice. Djelo donosi prikaz osoba i događaja vezanih za ovo žumberačko naselje.

Školske spomenice ozaljskog kraja (Kašt i Radatovići)

Knjiga školske spomenice ozaljskog kraja u svom sadržaju među ostalim dotiče se i osnovnih škola u Kaštu i Radatovićima. Ovo djelo svjedok je jednog vremena kada su žumberačke škole bile pune đaka. Danas je to u velikoj mjeri još samo draga uspomena koja se bilježi u knjigama.

Godišnjak Scouta

U povodu 25. godišnjice Planinarskog društva Scout izašao je godišnjak koji u svom sadržaju donosi i teme vezane za Žumberak, osobito za Koretiće u kojima se nalazi scoutski centar.

Putovanje u grad Ox

Knjiga Katarine Bubanović izdana je posthumno. Ovo djelo autorice žumberačkih korijena sadrži niz lijepih priča koje su namijenjene djeci i mladima. Poučne priče sa autobiografskim elementima zasigurno će svakog čitatelja odvesti u zamišljeni grad Ox.

Svećenici u politici

Novo izdanje knjige Svećenici u politici može se nabaviti u izdavačkoj kući Kršćanska sadašnjost na Kaptolu. U djelu se spominje i žumberački svećenik Đuro Smičiklas koji je bio zastupnik u hrvatskom državnom saboru.

Žumberačka dječja slikovnica i bojanka

U izdanju Žumberačkog vikarijata tijekom 2023. godine izašla je jedinstvena slikovnica sa prikazima djece koja čuvaju crkvene i narodne običaje. Osim slikovnice tiskana je i bojanka.

IN MEMORIAM

JANKO BADOVINAC

(1946. – 2023.)

Rođen je 2. siječnja 1946. u Badovincima (otac Janko, mama Marija i sestra Marija). Nakon osnovne škole odlazi u Zagreb. Oko 1970. godine odlazi živjeti i raditi u Njemačku. Godine 1972. se vjenčao s Jasnom. Sin Petar rodio se 1973. u Njemačkoj. Nakon nekoliko godina života u Njemačkoj zbog tatine velike ljubavi prema Hrvatskoj vratili su se u Zagreb gdje su 1977. dobili kćer Dubravku. Godine 1984. sele se iz Zagreba u Radovicu nakon što je krajem 1983. umro njegov otac kako bi on preuzeo vinograde i nastavio obiteljsku tradiciju proizvodnje grožđa i vina. Uz to se bavio poljoprivredom (farme bikova, krava, koza u Badovincima). Obzirom da je volio domaći kraj, slobodno vrijeme odvajao je za razvoj i unapređenje istog, kako Radovice (dva mandata bio je predsjednik mjesne zajednice – doveo telefon, asfaltirao puteve, nabavio kante za kućni otpad itd.) tako i Žumberka (struja i asfalt u Badovincima, uvođenje autobusnih liniija, puno truda uložio je da se otvori tvornica u Sošicama). Neko vrijeme bio donačelnik općine Žumberak. Zadnjih 20 godina tata je s obitelji živio u Zagrebu. Njegova obitelj bila mu je prva i najveća ljubav i ponos, a druga Hrvatska i Žumberak.

Tvoji najmiliji supruga Jasna, sin Petar, kćerka Dubravka

Gospodin Janko Badovinac Mili u prelomnim godinama kada je Repubika Hrvatska pristupila novom ustroju lokalne samouprave kao pravi žumberački lokal patriot prepoznao je s nekolicinom istomišljenika i entuzijasta da je nastupio trenutak povratak izgubljenog žumberačkog identiteta i subjektiviteta preko uspostave općine na cijelom geografsko-povijesnom području. Bio je to trenutak da nakon dugo vremena sistematskog razbijanja i urušavanja geografsko-povijesnog žumberačkog identiteta na nekoliko upravnih centara moći izvan tog područja. Ovi centri izgrađivali su infrastrukturu i poticali gospodarstvo a područje Žumberka je sve više nazadovao i propadao.

Da bi se zaustavila takva devastacija iskrena i plemenita želja je bila stvoriti jedinstvenu žumberačku lokalnu cjelinu i u cijelom kraju potaknuti jednu sasvim novu razvojnu viziju. Dugo razbijanje žumberačke cijeline imalo je u tom pokušaju gotovo nepremostive prepreke. Prva je bila u smom stanovništvu koje je dugogodišnjim navikama izgubilo svijest očuvanja svojih specifičnost. Tome je svakako doprinjela i cestovna nepovezanost istoka i zapada Žumberka. Druga velika prepreka bilo je neznanje a može se tvrditi i zločestoča tadašnjih lokalnih vladajučih ljudi u najvišim lokalnim tijelima. Višegodišnja ustrajna borba ipak je djelomično uspjela da je Žumberak dobio svoj subjetivitet na karti Republike Hrvatske. Postojanje lokalne samouprave kao općine Žumberak velikim zalaganjem, radom i upornošću dosadašnjih načelnika opravdala je svoj razlog postojanja jer su u desetljećima postojanja općine Žumberak stvoreni za budućnost uvijeti novog uzleta našeg dragog zavičaja. Mili, hvala ti za tvoj trud oko boljitka tvog i našeg dragoga Žumberka.

Kroničar

ŽELIMIR ŠKOBERNE

Objavljujemo tužnu vijest da nas je napustio Želimir Škoberne, naš dragi kolega arheolog, muzejski savjetnik, dugogodišnji kustos Muzeja grada Zagreba.

Nezaboravni Bela IV. na našem muzejskom projektu „Žive slike", upečatljiv i prepoznatljiv, veliki zaljubljenik u Žumberak i arheološki lokalitet Budinjaka kojeg je istraživao više od trideset godina.

Oni s kojima je dijelio muzejske i terenske dane sjećat će ga se s tugom, ali i s osmjehom, jer bio je neponovljiv, duhovit, osebujan i šarmantan.

Nedostajat će nam.

MILAN ŠIMRAK

(1939.- 2023.)

Dana 25. 2. 2023. napustio nas je naš otac, djed i svekar Milan Šimrak. Milan je rođen 18.11.1939. u selu Šimraki od oca Ivana i majke Malčike rođ. Staničić. Tuga za sinom Rajkom koji nas je iznenada napustio nesretnim slučajem tištila ga je i nikako se nije mogao pomiriti s tim da ga više nema. U veljači 2022. godine napustila ga je supruga Ana koja isto nije mogla izdržati tu bol za sinom. Milana se sjećamo kao portira u Samoborskoj banci iz koje je i otišao u mirovinu. Sjećamo ga se kao vrijednog i radišnog čovjeka uz pokojnog sina na njivi u obradi zelje. U slobodno vrijeme rado je boravio u šumi gdje je pripremao drva za ogrjev. Volio je Žumberak, svoj rodni kraj, svoje Šimrake koje je s obitelji napustio 1975. godine kad se preselio u Lug Samoborski gdje su svi kao obitelj skladno živjeli.

Sahranjen je na samobrskom groblju Otruševac uz suprugu Anu i sina Rajaka.

Počivao u miru Božjem.

Sin Miljenko, snaha Kristina, unuke Marta i Petra

ANA SEVEROVIĆ
rođ. GOLUBIĆ

(1930. Golubići -2023. Stojdraga)

Draga majko, bako i prabako iskrena ti hvala za sve dobro što si učinila za sve nas.

PETAR RAIĆ

(1941. - 2023.)

Vječni mu spomen.

TOMISLAV MAJER

(1959. - 2022.)

Vječni mu spomen.

MARIJA DUNISKVARIĆ
rođ. DELIMARIĆ

(1925. Selce – 2023. Stojdraga)

Tko će naći ženu vrsnu?
Više vrijedi nego biserje.

(Knjiga izreka, 31,10)

Vječni joj spoemn.

PAVKOVIĆ IVICA

(1951. – 2022.)

Svidjelo se Ocu nebeskom iz zemaljskog života uzeti u svoj nebeski zagrljaj svog vjernog i dobrog slugu Ivicu. Iznenadnim odlaskom ostala je velika praznina među svima koji su poznavali ovog dragog čovjeka. Odgojen u zdravoj i tradicionalnoj grkokatoličoj žumberačkoj kući nakon puno godina gast arbajterskog života nije zaboravio svoje korijene. Zbog toga je bio omiljen u svakom društvu. Čestit, radišan i prepoznatljivim stilom smirenog života uspio je ostaviti trajni trag kako se isplati živjeti po načelima zdrave vjere, odane crkvenosti, istinske i zauzete žumberačke zavičajnosti. Pravednik i Božji miljenik trajno živi u Bogu i mnogobrojnim prijateljima. Rođen je u Pavkovićima 18. veljače 1951. od oca Nikole i majke Dragice. Preminuo je 17. prosinca 2022. godine.

KREŠO SEVEROVIĆ

(1974. – 2022.)

Hrvatki branitelj i djelatna vojna osoba

Ožalošćeni: otac Marko, mama Terezija, supruga Petra, sinovi Edgar i Relja, sestra Branka

Vječni mu spomen.

UDRUGA ŽUMBERČANA BRANITELJA DOMOVINSKOG RATA

MIRO BRDAR

(1951. - 2023.)

Vječni mu spomen.

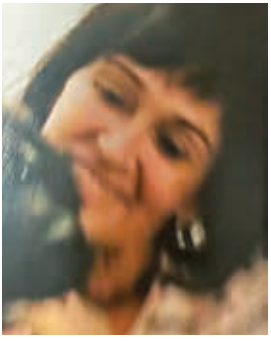
PETAR BADOVINAC PEPA

(1947. - 2021.)

Ugledni i poznati žumberčan i ugostitelj iz Jugorja napustio je svoju obitelj i mnogobrojne prijatelje

Ostaje nam u trajnom sjećanju njegova ljubaznost, gostoljubivost i čestitost.

Vječni mu spomen.

SANJA CUCULIĆ

(1958. - 2023.)

Vječni joj spomen.

DINKO KRALJEVIĆ

U subotu, 1. travnja 2023., okružen svojim najmilijima preminuo je nakon kratke i teške bolesti Dinko Kraljević, omiljeni profesor, hrvatski branitelj, (bojnik po činu,) višegodišnji predvoditelj pjevanja u Grkokatoličkoj crkvi Uzvišenja sv. Križa u Karlovcu. Rođen je 27. studenoga 1953. godine u Mostaru. Nakon mature u gimnaziji u Mostaru, završio je Filozofski fakultet u Zagrebu 1977. godine kao profesor francuskog i hrvatskog jezika. Od 1977. do 1987. godine radio je u CUO 'Pavao Lozo' u Imotskom kao profesor francuskog jezika. Od 1988. do 1991., u IV. osnovnoj školi Bjelovar i Osnovnoj školi Grđevac kao profesor hrvatskog i francuskog jezika, a od 1991. do 1993 kao lektor na Hrvatskom radiju. Od 1993. godine radio je kao lektor i korektor, savjetnik za izdavaštvo te integraciju naučenih lekcija u Ministarstvu obrane Republike Hrvatske. Dinko je lektorirao većinu tekstova vojnih djela izdanih u Hrvatskoj vojsci te sudjelovao u stvaranju hrvatskog vojnog nazivlja i standardizaciji izričaja u Hrvatskoj vojsci. U grkokatoličkoj crkvi u Karlovcu dvadesetak godina redovito je predvodio pjevanje liturgije i drugih obreda na žumberačkom prostopjeniju. Bio je dobar pjevač, jednostavan i blage naravi, a osobito je ozbiljno shvaćao i radio sve čime se bavio. Redovito je i rado odlazio na hodočašća te bio zauzeti član župne zajednice. Sa suprugom je imao troje djece. Sahrana je bila na groblju Dubovcu u Karlovcu u utorak 4. travnja od 17,30h. Za sve dobro što je učinio za našu župu i voljeni Žumberak neka mu je iskrena hvala. Njegovo mjesto u crkvenoj pijevnici ostaće trajno će nas podsjećati na jedno divno druženje prilikom slavljena Boga.

Ožalošćenoj supruzi Jasminki, djeci Mariji, Krešimiru i Zvonimiru, unukama Lari i Leni neka milosrdni Gospodin bude utjeha u trenucima bolnog sječanja.

Vječni mu spomen!

Župnik Željko

KSENIJA MESARIĆ, rođ. PETRANOVIĆ

Ksenija Mesarić, r. Petranović, rođena je u Zagrebu 1947. kao jedno od troje djece Mihovila i Ivkice Petranović.

Obitelj Petranović vuče podrijetlo iz Slavonije, odakle se Ksenijin djed Spirid(i)on (Trogir, 1880.) s obitelji preselio u Križevce, gdje je do smrti 1958. bio kanonik Grkokatoličke Crkve. Otac Spiridion bio je i dopredsjednik Ćirilometodova kora od 1932. do 1938.

Ksenijin otac Mihovil obiteljsku sreću traži pak u Zagrebu, gdje je Ksenija rođena i tu je proživjela cijeli život. Završila je školu za daktilografiju, a radni vijek je provela u odjelu fonoteke na HRT-u. Bila je udana i majka jednog sina, Mihe.

Njezin otac Mihovil Mižo Petranović bio je cijenjeni profesionalni solo pjevač, a uz to je pjevao i u Ćirilometodovom koru od samih početaka kora. 1993. je zbog svog velikog doprinosa koru postao zaslužni član. Svoju je ljubav i strast prema glazbi prenio na Kseniju, koja je svim srcem, dušom i tijelom pjevala u istom zboru od malih nogu. Aktivna članica bila je od 2004., pa sve dok je pred prije nekoliko godina nije izdalo zdravlje. Još je došla 2023. na Godišnju skupštinu Kora i radosno preuzela zahvalnicu. Imam lijepe uspomene na nju: otkada sam došla u Kor krajem 2011., na probama sam sjedila pored Ksenije i od nje učila altovske dionice.

Također je dugi niz godina bila veoma aktivna članica zbora „Joža Vlahović", koji danas djeluje pod nazivom „Emil Cossetto".

Draga i neprežaljena Ksenija napustila nas je 23.10.2023. u 76. godini života, nakon duge i teške bolesti. Vječnaja pamjat!

Darja Mesarić / Edith Zeltner-Nikšić

ZDENKA KRKIĆ
rođ. GVOZDANOVIĆ

(1967. – 2019.)

Prolazi i peta godina tuge i žalosti od kada si nas napustila.

Hvala ti za svu ljubav i dobrotu koju si nam dala onako kako si ti to znala.

Bila si majka i supruga kakva se samo može poželjeti.

Uvijek si u našim mislima i srcima.

Počivaj u miru Božjem!

Tvoji Mirsad, Sabina i Suzana.

PETAR DOBRIČIĆ

(1951. – 2018.)

Tužno sjećanje na voljenog brata i ujaka Petra Dobričića koji je rođen 1. srpnja 1951., a preminuo 2. listopada 2018.

Prošlo je pet godina od kada si nas napustio ali i dalje te pamtimo i nosimo u srcu. Nikada nećeš biti zaboravljen.

Počivao u miru Božjem.

Tvoje sestre Mare i Ane,
sestrići Predrag, Nenad i Boro.

VLADIMIR HERAKOVIĆ

stožerni narednik

(1958.- 2023.)

Vječni mu spomen.

NIKOLA KEKIĆ

Pripadnik
151. samoborske brigade HV-a

(1960.- 2023.)

Vječni mu spomen.

VLADIMIR STRIŽIĆ

Pripadnik
151. samoborske brigade HV-a

(1958.- 2023.)

Vječni mu spomen.

MILAN DELIVUK

Pripadnik
151. samoborske brigade HV-a

(1957.- 2023.)

Vječni mu spomen.

PROŠTENJA U NAŠIM CRKVAMA I KAPELAMA

PROŠTENJA U NAŠIM CRKVAMA I KAPELAMA

Grkokatoličke crkve i kapele

DRAGE	Rođenje presvete Bogorodice: 8. rujna
GRABAR	Rođenje sv. Ivana Krstitelja: 29. lipnja Grabarak: 29. svibnja
JASTREBARSKO	Susret Gospoda Isusa Krista u hramu (Svijećnica): 2. veljače Preobraženje Gospodnje: 6. kolovoza
KARLOVAC	Uzvišenje Svetog Križa: 14. rujna
KAŠT	Sveti Antun Pustinjak: 21. siječnja
Balići	Pokrov: 1. listopada
Badovinci	Sveti Nikola: 22. svibnja i 6. prosinca
Brašljevica	Sveti Juraj: 23. travnja, Uzašaće Gospodnje 18. svibnja
Dančulovići	Sveti Duh: 19. svibnja i 15. kolovoza
KRIŽEVCI	Presveta Trojica: 20. svibnja
Samostan	Uzvišenje Svetoga Križa: 14. rujna Zaštita presvete Bogorodice: 1. listopada
METLIKA	Sveti Ćiril i Metod: 7. srpnja
MRZLO POLJE	Sveti Petar i Pavao: 30. lipnja
Budinjak	Petrovska nedjelja: 14. srpnja Sveta Petka: 29. listopada
Osunja	Sveti Nikola: 26. svibnja
Tomaševci	Presveta Trojica: 26. svibnja
Tisovac	Sveti Vid: 22. lipnja
PEĆNO	Uznesenje presvete Bogorodice na nebo: 15. kolovoza
Drašći Vrh	Sveti Ilija: 21. srpnja
PRIBIĆ	Blagovijest: 25. ožujka
RADATOVIĆI	Sveto Uskrsnuće Gospodnje: Tomina nedelja 7. travnja
Dragoševci	Uznesenje presvete Bogorodice na nebo: 28. kolovoza
Liješće	Rođenje sv. Ivana Krstitelja: 20. siječnja
Sveta Gera	Sveti Ilija: 28. siječnja, 1. svibnja i 21. srpnja
Šiljki	Sveti Mihael Arkanđeo: 21. studenoga
SAMOBOR	Muke presvete Bogorodice (Žumberačka Bogorodica): 8. lipnja Abrahamovo: 13. listopada
SOŠICE	Sveti Petar i Pavao: 30. lipnja
Jezernice	Sveti Ilija: 4. kolovoza

Samostan	Krist Čovjekoljubac (Srce Isusovo): 7. lipnja
Sopote	Uznesenje presvete Bogorodice na nebo: 18. kolovoza
Stari Grad	Sveti Ćiril i Metod: 14. svibnja
Stari Grad (Gradina)	Uzvišenje Svetoga Križa Gospodnjega: 14. rujna
Visoče	Zbor sv. Ivana Krstitelja: 20. siječnja
	Rođenje sv. Ivana Krstitelja: 25. lipnja
STOJDRAGA	Sveti Juraj: 28. travnja
Grandovica	Posljednji sud: 29. svibnja
Kravljak	Presveta Trojica: 26. svibnja
ZAGREB	Sveti Ćiril i Metod: 11. svibnja
Samostan	Bezgrješno začeće: 8. prosinca
ZAGREB (Stenjevec)	Krist Kralj: 27. listopada

Rimokatoličke crkve i kapele

GORNJE PREKRIŽJE	Sveta Ana: 26. srpnja
	Sveti Mihael Arkanđeo: 29. rujna
Lović	Sveti Antun: 17. siječnja
KALJE	Sveti Mihael Arkanđeo: 29. rujna
Budinjak	Sveta Petka i sv. Rok: 1. svibnja i 18. kolovoza
Hartje	Sveti Nikola Tavelić: 17. studenoga
Kalje	Majka Božja: 8. rujna
Novo Selo	Sveti Leopold Bogdan Mandić: 12. svibnja
KRAŠIĆ	Presveto Trojstvo: 16. lipnja
	Blažena Djevica Marija od Krunice: 2. listopada
	Sveta Barbara: 4. prosinca
	Sveta tri Kralja: 6. siječnja
	Sveti Ivan Krstitelj: 24. lipnja
Brlenić	Srce Isusovo: 7. lipnja
Gornja Kupčina	Sveta Margareta: 17. lipnja
OŠTRC	Sveta Marija Magdalena: 22. srpnja
	Sveti Vid: 16. lipnja
	Sveti Rok: 18. kolovoza
Cernik	Sveta Jelena Križarica: 11. kolovoza
Kostanjevac	Sveti Antun: 17. siječnja
	Bl. Dj. Marija od sedam Žalosti: 15. rujna
Sošice	Uznesenje Marijino na nebo: 15. kolovoza
PRIBIĆ	Sveti Siksto: 7. kolovoza
Dol	Majka Božja: 15. kolovoza i 8. rujna
VIVODINA	Sveti Lovro: 10. kolovoza
ŽUMBERAK	Sveti Nikola: 6. prosinca
Kupčina	Sveti Rok: 16. kolovoza

ZADUŠNE SUBOTE U ŽUPAMA ŽUMBERAČKOGA VIKARIJATA

Prva zadušna subota: 3. veljače u Mrzlom Polju i Jastrebarskom

Druga zadušna subota: 24. veljače u Zagrebu i Radatovićima

Treća zadušna subota: 2. ožujka u Stojdragi

Četvrta zadušna subota: 9. ožujka u Kaštu i Samoboru

Peta zadušna subota: 18. svibnja u Križevcima i Sošicama

ŽUMBERAČKE KRSNE SLAVE

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
BACAN	Sv. Nikola
BADOVINAC	Sv. Nikola
BALIĆ	Sv. Nikola
BASTAŠIĆ	Verige sv. Petra
BJELOPAVLOVIĆ	Verige sv. Petra
BLAGOVIĆ	Sv. Nikola
BOGDANOVIĆ	Sv. Nikola
BOIĆ	Sv. Nikola
BRAČIKA	Sv. Arhanđel Mihael
BRATELJ	Sv. Juraj
BRATIĆIĆ	Sv. Nikola
BRDAR	Sv. Nikola
BRNČIĆ	Sv. Nikola
BRZOVIĆ	Sv. Juraj
BUBANOVIĆ	Sv. Nikola
BULIĆ	Sv. Nikola
BUKVIĆ	Sv. Nikola
BURIĆ	Verige sv. Petra
CAR	Sv. Juraj
CRLJENICA	Sv. Ivan
CVJETIŠIĆ	Sv. Nikola
ČAČILO	Sv. Nikola
ĆEIĆ	Sv. Nikola
ČUČIĆ	Sv. Nikola
DAMJANOVIĆ	Verige sv. Petra

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
DANČULOVIĆ	Sv. Nikola
DEANOVIĆ	Sv. Ivan
DEJANOVIĆ	Sv. Nikola
DELIMARIĆ	Sv. Nikola
DELIVUK	Sv. Ivan
DEROV	Sv. Nikola
DOBRIČIĆ	Sv. Nikola
DRAGELJ	Sv. Juraj
DRAGIŠIĆ	Sv. Nikola
DRAGOVIĆ	Sv. Nikola
DRAKULIĆ	Sv. Nikola
DRKUŠIĆ	Sv. Nikola
DUČIĆ	Sv. Nikola
DUNISKVARIĆ	Sv. Juraj
DURALIJA	Sv. Nikola
ĐURAŠIN	Sv. Nikola
ĐURAŠEVIĆ	Sv. Nikola
GAJSKI	Sv. Nikola
GARAPIĆ	Sv. Nikola
GOJKO	Sv. Nikola
GOLEŠ	Sv. Nikola
GOLUBIĆ	Sv. Ivan
GRUBAČ	Sv. Nikola
GRUBAČEVIĆ	Sv. Nikola
GRUBEŠIĆ	Sv. Nikola

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
GVOZDANOVIĆ	Sv. Nikola
GUDALJ	Sv. Nikola
GUROVIĆ	Sv.Nikola
HARALOVIĆ	Sv. Ivan
HERAK	Sv. Nikola
HERAKOVIĆ	Sv. Nikola
HODANOVAC	Sv. Ivan
HRANILOVIĆ	Sv. Stjepan
HRNJAK	Sv. Nikola
JELENIĆ	Sv. Toma
JURIĆ	Sv. Juraj
KARLOVIĆ	Sv. Nikola
KEGLJEVIĆ	Sv. Juraj
KEKIĆ	Sv. Nikola
KESERIĆ	Sv. Juraj
KLISURIĆ	Sv. Juraj
KORDIĆ	Sv. Vasilije
KOVAČEVIĆ	Sv. Nikola
KRAIĆ	Sv. Stjepan
KRAJAČIĆ	Sv. Nikola
KULJAJ	Sv. Nikola
LASIĆ	Sv. Juraj
LATINČIĆ	Sv. Nikola
LATKOVIĆ	Sv. Stjepan
LJUBANOVIĆ	Sv. Aranđel Mihael
MAGOVAC	Sv. Nikola
MAKAR	Sv. Nikola

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
MALIĆ	Sv. Nikola
MARINKOVIĆ	Sv. Aranđel Mihael
MILAKOVIĆ	Sv. Nikola
MILČINOVIĆ	Sv. Juraj
MILKOVIĆ	Sv. Stjepan
MILJENOVIĆ	Sv. Nikola
MIRKOVIĆ	Sv. Nikola
MIROSAVAC	Sv. Ivan
NOSETIĆ	Sv. Nikola
OBRADOVIĆ	Sv. Nikola
OGNJANOVAC	Sv. Ivan
OSTRMAN	Sv. Nikola
PAVIĆ	Sv. Juraj
PAVKOVIĆ	Sv. Nikola
PAUNOVIĆ	Sv. Nikola
PERENČEVIĆ	Verige sv. Petra
PERIS	Sv. Ivan
PETKOVIĆ	Sv. Nikola
PLAVAC	Sv. Ivan
POLJAK	Verige sv. Petra
POPOVIĆ	Verige sv. Petra
POSINAK	Sv. Nikola
POTURIČIĆ	Sv. Nikola
POŽAR	Sv. Nikola
PREDOVIĆ	Sv. Nikola
PRUŠĆEVIĆ	Sv. Dimitrije
RADATOVIĆ	Sv. Nikola

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
RADIĆ	Sv. Nikola
RADMANOVIĆ	Sv. Stjepan
RADOŠ	Sv. Juraj
RAĐENOVIĆ	Sv. Nikola
RAIĆ	Sv. Nikola
RAJAKOVIĆ	Sv. Nikola
RAJNOVIĆ	Sv. Ivan
RAPLJENOVIĆ	Sv. Juraj
RAŠIĆ	Sv. Lazar
RATKOVIĆ	Sv. Nikola
REBA	Verige sv. Petra
RELIĆ	Sv. Juraj
REŠKOVAC	Sv. Vasilije
ROMANOVIĆ	Sv. Vasilije
RUDMAN	Sv. Juraj
RUŠNOV	Sv. Ivan
SELAKOVIĆ	Verige sv. Petra
SEKULIĆ	Sv. Nikola
SEVEROVIĆ	Sv. Juraj
SILIĆ	Sv. Nikola
SIROČIĆ	Sv. Nikola
SMIČIKLAS	Sv. Aranđel Mihael
SMILJANIĆ	Sv. Juraj
STAKIĆ	Sv. Nikola
STANIĆ	Sv. Juraj
STANIČIĆ	Sv. Aranđel Mihael
STIĆ	Sv. Aranđel Mihael

OBITELJSKO PREZIME	OBITELJSKI SVETAC/ KRSNA SLAVA
STIPANOVIĆ	Sv. Ivan
STRAHINIĆ	Sv. Nikola
SUMINA	Sv. Nikola
ŠAJATOVIĆ	Sv. Nikola
ŠANDOR	Sv. Aranđel Mihael
ŠIMRAK	Sv. Nikola
ŠOBATOVIĆ	Sv. Nikola
ŠTRBAC	Sv. Juraj
TUPAC	Sv. Juraj
VIDOVIĆ	Sv. Nikola
VIŠOŠEVIĆ	Sv. Nikola
VLADIĆ	Sv. Nikola
VRANEŠIĆ	Sv. Juraj
VRAPČEVIĆ	Sv. Aranđel Mihael
VRBIĆ	Sv. Nikola
VUČINIĆ	Sv. Vasilije
VUJČIĆ	Verige sav. Petra
VUKČEVIĆ	Sv. Nikola
VUKIĆ	Sv. Nikola
VUKOBRAT	Sv. Ivan
VUKOVIĆ	Sv. Nikola
VUKŠIĆ	Sv. Nikola
VUKASOVIĆ	Sv. Juraj
ZUBOVIĆ	Sv. Nikola
ŽIVKOVIĆ	Sv. Juraj
ŽERAVICA	Sv. Nikola
ŽUĆAK	Sv. Nikola

KATASTARSKA KARTA ŽUMBERKA

ADRESAR

ADRESAR

ŽUMBERAČKI NARODNI SABOR
Stojdraga 16, 10432 Bregana
Tel. i Fax.: (01) 33 87 600

Centralne ustanove

Ordinarijat Križevačke eparhije
Franje Račkog 32, 48260 Križevci
Tel.: (048) 211 029, Mob.: 095 – 515 60 19
e-mail: ordinarijat@krizevacka-eparhija.hr

Katedrala i biskupska rezidencija
48260 Križevci, F. Račkoga 12
Tel.: (048) 712 153

Grkokatoličko sjemenište
10000 Zagreb, Ćirilometodska 1
Tel.: (01) 48 51 773, Fax.: (01) 48 73 950
Mob.: 098 – 97 96 427

Grkokatolički župni uredi

Župni ured Glavosijeka sv. Ivana Krstitelja, B e r a k
Orolička 13, 32238 Čakovci
Stan župnika: Mikluševci, Rusinska 1
32238 Čakovci, Tel.: (032) 514 104

Župni ured Rođenja presvete Bogorodice, D r a g e
Drage 10, SLO - 8331 Suhor
Tel.: 00386 - 07 - 30 59 580
Tel.: 00386 - 07 - 30 59 580, 095 - 55 10 924

Župni ured sv. Ivana Krstitelja, G r a b a r
Stan župnika: Jastrebarsko
Mob.: 098 – 17 83 876

Župni ured, K a r l o v a c
47000 Karlovac, Dubovac 7
Tel.: (047) 415 946, Mob.: 099 – 697 59 70
e-mail: pajic.zeljko@inet.hr

Župni ured Preobraženja Gospodnjeg, J a s t r e b a r s k o
Radnička cesta 21, 10450 Jastrebarsko
Tel.: (01) 628 34 74; Mob.: 098 - 17 83 876
e-mail: marjanjeftimov@gmail.com
preobrazenje.jaska@gmail.com

Župni ured sv. Antuna Pustinjaka, K a š t
47284 Kašt, Kašt 16
Tel.: (047) 755 031, Mob.: 098 – 17 64 131
e-mail: vkizonja@gmail.com

Župni ured Presvete Trojice, K r i ž e v c i
48260 Križevci, F. Račkoga 19
Tel.: (048) 681 121, Mob.: 098 - 93 98 505
e-mail: mihajlosi@gmail.com

Župa sv. Arkanđela Mihaela, L j u b l j a n a
Tel.: 00386 - 031 - 773 156

Župni ured sv. Ćirila i Metoda, M e t l i k a
SLO - 8330 Metlika, Cesta XV. brigade 25
Tel.: 00386 - 07 - 30 59 580, 095 - 55 10 924

Župni ured sv. Petra i Pavla, M r z l o P o l j e
10456 Kalje, Mrzlo Polje
Tel.: (01) 62 77 027, Mob.: 098 - 95 33 413
e-mail: nkrajacic1979@gmail.com

Župni ured Uznesenja presvete Bogorodice, P e ć n o
10454 Krašić, Stan župnika: Pribić
Tel.: (01) 62 70 524, Mob.: 098 - 95 33 413
e-mail: nkrajacic1979@gmail.com

Župni ured Blagovijesti, P r i b i ć
Pribić 2, 10454 Krašić
Tel.: (01) 62 70 524, Mob.: 098 - 95 33 413

Župni ured Uskrsnuća Gospodnjega, R a d a t o v i ć i
47285 Radatovići, Radatovići 9
Tel.: (047) 754 026, Mob.: 095 – 55 10 924
e-mail: ivan.net.face@gmail.com

Grkokatolički pastoralni centar, S a m o b o r
10430 Samobor, Uskočka 7
Tel.: (01) 33 27 453
e-mail: zumberacki-uskok@zg.t-com.hr

Župni ured sv. Petra i Pavla, S o š i c e
10457 Sošice, Sošice 12
Tel.: (01) 62 97 516, Mob.: 098 – 17 64 131
e-mail: vkizonja@gmail.com

Župni ured sv. Jurja, S t o j d r a g a
10432 Bregana, Stojdraga 16
Tel. i Fax.: (01) 33 87 600
Mob.: 098 - 97 96 427
e-mail: zumberacki-uskok@zg.t-com.hr

Župni ured sv. Ćirila i Metoda, Z a g r e b
10000 Zagreb, Ćirilometodska 1
Tel.: (01) 48 51 773, Fax.: (01) 48 73 950
Mob.: 098 – 95 33 413

Župni ured Krista Kralja, Z a g r e b - S t e n j e v e c
10090 Zagreb-Susedgrad, Okrugljačka 9
Tel.: (01) 34 52 989, Mob.: 091 - 55 29 866
e-mail: grinisin.@net.hr

Rimokatolički župni uredi

Župni ured sv. Mihaela i sv. Ane, G o r n j e P r e k r i ž j e
10454 Krašić, Gornje Prekrižje 2
Tel.: (01) 62 70 259
Stan župnika: Vrhovac, Vrhovac 26
Tel.: (047) 731 873

Župni ured sv. Mihaela Arkanđela, K a l j e
10456 Kalje, Kalje
Tel.: (01) 62 77 012
Stan župnika: 10000 Zagreb, Kaptol 7
Tel.: (01) 48 90 639, Mob.: 098 - 262 669
e-mail: juraj.jerneić@inet.hr

Župni ured Presvetog Trojstva, K r a š i ć
10454 Krašić, Krašić 118
Tel.: (01) 62 70 703

Župni ured sv. Siksta, P r i b i ć
10456 Krašić, Pribić Crkveni 27
Tel.: (01) 62 70 080
Mob.: 099 - 62 70 080

Župni ured sv. Marije Magdalene, O š t r c
10455 Kostanjevac, Tupčina 4
Stan župnika: Krašić, Krašić 118
Tel.: (01) 62 70 703

Župni ured sv. Lovre, V i v o d i n a
47283 Vivodina, Vivodina 8
Tel. i Fax.: (047) 753 017

Župni ured sv. Nikole, Ž u m b e r a k
10455 Kostanjevac
Stan župnika: Pribić, Pribić Crkveni 27
Tel.: (01) 62 70 080
Mob.: 099 - 62 70 080

Samostani časnih sestara

Sestre Bazilijanke, K r i ž e v c i
48260 Križevci, F. Račkoga 36/38
Tel.: (048) 712 171, Fax.: (048) 271 526

Sestre Bazilijanke, Z a g r e b
10000 Zagreb, Jurjevska 53a
Tel.: (01) 46 77 466

Sestre Bazilijanke, S o š i c e
10457 Sošice, Sošice 11
Tel.: (01) 62 97 559

Služavke Malog Isusa, K r a š i ć
10454 Krašić
Tel.: (01) 62 70 003

Adrese ostalih svećenika

Andrija Kekić
Tel: 098/ 991-73-79

Mihajlo Hardi
Zabukovje pri Reki 33
Tel: 00 386/ 031 773 156

ADRESE ŽUMBERAČKIH DRUŠTAVA

Udruga Žumberčana branitelja Domovinskog rata
Uskočka 7, 10430 Samobor
Tel.: (01) 33 27 453
Predsjednik: Zdenko Petretić

Društvo Žumberčana „Tadija Smičiklas"
Đorđićeva 24/I., 10000 Zagreb
Predsjednik Milan Radić, dipl. oec.
Mob.: 098/98 41 660
e-mail:milan.radic@inet.hr

Kulturno-umjetničko društvo „Žumberčani"
Đorđićeva 24/I, 10000 Zagreb
Predsjednica Biserka Kablar
Tel.: 01/37 68 028
e-mail: bkablar@net.amis.hr

Kulturno-umjetničko društvo „Marko Vukasović"
Uskočka 7, 10430 Samobor
Tel.: (01) 33 27 453
Predsjednik: Janko Jelenić

Kulturno-umjetničko društvo „Žumberak"
Koštijalova 42, 8000 Novo Mesto
Slovenija
Predsjednik: Milan Car

Kulturno-umjetničko društvo „Žumberak"
Bratstva in enotnosti 52
8330 Metlika, Slovenija
Predsjednica: Mladen Brdar

Udruga „Žumberački uskoci"
Sošice 15, 10457 Sošice
Tel.: (098) 95 58 124
Predsjednik: Milan Radić
e-mail: radic.uskok@gmail.com

Udruga „Žumberačke vile-Sošice"
Sošice bb, Predsjednica: Ličko Zorica
Mob.: 099/ 216 46 47
e-mail: licko@zg.t-com.hr

Ekološko društvo „Žumberak"
Baradin prilaz 9, 10010 Zagreb,
Tel.: 01/66 37 622
Ekološko društvo Žumberak.

Kulturno-umjetnička udruga „Stojdraga"
Stojdraga 27, 10432 Bregana
Predsjednica: Marija Šimunić

Kulturno-umjetnička udruga „Mrzlo Polje Žumberačko"
Mrzlo Polje Žumberačko 29, 10456 Kalje
Predsjednica: Kristina Latković-Husta

ŽUMBERAČKA LOVAČKA DRUŠTVA

Lovačko društvo LISICA – Radatovići
Predsjednik: Nikica Milčinović

Lovačko društvo JASTREB – Kostanjevac
Predsjednik: Branko Popović

Lovačko društvo KUNA – Kalje
Predsjednik: Janko Bastašić

Lovačko društvo VEPAR ŽUMBERAČKI – Budinjak
Predsjednik: Ivica Gvozdanović

Lovačko društvo ŽUMBERAČKA GORA – Stojdraga
Predsjednik: Goran Roso

IZABRANI PREDSTAVNICI LOKALNE VLASTI U ŽUMBERKU 2017. - 2021.

Načelnik općine Žumberak:
Zdenko Šiljak

Zamjenik načelnika općine Žumberak:
Marko Vlahović

Članovi općinskog vijeća Općine Žumberak:
Josip Mahovlić,
Milan Morduš,
Ivica Mrazović,
Petar Kovačević,
Ankica Štojs,
Ivica Bogović,
Juraj Juratovac,
Nikica Radić

Predsjednik M.O. Budinjak:
Miro Kovačević

Predsjednik M.O. Stojdraga:
Mario Horvat

Predsjednik M.O. Brašljevica:
Zvonimir Herak

Predsjednik M.O. Dojutrovica:
Andrija Šoštarić

Predsjednik M.O. Kašt:
Petar Obradović

Predsjednik M.O. Radatovići:
Bojan Smiljanić

Predsjednik M.O. Pećno:
nepopunjeno

ŽUMBERAČKA VATROGASNA DRUŠTVA

DVD Novo Selo Žumberačko
Novo Selo Žumberačko bb
10342 Bregana

DVD Gornja Vas
Gornja Vas bb
10456 Kalje

DVD Petričko Selo
Petričko selo bb
10456 Kalje

DVD Sošice
Sošice bb
10457 Sošice

DVD Kostanjevac
Kostanjevac bb
10455 Kostanjevac

DVD Kašt
Kašt bb
47284 Kašt

DVD Radatovići
Radatovići bb
47285 Radatovići

DVD Oštrc
Oštrc bb
10455 Kostanjevac

DVD Dojutrovica
Dojutrovica bb
47283 Vivodina

DVD Kupčina Žumberačka
Kupčina Žumberačka bb
10455 Kostanjevac

DVD Višći vrh
Višći vrh bb
10456 Kalje

ŽUMBERAČKI WEB PORTALI

Atletski klub „Žumberak" - / www.akzumberak.hr
Park prirode Žumberak - Samoborsko gorje / www.pp-zumberak-samoborsko-gorje.hr
Uzor Žumberak - / www.uzor-zumberak.hr
Braniteljska zadruga Žumberačko gorje - / www.bz-zumberak.hr
Turistički klaster po Sutli i Žumberku - / www.sutla-zumberak.hr
Seoski turizam Lijepo brdo Žumberak" - / www.zumberak.com
Udruga za održivi razvoj „Žumberak" - / www.zumberak.org
Eko - selo Žumberak - / www.eko-selo.hr
Portal „Moj Žumberak" - / www.mojzumberak.com
http://uskok-sosice.hr/
http://www.facebook.com/groups/17240392943/
http://www.facebook.com/zumberacke.vile.1?ref=ts&fref=ts

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ 5

KALENDAR 2024. 9

DRŽAVNI PRAZNICI U REPUBLICI HRVATSKOJ 2024. GODINE 34

IZ ŽIVOTA SVEOPĆE CRKVE 35

2024. GODINA SAKRAMENTA ŽENIDBE 36

Sakrament braka, temelj za obitelj 36

SAKRAMENT ŽENIDBE – ZAJEDNIŠTVO MUŠKARCA I ŽENE 41

Priprema za sakrament ženidbe 42

Slavlje sakramenta ženidbe 45

Ženidba 46

MONS. IVAN ŠTIRONJA novi biskup porečki i pulski 54

PAPA U EPITRAHILJU BLAGOSLIVLJE NAROD 56

PRIRODA GOVORI O BOGU 57

Malo snalažljivo pile 57

Tvornica na tornju 58

Mačka apotekarka 59

Montažne kuće s plastičnim vezama 59

OD KRIJESA DO KRIJESA PO NAŠIM ŽUPAMA 61

ŽUPA SV. ĆIRILA I METODA U 2023. GODINI 62

Relikvije sv. Bazilija Velikog u župnoj crkvi 62

Liturgijski život 64

Proslava Ćirilova i središnja proslava godine Duhovnih zvanja 65

Prva pričest 68

Adventski koncerti u našoj crkvi 69

Sakramentalni život župe 70

Ostale aktivnosti u župi 71

GRKOKATOLIČKO SJEMENIŠTE U TEKUĆOJ GODINI 73

Nastavak uređenja prostora 73

Otvorenost sjemeništa za susrete 75

Promocija sjemeništa i nova vrata na pročelju ... 77
Perspektiva za budućnost ... 78
METLIKA – RADATOVIĆI – DRAGE ... 79
Radatovići žive preko godine ... 79
U župi Metlika lijepe slike mlade zajednice ... 82
POSTAVLJENA SPOMEN PLOČA NAČELNIKU OPĆINE RADATOVIĆI JANKU PREDOVIĆU ... 85
Spomen na velikog sina ovoga kraja ... 85
Predović Janko (1886. - 1971.), zapis sina Jurice ... 90
NOVOSTI IZ ŽUPE U SAMOBORU ... 93
Sakramentalni život ... 93
Zadušna subota u Samoboru ... 95
Blagdan Muka Presvete Bogorodice u Samoboru ... 95
Žumberački KUD Marko Vukasović na HRT-u ... 96
Proslava Abrahamovog ... 96
Hodočašće vjernika iz Samobora na Brezje i Bled ... 97
Etapna gradnja tornja ... 98
Biblijsko-molitvena zajednica ... 99
KRONIKA ŽUPE SV. JURJA U STOJDRAGI ... 100
Zadušna subota ... 100
Obnavlja se cesta Gabrovica - Gornja vas – Kostanjevac ... 101
Jurjevo na Stojdragi ... 102
1100. godišnjica Hrvatskog kraljevstva ... 103
Trojačko proštenje na Kravljaku ... 104
VIJESTI IZ DALMATINSKOG VIKARIJATA ... 105
U Kričkama aktivno ... 107
Vrlika živi ... 109
Nekretnine koje čekaju obnovu ... 110
IZGRADNJA CRKVE SV. ĆIRILA I METODA – POVIJESNI PRIKAZ ... 111
40.000 forinti za obnovu od 1885. do 1886. ... 112
Zvonik, niše, mozaici, ikonostas ... 114
Ornamenti i ikone ... 117
DJELOVANJE ĆIRILOMETODOVA KORA U 2023. GODINI ... 119
RAD ZBORA MLADIH OD OSNIVANJA DO DANAS ... 122

ŽUPA KARLOVAC TIJEKOM 2023. 124
KATEDRALNA ŽUPA PRESVETE TROJICE, KRIŽEVCI 128
SVEČANA PROSLAVA BOGOJAVLJENJA U KATEDRALI 128
SVEČANO PROSLAVLJEN DAN KRIŽEVAČKE EPARHIJE 129
LITURGIJA PRETPOSVEĆENIH DAROVA 130
SVETI JOSIP JE PRIMJER SVEGA ONOGA ŠTO BISMO U VRIJEME POSTA TREBALI BITI 131
VELIKI ČETVRTAK U KATEDRALI PRESVETE TROJICE 131
USKRS - PASHA GOSPODNJA - U KATEDRALI U KRIŽEVCIMA 132
USKRS U GRKOKATOLIČKOJ KATEDRALI U KRIŽEVCIMA 133
VLADIKA STIPIĆ SLUŽIO LITURGIJU U SV. MIHAELA U DUBRAVI 134
PROSLAVA 30. OBLJETNICE PRISUTNOSTI FOKOLARINA U KRIŽEVCIMA 134
ZADUŠNA SUBOTA UOČI PEDESETNICE 135
U KATEDRALI SVEČANO PROSLAVLJENA SVETKOVINA PEDESETNICE – DUHOVI 136
SVEČANA PROSLAVA PRESVETE TROJICE U KRIŽEVCIMA 137
PROSLAVA SV. TROJICE U VRLICI 138
PRVA ISPOVIJED I PRIČEST DJECE U KATEDRALI 138
BOGOSLOVI IZ LAVOVA BORAVILI U HRVATSKOJ I ODRŽALI VIŠE KONCERATA 139
DUHOVNE VJEŽBE 2023. 140
KRIŽEVCI: UOČNICU SV. MARKA KRIŽEVČANINA PREDVODIO VLADIKA MILAN LACH IZ SLOVAČKE 141
SPOMEN POKOJNIH U GRKOKATOLIČKOJ KATEDRALI U KRIŽEVCIMA 141
DAN SJEĆANJA NA ŽRTVE DOMOVINSKOG RATA U GRKOKATOLIČKOJ KATEDRALI U KRIŽEVCIMA 142
VIJESTI IZ GRABRA 143
Ivanje u Grabru 143
Održana 25. žumberačka likovna kolonija u župi Grabar 144
Oproštaj vlč. Vranešića od župe Ivana Krstitelja u Grabru 145
Jubilej Milana i Zore Gvozdanović 146

KROZ ŽUPU MRZLO POLJE U 2023. GODINI 148
Prva pričest 148
Život u našim kapelama 149
Lijepi primjer 152
TRADICIJA ŽIVI U PEĆNOM 153
ŽUPA PRIBIĆ SE POMLAĐUJE 155
Hodočašće u Međugorje 156
ZABILJEŽENO FOTOOBJEKTIVOM U NAŠIM ŽUPAMA 158

ŽUMBERAK JUČER, DANAS, SUTRA 165
ODRŽANA PREZENTACIJA ŽUMBERAČKOG KRIJESA 166
GOSPODARSKA KRONIKA ŽUMBERKA U 2023. GODINI 168
Ukinut Šengen 168
Nova cesta Gabrovica-Poklek 170
Ostale žumberačke dionice 172
Asfaltirane male dionice u Istočnom Žumberku 174
Ostale društvene aktivnosti 175
Potrebno je postaviti nove smjerokaze 175
Lijepi primjeri 176
IZ PARKA PRIRODE 177
Čiste jame – pitka voda 177
ZDRAVSTVEN SKRB NA PODRUČJU ZAPADNOG ŽUMBERKA – DOM ZDRAVLJA OZALJ 180
ŽUMBERČANI U DRUŠTVU HRVATSKOG ZMAJA 185
USKOČKA TRADICIJA U LJUBLJANI 187
UJEDINJENI U PROBOJU DO SVETE GERE 189
USKOČKI GRAD KREMENJAK KOD MRZLOG POLJA 191
PLANIRANA, A NEOSTVARENA PUTOVANJA 192
FOTO OBJEKTIVOM KROZ PARK PRIRODE U 2023. GODINI 202
STARE FOTOGRAFIJE 206

KNJIŽEVNI PODLISTAK 215
U Grabru 216
Hvala 216
Zaboravljen 216

Žumberak ... 217
Selo moje ... 217
Dva srca u Grabru ... 218
Da li je kraj ili nije? ... 218
NOVA IZDANJA ... 219
Vlasi i Vojna krajina u Hrvatskoj ... 219
Knjižica o 10 godina Križnog puta u Popovićima ... 219
Podplješivički graničari ... 220
Ikona Boga nevidljivoga – izdanje Glasa koncila ... 220
Sošice – izdanje Večernjeg lista ... 220
Školske spomenice ozaljskog kraja (Kašt i Radatovići) ... 221
Godišnjak Scouta ... 221
Putovanje u grad Ox ... 221
Svećenici u politici ... 222
Žumberačka dječja slikovnica i bojanka ... 222

IN MEMORIAM ... 223
JANKO BADOVINAC (1946. – 2023.) ... 224
ŽELIMIR ŠKOBERNE ... 225
MILAN ŠIMRAK (1939.- 2023.) ... 226
ANA SEVEROVIĆ rođ. GOLUBIĆ
(1930. Golubići -2023. Stojdraga) ... 226
PETAR RAIĆ (1941. - 2023.) ... 227
TOMISLAV MAJER (1959. - 2022.) ... 227
MARIJA DUNISKVARIĆ rođ. DELIMARIĆ
(1925. Selce – 2023. Stojdraga) ... 227
PAVKOVIĆ IVICA (1951. – 2022.) ... 228
KREŠO SEVEROVIĆ (1974. – 2022.) ... 228
MIRO BRDAR (1951. - 2023.) ... 229
PETAR BADOVINAC PEPA (1947. - 2021.) ... 229
SANJA CUCULIĆ (1958. - 2023.) ... 229
DINKO KRALJEVIĆ ... 230
KSENIJA MESARIĆ, rođ. PETRANOVIĆ ... 231
ZDENKA KRKIĆ rođ. GVOZDANOVIĆ (1967. – 2019.) ... 232
PETAR DOBRIČIĆ (1951. – 2018.) ... 232
VLADIMIR HERAKOVIĆ (1958.- 2023.) ... 233

NIKOLA KEKIĆ (1960.- 2023.) ... 233
VLADIMIR STRIŽIĆ (1958.- 2023.) ... 234
MILAN DELIVUK (1957.- 2023.) ... 234

PROŠTENJA U NAŠIM CRKVAMA I KAPELAMA ... 235
PROŠTENJA U NAŠIM CRKVAMA I KAPELAMA ... 236
ZADUŠNE SUBOTE U ŽUPAMA ŽUMBERAČKOGA VIKARIJATA ... 238
ŽUMBERAČKE KRSNE SLAVE ... 239
KATASTARSKA KARTA ŽUMBERKA ... 242

ADRESAR ... 243
ADRESAR ... 244
ADRESE ŽUMBERAČKIH DRUŠTAVA ... 246
ŽUMBERAČKA LOVAČKA DRUŠTVA ... 246
IZABRANI PREDSTAVNICI LOKALNE VLASTI U ŽUMBERKU 2017. - 2021. ... 247
ŽUMBERAČKA VATROGASNA DRUŠTVA ... 247
ŽUMBERAČKI WEB PORTALI ... 248
SADRŽAJ ... 249

Bilješke